

p.2
B-51

ISSN-1811-900X

Bibliio Poilis

Biblioteca Municipală «B. P. Hasdeu» Vol. 17 (2006) Nr. 1

Biblio Polis

Revistă de biblioteconomie și
științe ale informării,
editată de Biblioteca Municipală
"B. P. Hasdeu" din Chișinău

Apare din martie 2002
Vol.17 (2006) Nr.1

Director:
Dr. conf. univ. Lidia KULIKOVSKI

Redactor-șef:
Vlad POHILĂ

Colegiul de redacție:

Larisa CĂȘLARU, Mariana HARJEVȘCHI, Tatiana COȘERIU, Ludmila PĂNZARU,
Elena VULPE, Alexandru-Horațiu FRIȘCU, Geneveva SCOBIOALĂ, Tatiana ISCHIMJI,
acad. Mihai CIMPOI, dr. conf. univ. Natalia GOIAN, dr. conf. univ. Nelly ȚURCANU

Lector: Geneveva SCOBIOALĂ

Procesare computerizată: Rodica BRÎNZĂ

Tel. redacției: 22-11-86 <http://www.hasdeu.md/bibliopolis/frame.html> e-mail: bibliopolis@hasdeu.md

Țipar executat la "ELAN-POLIGRAF". Tel.: 74-65-00

CUPRINS / СОДЕРЖАНИЕ / CONTENTS

EDITORIAL / ПЕРЕДОВАЯ / EDITORIAL

Vlad POHILĂ

Diferențieri absurde și păguboase, dar
oricum sortite gropii de gunoi a istoriei
Абсурдные, вредные и лишённые
перспективы разграничения
Absurd, harmful and without perspectives
differences 3

VIVAT, CRESCAT, FLOREATI!

O viață dăruită exemplar Bibliotecii și Cărții
Жизнь подаренная Библиотеке и Книге
The Life devoted to Library and Book
(Vlad POHILĂ) 7

A PROPOS / КСТАТИ / A PROPOS

Mult stimată Domnule Profesor...
Многоуважаемый г-н Профессор...
Dear Mr. Professor...
(Lidia KULIKOVSKI - Ion STOICA) 10

VIVAT, CRESCAT, FLOREATI!

Larisa CĂȘLARU

O generatoare de idei frumoase,
pe care le realizează pe potrivă
Генератор новых идей, красиво
реализуемых
Generator of new ideas, excellent
realized 11

Ion MADAN

Din Zodia Mărțișorului cel purtător de noroc
Рожденная в месяц Мэртишора
приносящего удачу
Born in the month of March brin
luck 13

Ion ȘPAC

Manageră performantă sau
Despre arta conducerii
Отличный менеджер или
Об искусстве руководить
An excellent manager or
About the art of management 14

Ion HADĂRĂ

Spirit doct, de biblio-gospodar
Хозяйка библиотеки с душой ученого
Library manager with a scientist spirit 17

Silvia GHINCULOV

Succesul ei este și succesul nostru sau
Cîteva gânduri lângă Marele Zid
Ее успехи - это и наши успехи или
Размышления у Великой стены
Her success is our success or
Some thoughts near the Great Wall 17

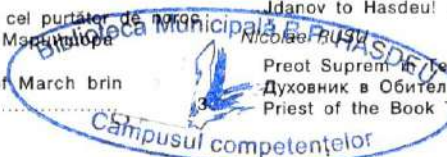
Ninela CARANFIL

Bucuria revelației
Радость открытия
A joy of revelation 19

Vasile SOIMARU

O ascensiune uimitoare: de la
Jdanov la Hasdeu!
Удивительный рывок: от
Жданова до Хашдеу!
An amazing ascent; from
Jdanov to Hasdeu! 19

Preot Suprem în Templul Cărții
Духовник в Обители Книги
Priest of the Book Temple 20

Natalia CHERADI

- Un exercițiu foarte dificil, dar merită...
Трудный, но стоящий эксперимент...
A difficile exercise, but worth... ..21

Мирослава МЕТЛЯЕВА

- Dostoină preemnică Dăriei Harjevscoi
O succesoare demnă a Dăriei Harjevski
A worthy successor of Daria Harjevski 23

TEORIE ȘI PRACTICĂ / ТЕОРИЯ И ПРАКТИКА / THEORY AND PRACTICE**Natalia GOIAN**

- Catalogarea înainte de publicare: experiențe
Каталогизация перед публикацией: опыт
Cataloguing in print: experiences 24

POLITICI DE BIBLIOTECĂ / БИБЛИОТЕЧНАЯ ПОЛИТИКА / LIBRARY POLICIES

- O strategie promițătoare: i2010
Многообещающая стратегия: i2010
A promising Strategy: i2010
(Lidia KULIKOVSKI) 27

Viviane REDING

- Rolul bibliotecilor în societatea informațională
Роль библиотек в информационном обществе
The library role in the information society
(Trad. din engleză Lidia KULIKOVSKI) 28

- Replica de la CALIMERA la inițiativa UE i2010 privind bibliotecile digitale
Ответ CALIMERA на инициативы ЕС i2010, касающиеся электронных библиотек
CALIMERA answer to the UE i2010 Initiative concerning digital libraries
(Trad. din engleză Mariana HARJEVSCHI) 32
- Breviar juridic autohton
Краткий юридический обзор
Law review (Mariana HARJEVSCHI) 34

VIATA FILIALELOR / ЖИЗНЬ ФИЛИАЛОВ / LIBRARY'S BRANCHES LIFE**Людмила БАРБЭ**

- Библиотеки украинской литературы и культуры им. Л. Украинки – 15 лет
Aniversarea bibliotecii ucrainene
15 years of Library of Ukrainian literature and culture "L. Ucrainca" 35
- La Sediul Central, sfidind gerurile de afară...
В Центральной Библиотеке назло морозам...
To spite of frost in The Central Library...
(CRONICAR) 37

EMINESCIANA**Stefan POPOVICI**

- Peste timpuri și generații, Luceafărul...
Эминеску, сквозь времена и поколения...
Eminescu still actual... ..38

REVENIRE LA IZVOARE / ИСТОКИ / ORIGINS**Gheorghe PĂRLEA**

- "...Cărțile sale vor dăinui pînă la istovirea timpurilor..."
"...Его книги будут жить в веках..."
"...His books will be alive always..." 41

OMAGIERI / ПОСВЯЩЕНИЯ / DEDICATIONS

- Exemplu de devotament uman, profesional și instituțional
Пример человеческой и профессиональной верности
An example of professional and human fidelity (Lidia KULIKOVSKI) 43
- Responsabilitate, omenie, perseverență, viteză, calitate...
Ответственность, настойчивость, качество...
Responsibility, quality and persistence...
(Lidia KULIKOVSKI) 44
- Hărăzită pentru a munci în slujba cărții
Ее планида – служить книге
Her fate is to be on the book service
(Colectivul CAIE) 45

Tatiana COSERIU

- Călătorie prin cromatica naturii sau
Гидри frumoase despre colegii noștri
Добрые мысли о наших коллегах
Kindly thoughts about our colleagues 46

CARTEA PE GLOB / КНИГА ЗА ГРАНИЦЕЙ / THE BOOK ABROAD

- Ce reprezintă o bibliotecă italiană comunală?
Что представляет собой итальянская библиотека?
What's an Italian library?
(Veronica CIOBANU-GRUZINSCHI) 48

RECENZII ȘI CONSEMĂRI / РЕЦЕНЗИИ И ЗАМЕТКИ / REVIEWS AND NOTES

- Gustul amărui al merelor moldovenești, la răscrucea sec. XX – XXI
Горьковатый вкус молдавских яблок на рубеже XX – XXI вв.
A bitter taste of Moldavian apples on the verge of XXI century (Vlad POHILA) 50
- O dragoste fără sfîrșit pentru plaiurile natale
Безграничная любовь к родному краю
Unlimited love for natal land
(Vlad PRISACARU) 52

GENEALOGII / ГЕНЕАЛОГИЯ / GENEALOGY**Vlad CIUBUCCIU**

- Preoți porniți din Malanet
Духовники родом из Маланец
Priests native from Malanet 55

PRILEJ / ПОВОД / OCCASION

- O doamnă, o biografie, o bibliografie – și toate trei pe nota maximă...
Ее биография и библиография – обе на отлично
Her biography and bibliography are excellent (Vlad POHILA) 57

STAȚI ȘI REFLECTAȚI / ПОДУМАЙТЕ / WAIT AND THINK

- Ce spun alții, mai deștepți ca noi...
Афоризмы...
Aphorisms... 59

PENTRU AGENDA DVS. / НА ЗАМЕТКУ / FOR NOTES

- Calendarul aniversărilor culturale 2006
Календарь памятных дат на 2006
Cultural Anniversaries Calendar 2006 60

Diferențieri absurde și păguboase, dar oricum sortite gropii de gunoi a istoriei

Vlad POHILĂ

Îmi stăruie în memorie o frază dintr-un roman eston, care viza patria autoarei, Lilli Promet, din anii '20-'30 ai sec. XX, așadar, acea perioadă cînd Estonia era liberă și independentă: "A trăi într-o țară mică nu este defel plicticos!"

Pe an ce trece, de la 1991 încoace, ne convingem și noi, tot mai mult, de adevărul acestui aforism, totuși, ușor persiflant... Multe lucruri bune și interesante se întîmplă în tînrul și micul stat Republica Moldova, dar nu mai puține sînt și fenomenele deocheate ce se tîn lant în existența noastră tot mai precară. O nu, nu ne vom referi la politică, nici la economie – din simplul motiv că acestea ne privesc în ultimă instanță! Ci despre cultură vom vorbi, căci acesta ne este domeniul, de vrei – este al nostru *modus vivendi*. În plus, la cultură la noi toți se pricup – de la miniștri și deputați pînă la primari și la cei mai simpli alegători ai acestora. De unde și o anumită usurință a abordării, respectiv, a perceperii/înțelegerii subiectului în cauză.

Din mulțimea de lucruri pe cît de captivante, pe atît de ciudate, "*made in Republic of Moldova*", am dori să zăbovim astăzi asupra unui fenomen sau, mai bine zis – asupra unei tendințe... cam stupidă, cam ridicolă, cam absurdă... dar și păguboasă, distructivă, iar în ultimă instanță – și primejdioasă. Pe la începutul anilor '90 ai veacului XX se părea că tendința în cauză a fost aruncată la trecutul ireversibil, lumea o cam dase uitării... Și iată că ea, tendința, sau el – fenomenul în cauză, de la o vreme ies din nou la suprafață, se fac din nou tot mai simțite, cu deosebire în mediile

noastre intelectuale (sau paraintelectuale, semiintelectuale), adeseori avînd ca imbold sau sursă de inspirație niște "inofensive filozofări" ale anumitor personaje de pe arena politică moldoveană. Martor ne este Cel-de-Sus că nu am aborda pentru nimic în lume acest subiect, după cum am menționat chiar din capul locului – ciudat, ridicol, stupid, absurd etc., etc., dacă el, subiectul sau ele (fenomenul, tendința, linia "intelectual-politică") nu ar avea în vedere și sfînta sfintelor noastre: *biblioteca, cartea, cititorul*.

Despre ce e vorba, pînă la urmă? Vă veți întreba, nerăbdători. Tocmai de aceea, trecem numaidecît la esență.

Fenomenul, poate mai exact, totuși, tendința sau linia, respective – dar numiți-le cum vă place, că tot acolo rămînem – au ca obiectiv elogiarea excesivă, exaltarea a tot ce e moldovenesc, căutarea febrilă și evidențierea unei imaginare, false superiorități a culturii moldovene, în raport cu... cultura din Muntenia (atunci cînd se adoptă prisma dia-cronică, istorică) sau cu cea românească în genere (cînd "fenomenul" se extinde pînă la actualitate). Conform "logicii" acestor trubaduri ai "pseudomoldovenismului cultural moldovenesc", bisericile și mănăstirile din nordul (românești!) al Moldovei ar fi mai grozave decît cele din Valea Prahovei sau din Valea Jiului; cronicarii moldoveni ar fi mai talentați decît cei munteni, și în genere, Moldova, Iașii sau Botoșanii (faimoase orașe românești!) și împrejurimile au dat cele mai mari personalități, adevăratele somități ale culturii și istoriei românești: Ștefan cel Mare și Dimitrie Cantemir; Putna,

Voroneț și celelalte mănăstiri și biserici deja amintite; Eminescu, Creangă, Alecsandri, Nicolae Iorga, Ștefan Luchian, Ciprian Porumbescu, Enescu, Barbu Lăutaru... pînă și balada *Miorîța*... pe cînd alte provincii românești... Cu *Miorîța* mai e de văzut, la o adică, munții Vrancei nefiind chiar în Moldova...

Dar de unde se trag și pe unde au hălăduit în istorie Mihai Viteazul, Constantin Brâncoveanu sau Avram Iancu? Și faimosul stil arhitectonic "brâncovenesc", splendid și în mănăstiri, și în construcții cu destinație culturală sau civilă, pe unde a prins rădăcini? Dar celebrii lingviști, cîtorii Școlii Ardelene (și, concomitent, ai limbii noastre, române, moderne) de unde sunt? George Coșbuc, Octavian Goga, Ion Minulescu și G. Călinescu, Nicolae Grigorescu și Constantin Brâncuși de unde-s originari? Dar Maria Tănase și Maria Lătărețu? Nicolae Titulescu? Aurel Vlaicu și Traian Vuia? Și Mesterul Manole tot zidea Mănăstirea Argesului, care, o stie cam fiecare elev, se află depărtător de hotarele Moldovei istorice...

Această stupidă delimitare "moldovenesc-românesc" are un puternic iz țarist-stalinist și se pare că de mult trebuia aruncată la groapa adîncă a istoriei sovietice. Însă așa ceva nu se întîmplă pentru că delimitarea ca soră a dezmembrării, dezbinării și învrăjbirii noastre convine cuiva. Și chiar dacă se cade în ridicol, tot

una se perseverează în prostie cu exacerbarea moldovenismului (pseudocultural și cu contrapunerea lui românismului spiritual luat în ansamblul său. Conform aceleiași "logici", *Cazania* lui Varlaam (1643), prima carte moldovenească, a fost tipărită cu mult (!!!) înaintea *Bibliei de la București* (1688), de ex. Se "uită" însă, uneori, de către anumiți indivizi de la Chișinău, că acea *Cazanie* avea titlul complet "Carte românească de învățatură..." (Aici și în continuare, sublinierile cu aldine [bold] ne aparțin - *VI. P.*). Aceiași "moldoveniști", ajung să comită sacrilegii și mai și, căci împart literatura, cultura, spiritualitatea românească nu numai pe zone (Moldova versus celelalte provincii românești), ci chiar și pe segmente din biografia anumitor personalități. Bunăoară, Vasile Alecsandri este "bun și de-al nostru" pînă la *Hora Unirii*, pînă la ciclul poetic-patriotic *Ostasii nostri*, în care *Sergentul* poartă cu mîndrie la piept *Steaua României*... Eminescu este "obiectul mîndriei naționale moldovenești", dar numai cu poezia sa de dragoste, despre natură, cu poeme gen *Împărat și proletar*, în fine, cu *Lucefărul*, nu însă și prin scrierile despre Andrei Mureșanu (autorul imnului Național *Desteaptă-te, române!*); nu și prin *Doina* (cu istoricului vers "*De la Nistru pîn' la Tisa/ Tot românul plînsu-mi-s-a...*"), nici cu splendida-i publicistică, în care apăra cu dirzenie și intransigentă cauza

Basarabiei răpitate, apoi și ciopîrțite de ruși; nu și prin verdictul pe care tocmai în geniu ca Eminescu era în drept să ni-l dea: "*Suntem români și punctum*". Maria Tănase sau vreun film de Sergiu Nicolăescu sunt "de-ale noastre" pentru a umple programele golite de adevăr și de frumos ale Radioteleviziunii din Dealul Schinoasei, iar în rest - sunt niște străini, cu care noi, reprezentanții "poporului polietic al Moldovei" nu avem nici o treabă...

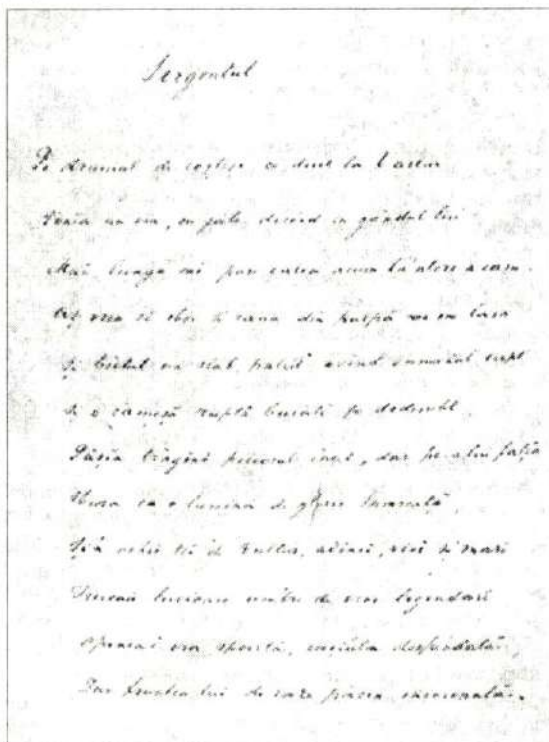
Însă cei cu delimitările/diferențierile – chipurile (dar absurd, prosteste) favorabile Moldovei, o țin una și bună și pentru a-și dovedi aberațiile recurg la tot felul de tertipurii, șiret-

licuri capabile să inducă în eroare un segment de populație – e adevărat, pe un anumit timp, dar tocmai într-o perioadă extrem de dificilă, atât de tulbură, caracterizată de haos, debandadă, apatie și desperare, pe care le-au provocat tocmai ei. Ca să demonstreze că negrul e alb și invers, acești moldoveniști ocultți, când au nevoie, îi iau de aliați chiar pe cei considerați, în genere, de ei înșiși, ca adversari: Vlad Tepeș și Mihai Viteazul, basarabeni deveniți patrioți români prin excelență ca Mihail Kogălniceanu sau B. Petriceicu Hasdeu, publicistul bucurestean Eminescu și ambasadorul român la Paris Vasile Alecsandri, Nicolae Iorga și Nicolae Titulescu, membrii Sfatului Țării care la 27 martie/ 9 aprilie 1918 au votat Unirea Basarabiei cu România etc., etc. Până și pe victimele regimului de ocupație sovietică îi iau de părtași ai ideilor lor sucite, până și devastarea și distrugerea lăcașurilor sfinte pe întreg teritoriul Basarabiei sovietizate devin pentru ei un argument favorabil!

Din mulțimea de "argumente" vehiculate, unul bate adevărate recorduri de timpenie. Cărți solide (groase, cu coperte tari, pe hirtie velină), scrise de autori cu poziții sociale și materiale nu mai puțin solide, repetă papagalicește că termenul "moldovenesc" și derivatele acestuia (*Moldova*, *moldoveni* etc.) sunt foarte vechi, seculare (dacă nu chiar milenare!), în timp ce noțiunea de **român** (**romănesc**) a apărut nu de mult, pe la 1862, odată cu atribuirea toponimului **România** Principatelor Unite Moldova și Muntenia. (În context vom aminti că termenul "ucrainean" și derivatele sale (de pildă) a apărut

abia pe la 1918, pînă atunci existind numai noțiunea de "malorus" sau "rutean", dar asta e altă treabă).

Un bibliotecar e un om de cultură. O cultură autentică se clădește pe

frumos, dar și pe adevăr. Tocmai de aceea, bibliotecarii trebuie nu numai să știe adevărul, dar să-l și promoveze, atunci și acolo unde este nevoie. Pentru a vă înlesni munca, vă propunem, stimați colegi, câteva date și exemple de dănuire: a termenului **român în Moldova istorică și în Basarabia**, ca dovada cea mai grăitoare a unității noastre etnice (de neam, de popor), lingvistice (de limbă) și culturale, ca un contraargument la aberațiile celor ce încearcă să ne zăpăcească, să bage zizanie, să ne învrăjbească, să ne îndepărteze de la adevăratele noastre origini românești. Datele, desigur, nu-mi aparțin, ele fiind culese de la cărturarilor noștri, mai ales istorici și scriitori de seamă.

Asadar, e bine să ținem minte că:

- Solul lui Ștefan cel Mare la Ve-

neția, cărturarul Ion Țamblac, vorbind italienilor despre patria sa, Moldova, o numea "*cealaltă țară românească*" (în raport cu Muntenia, numită și Valahia sau Țara Românească);

- Prima carte moldovenească tipărită se numește simplificat *Cazania lui Varlaam* (Iasi, Tiparnița Mănăstirii Trei Ierarhi, 1643), dar are titlul complet *Carte românească de învățătură...* Primul capitol (de fapt, un fel de Prefață a ei) începe cu un "*Cuvintu împreună către toată seminția românească...*" În treacăt fie spus, avea subtitlul *Carte românească de învățătură...* și cea de a doua carte moldovenească tipărită – *Pravila lui Vasile Lupu* (Iasi, 1646);

- În *Psaltirea în versuri* a mitropolitului moldovean Dosoftei (1624-1693) se vorbește de asemenea despre "*toată seminția românească*", iar un *Preacinstit Acatist*, de același cărturar, după cum menționează chiar Dosoftei, a fost "*tălmăcit de pre limba slavonească pre limba românească*";

- Miron Costin (1633 – 1691), în lucrarea sa *De neamul moldovenilor*, scrie negru pe alb: "Așe și neamul acesta, de[spre] care scriem, [ca și] a țărilor acestora, numele drept și mai vechi este **român**... Că săvâi [=deși] ne răspundem acum moldoveni, iară [= totuși] nu întrebăm: știi moldovenește? ce [= ci] știl românește?";

- Dimitrie Cantemir (1673 – 1721), în *Hronicul vechimei a româno-moldo-vlahilor* notează cu toată claritatea: "... Astăzi **moldovenii**, **muntenii**, **valahii transalpini** [transilvănenii sau ardelenii], **misienii** [aromânii din Balcanii slavi], **basarabeni** și **epiroții** [aromânii din Grecia], *se numesc pe sine cu un nume cuprinzător, nu "vlahi", ci români*";

- Primul ziar moldovenesc, editat de moldoveanul Gheorghe Asachi (originar din Herța, din 1940 încorporată Ucrainei), se numea *Albina românească* (Iasi, 1829), având un supliment literar cu titlul *Alăuta românească*;

- Una din primele reviste literare din Moldova, care s-a editat în anul

1855, așadar, înaintea Unirii Principatelor (din 24 ianuarie 1859) și, firește, înainte de a se numi noul stat România (1862), avea titlul *România literară*;

- Constantin Stamati (1786–1869), considerat în genere scriitor moldovean basarabeian, mărturisea, pe la 1830, că scrie "*în limba rustică a vechilor români*". Una dintre cele mai izbutite satire ale sale se intitulează *Cum era educația nobililor români în secolul trecut când domnea fanariotii în țară*, iar cartea sa de sinteză se numește *Muza românească*;

- Moldoveanul C. Negruzzi (1808 - 1868), are o frumoasă navelă despre copilăria sa și se numește această proză *Cum am învățat românește*; tot el a scris un tulburător poem intitulat *Eu sunt român*;

- Basarabeianul Alecu Russo (1819 - 1859, născut la Strășeni), în 1850 a scris poemul *Cîntarea României*;

- Preotul poet basarabeian Alexe Mateevici (1888–1917), a declarat la congresul învățătorilor basarabeni din vara anului 1917: "Da, sintem moldoveni, fii ai vechii Moldove, însă **facem parte din marele popor român**, așezat prin România [Regatul României sau Vechiul (Micul) Regat], Transilvania, Bucovina. *Frații noștri din Bucovina, Transilvania, Macedonia își zic români. Așa trebuie să facem și noi. N-avem două limbi și două literaturi, ci numai una, aceeași ca peste Prut*".

Lista exemplurilor-dovezi poate fi mult continuată... De va fi cazul – vom face-o, revenind la acest subiect – nu dintre cele mai agreabile. Deocamdată, să luăm bine aminte măcar de puținul oferit, și atunci, nici cel mai viclean "patriot moldovenist" nu ne va putea tulbura mințile cu "argumente" din spuse, fraze, titluri sau chiar fragmente trunchiate. Căci adevărul este unul singur, tot așa cum una ne este limba și una ne este literatura (recitiți, vă rog, observația făcută de autorul poemului imnic *Limba noastră...*)

Vlad POHILĂ

O viață dăruită exemplar Bibliotecii și Cărții

Profesor universitar dr. Ion STOICA
București

Plină de evenimente tragice a fost revolta anticomunistă românească din decembrie 1989, și unul dintre episoadele cele mai dramatice ale acelor zile a fost, am impresia, incendierea, arderea Bibliotecii Centrale Universitare... Știam că BCU e veche, aidoma Universității București însăși, deci, avea aproape un secol și jumătate de ființare, așa cum o dovedea și eleganta arhaică a edificiului. Se mai știa că BCU deține mii de volume vechi și rare, precum și cea mai bogată, din România, colecție de publicații periodice științifice din străinătate...

De atunci, se pare, de la acea întâmplare de dureroasă amintire, mi-a rămas în memorie numele profesorului **Ion Stoica**, directorul general al Bibliotecii mistuite de flăcările unei răsturnări de epocă comunistă rău fâmată. Peste ani, aveam să-l cunosc personal, să-i aud vorba și frumoasă, și înțeleaptă – era când venise la Chișinău, în calitate de referent oficial, la susținerea tezei de doctor a dnei Lidia Kulikovski. Acum, iată, am satisfacția de a scrie un cuvânt de bine despre dl prof. univ. dr. Ion Stoica, sârbătorit, la mijlocul lunii ianuarie 2006, cu onorurile ce i se cuvin unui septuagenar de vază, de

către comunitatea bibliotecară, profesorală, intelectuală din România.

Având în vedere relația cumva specială a dlui prof. univ. dr. Ion Stoica cu comunitatea bibliotecară de la Chișinău, din toată Basarabia, consemnăm cu plăcere acest eveniment major din viața Profesorului, a colegilor de breaslă și a discipolilor săi, unde mai pui că, răsfoind filele unor documente despre Domnia sa, în față îți se deschide o impresionantă biografie, cu adevărat o

viață dăruită exemplar și generos Cărții, Bibliotecii, Lecturii, Culturii Naționale în ansamblu.

"L-a făcut maica oltean..." pe viitorul profesor bibliolog și scriitor, fiind originar din comuna Amărăștii de Sus, județul Dolj (n. 14 ianuarie 1936). Licențiat al Facultății de Litere a Universității București (1957), cu specializarea biblioteconomie, în 1977 își ia doctoratul în filologie, cu teza *Bibliotecii universitare contemporane. Direcții și tendințe*, avându-l conducător pe prof. univ. dr. docent Dan Simonescu. Lucrează la Biblioteca Județeană București, numită pe atunci în stil sovietic "regională", apoi face patru ani de apostolat, predând limba și literatura română în localități rurale din zona Drăgăneștilor. Din 1969 vine la Biblioteca Centrală Universitară, pentru a-și lega destinul, mai bine de trei decenii, de această prestigioasă instituție de cultură, informare și cercetare: este director adjunct al BCU (1969-1983), apoi, din 1983 – director general al BCU, funcție ce o exercita și când s-a declanșat revolta anticomunistă sau, de vreți, când, s-a declanșat peste BCU acel incendiu nefast. Peste ani, Ion Stoica avea să-și amintească: "*Incendierea Bibliotecii Centrale Universitare a fost ca glonțul ucigaș ajuns în*

pieptul tău în primul ceas al victoriei, ca o naștere cu prețul unei morți, una din acele desfășurări contradictorii și neînțelese, care nu are nici timp și nici măsură, o demonstrație de orbire și de neputință”.

Oricât de devastatoare era drama, oricât de tulburi erau timpurile, dl prof. dr. Ion Stoica nu a vrut, nu a putut să stea dezolat printre cenușa și scrumul BCU și într-un termen aproape că record, în Piața Victoriei din Capitală se înalță un nou edificiu: modern, frumos, funcțional, capabil să adune împreună – pentru prima dată în istoria Bibliotecii Universitare – toate colecțiile și serviciile. *“Noul lăcaș, nota artizanul ei – prof. dr. Ion Stoica –, e mult mai mult decât o zidire și mult mai mult decât un vis. Este ridicarea în lumină a acelei forme nestiute de putere și de măreție care zace în adâncul fiecărui dintre noi”.*

Concomitent cu munca la BCU, desfășoară și o amplă activitate profesoral-didactică. Are meritul incontestabil de a fi renăscut, după Decembrie 1989, specialitatea Biblioteconomie la Facultatea de Litere a Universității București. Este lector, titular prin concurs, apoi șef al catedrei de Bibliologie și Știința informării (din 1990). Conferențiar, din 1989 este profesor la aceeași catedră, între timp fiind și membru al Consiliului Facultății de Litere, apoi membru al Senatului Universității București, președinte și membru în comisia la 5 (cinci!) concursuri pentru ocuparea unor posturi didactice la facultatea, respectiv, secția unde era angajat. Timp de aproape un deceniu a fost titularul a 8 (opt!) cursuri noi de specialitate, cicluri de prelegeri ce merită a fi enumerate: *Introducere în bibliologie și știința comunicării, Bibliologie generală, Bibliografie generală, Managementul în structurile documentare, Metode și tehnici de cercetare în bibliologie și știința informării, Deontologia infor-*

mației, Planificarea și organizarea în structurile infodocumentare, Evaluarea în structurile infodocumentare. În această calitate, preluând tot ce a acumulat mai valoros școala biblioteconomică românească, a refăcut sistemul de studii bibliotecare și a modernizat curriculumul universitar, apropiindu-l de standardele europene.

A avut mai multe stagii de studiu și de documentare în SUA și Marea Britanie, precum și călătorii de documentare în Franța, Germania, Italia, Belgia, Olanda, Ungaria. Participant cu comunicări la mai multe conferințe, colocvii și simpozioane de specialitate, delegat la congresele mondiale ale bibliotecarilor ce s-au ținut la Stockholm, New Delhi, Havana, Barcelona, Copenhaga. Poate și de aici acea deschidere largă și eficace spre nou, spre civilizația occidentală de valoare autentică... deși inclinăm să credem că bazele sale conceptuale oricum au rădăcini în solul mănăs al Olteniei natale...

Președinte-fondator al ABIR – Asociația bibliotecarilor din învățământ, și președinte al Consiliului National al bibliotecilor din învățământ, calități ce i-au permis să amelioreze activitatea profesională a bibliotecarilor din învățământ, aceștia primind statutul de cadre didactice auxiliare încât profesia de bibliotecar a fost reasezată în rindul celorlalte profesii intelectuale. Astfel, abia după 1990, grație eforturilor dlui prof. dr. Ion Stoica, s-a realizat o doleanță mai veche a unor faimoși cărturari și bibliologi ca Spiru Haret, Dimitrie Gusti, N. Iorga, Ion Bianu sau N. Georgescu-Tistu.

În perimetrul biblioteconomic, I. Stoica are și alte responsabilități: director al revistei *Biblioteca*, redactor responsabil al revistei *Studii de bibliologie și știința informării*, coordonator al unor programe (PHARE, TEMPUS) în beneficiul bibliotecilor din învățământ.

Este de-a dreptul impresionantă activitatea de cercetător a dlui prof. dr. Ion Stoica, bine cunoscut în mediile bibliotecare ca autor de monografii cu abordări teoretice, coordonator de volume în domeniu, semnată a citorva sute de studii și articole risipite în presa de specialitate și literar-cultural-istorică din Țară și de peste hotare. Multe din aceste lucrări sunt cunoscute și la noi, mai mult încă: pe baza lor se documentează profesorii noștri mai tineri sau mai în vîrstă, ca să nu mai vorbim de studenții de la specialitatea respectivă, care, dacă vor să persevereze, pur și simplu "le rod". Astfel încît, mai direct, mai indirect, Ion Stoica este și un profesor al bibliotecarilor și bibliologilor basarabeni.

Un crez al Profesorului de la București, exprimat, după 1990, de mai multe ori și cu diferite ocazii, este demn de toată atenția și a colegilor de breaslă din partea stîngă a Prutului: "*Trebuie să reformăm întregul nostru mod de a gândi profesional, de a gândi în general. Și asta înseamnă să cauți, să experimentezi, să evaluezi, să ai puterea de a accepta noul. În sfera evoluției informației este totul în mișcare, trebuie totul reasezat, cu convingerea că trebuie să trecem mîine la o altă reasezare*".

În mediile filologice și general intelectuale, numele și opera lui Ion Stoica sunt cunoscute și apreciate grație numeroaselor studii, eseuri, documentări de istorie și critică literară. Am menționat contribuția Domniei sale la depistarea și valorificarea, în premieră, a unor documente culturale privind personalități notorii ale literaturii și culturii române: A. Pumnul, T. Maiorescu, N. Iorga, P. Istrati, Camil Petrescu, Șt. O. Iosif, I. Minulescu, L. Blaga, T. Arghezi... Este firească această fascinație a dlui Ion Stoica, el însuși un poet prolific și cu o simțire lirică *sui generis*, autor a peste 10 plachete de poezie, elogiuate de critici ca Ion Dodu Bălan, Henri Zalis, Dan Grigorescu, George Munteanu s.a.; unele poeme de ale Domniei sale fiind traduse și tipărite și în Anglia (a se mai vedea, în acest sens, și consemnarea noa-stră: *Prof. Ion Stoica în ipostază lirică* - BiblioPolis. - 2004 - Nr. 4. - P. 45). În context, mai amintim că prof. dr.

Ion Stoica este de mai mulți ani membru al Uniunii Scriitorilor din România. Și, fără o legătură directă, mai specificăm că Domnia sa mai e și Ofiter al Ordinului *Palme Académiques*, acordat de conducerea Franței.

Se cere menționată și activitatea de îndrumător a dlui prof. dr. Ion Stoica. Din mulții foști doctoranzi ai Domniei sale, ținem să amintim barem două nume: *Mircea Regneală*, devenit nume de referință în bibliologia, publicistica și literatură română și, desigur, pe cel al dnei *Lidia Kulikovski*, care l-a avut pe distinsul cărturar de la București în calitate de referent la susținerea tezei sale de doctor în pedagogie, în anul 2003.

Un articol omagial, care se vrea un fel de portret, sau poate un fel de reflectare în oglindă a protagonistului, impune și un final sintetizator. Am ales, în acest scop, aprecierea dată de Nicolae Busuioc, cel care a pus în fața oglinzii atîția intelectuali remarcabili ai României de azi: "*Își poate imagina cineva biblioteconomia (sau bibliologia în sensul mai larg) românească contemporană fără numele lui Ion Stoica?*"

L-am perceput mai mult de la distanță, adică mi-am aruncat privirile de la lasi spre București, fără să uit că-l regăsesc mai repede în literatura de specialitate, în studiile, articolele și cercetările lui profunde și erudite. Mi-am dat seama că este unul și același cu scriitorul (poetul), care are mistica cuvintului tipărit, publicarea lui exercitînd atracție dar și o mare răspundere. Ce să prezinte aceasta dacă nu o ambivalență trăită de esența eului situat în armonie cu realitatea? Universitarul și poetul, bibliograful și cercetătorul, organizatorul, omul și sfătuitorul, modelul și creatorul - iată doar cîteva dintre fatetele distinsului Ion Stoica (...)"

După toate astea, nouă nu ne rămîne decît să punem punct, nu înainte însă de a adăuga, din partea revistei *BiblioPolis*, dar și a întregului, numerosului colectiv de angajați ai BM B. P. Hasdeu, un sincer și infinit **Mulți ani cu sănătate, noi bucurii și noi împliniri, mult stimat, dragă Domnule Profesor Ion Stoica! Vivat, crescat, floreat!**

Vlad POHILĂ

Mult stimate Domnule Profesor Ion Stoica,

Acest miraculos și incert început de an 2006 ne-a adus frumoasa veste a aniversării Dumneavoastră.

Toți cei care Vă știu și Vă prețuiesc, de la Biblioteca Municipală "B. P. Hasdeu", vin astăzi cu sincere urări de sănătate, bine și noroc.

Vă cunoaștem ca arbitru și expert valoros, documentat, profund, în biblioteconomie, ca pe un cunoscător în amănunt al profesiei, al pulsului, al sin-copelor domeniului prin analiza și sinteza operate asupra activității bibliotecilor universitare, prin cercetările, studiile realizate și diseminate în Țară și peste hotarele ei, prin implicațiile deosebite în dezvoltarea și modernizarea biblioteconomiei, în activitatea de colaborare și cooperare internațională a domeniului, perfecționarea continuă a bibliotecarilor din România și din Republica Moldova.

Cunoașterea și stăpânirea cu desăvârșire a domeniului V-a oferit putere, creativitate, demnitate profesională, rost adânc și voința de a face să sporească semnificația bibliotecii, bibliotecarului, cărții. Sunteți pentru noi exemplul cel mai sigur și mai intransigent de apărător al bibliotecii și al profesiei noastre, al modernizării continue a domeniului, de ieșire din labirintul biblioteconomic.

Biblioteconomia basarabeană a câștigat prin sprijinul pe care ni l-ați acordat, prin participarea Dvs. la activități profesionale de anvergură și câștigă în continuare prin urmele lăsate, adânc crestate, în istoria domeniului – cărțile Dvs.

Valoarea lor și aportul muncii Dvs. nu ar putea fi apreciate, evaluate, contabilizate prin studii bibliometrice, sociometrice care operează cu parametri cifrici. Evaluarea muncii Dvs. o facem noi, utilizatorii acestor lucrări prețioase, care resimțim efectele demersului lor exprimat în coeficienți de valoare social-umană și culturală, obținuți în urma studierii și aplicării lor. Rezultatele remarcabile ale muncii Dvs. de care ne bucurăm noi, practicienii și studenții de la Biblioteconomie, revelează un destin profesie – cel mai bun patern demn de urmat.

Noi, cei de la BM "Hasdeu", Vă aducem cordiale felicitări cu prilejul aniversării și Vă dorim o viață îndelungată, energică și rodnică.

La mulți ani, să ne trăiți!

*Cu profund respect,
Lidia KULIKOVSKI*

Dragă Doamnă Lidia Kulikovski,

Am primit cu imensă bucurie mesajul Dumneavoastră.

De când ne cunoaștem, am avut o relație fructuoasă și încurajatoare.

Lucrăm amândoi pentru o cauză care merită dăruirea și prin intermediul căreia ne putem sluji Neamul, frumos și înălțător.

Vă multumesc din suflet, atât Dumneavoastră, cât și celor care s-au aliat acestui mesaj de felicitare, pe care mi l-ați trimis, și am toată nădejdea că vom duce înainte, pe măsura puterilor și a inimii, atât eforturile, cât și sentimentele noastre.

*Cu multă prețuire!
Ion STOICA*

Biblioteca Municipală "Bogdan Petriceicu Hasdeu"

O generatoare de idei frumoase, pe care le realizează pe potrivă

Larisa CĂȘLARU,
director adjunct, BM "B. P. Hasdeu"

Avem lăsați în urma noastră 37 de ani parcurși alături. Ani cu urcușuri, izbînzi, dar și cu greutăți, cu bucurii și nevoi, cu optimism și îndoieli, cu unele dezamăgiri, dar mai ales cu multe împliniri. Toate acestea Lidia a știut mai bine ca alții să le treacă cu demnitate. Scriu la trecut, pentru că doresc foarte mult ca această distanță în timp să fie prima jumătate a prieteniei noastre și ca încercările să rămână cu acești ani.

La frumoasa vîrstă pe care o rotunjește acum Lidia Kulikovski, vreau să-i spun că întotdeauna am admirat și am apreciat mult felul ei de a fi: inteligentă, de o cumsecădenie deosebită, foarte muncitoare, perseverentă, de o competență profesională excelentă, generoasă, cu un simț al umorului specific, și o bună, foarte bună prietenă. Aceste și alte calități formează imensitatea Lidiei Kulikovski, directorului general al Bibliotecii Municipale.

O cunosc pe Lidia Kulikovski "un car de ani", din anii '70... Cred că am mare noroc de a fi alături de Lidia atîta vreme, aproape că o viață de om! Cu bibliotecara, apoi directoarea Lidia Kulikovski am lucrat și lucrăm și în prezent la realizarea multor idei și proiecte. Îi cunosc perfect calitățile bune și anumite posibile scăderi ale ei, generozitatea și orgoliul, vointa și năzuințele, o cunosc ca soție iubitoare, ca mamă extraordinară, ca cea mai dulce și fericită bunicuță, ca bună și fidelă colegă.

Nu concep un trecut tinerească fără Lidia Ataman, studentă la USM. Uneori mă gîndesc că putea fi să n-o cunosc niciodată, dacă în ultima zi de admitere la Institutul pedagogic nu făceam "trăsnaia" (fără știrea părinților) de a depune actele de abiturient la Universitatea din Chișinău (atunci era doar una), unde am susținut cu succes examenele de admitere. Peste cîteva zile ne-am trezit cu Lidia Ataman față în față într-un camion deschis (așa plecau toamna, pe timpuri, studenții, să-i ajute pe țărani la munci agricole), în drum spre satul Țipala, nu departe de Chișinău. Din primele zile am văzut în Lidia liderul, am observat tendința ei de a fi prima în toate.

Cea mai frumoasă perioadă, anii de studenție, au trecut ca o clipă. Atunci, pentru noi, parcă începeau toate pe pămînt. Desigur, cel mai important era să facem carte, doar pentru aceasta ne-au trimis părinții de lîngă ei. Lidia Ataman, ca studentă, era un exemplu pentru toți colegii de promoție. Însă și năzbitiile, aventurile.

poznele, situațiile hazlii care se țineau lant de noi, de regulă tot de Lidia Ataman generate, au rămas și cele mai frumoase și mai fericite amintiri. Cu nostalgie și cu mult drag îmi amintesc de anii de studenție petrecuți alături de Lidia – o studentă sîrguincioasă, deșteaptă și iubitoare de carte. Dar toate-s pînă la un capăt, toate au și un sfîrșit.

În acest răstimp ne-am trăit fiecare fiorul dragostei (sincere și naive), ne-am format atitudini și relații pentru oameni, am simțit mai profund dragostea de Neam, istorie, cultură, grai matern. Cînd devenisem mai responsabile, mai perseverente, cînd ne-am confirmat nouă înșine personalitatea din noi, atunci am văzut în Lidia o personalitate foarte puternică.

În 1973, ca tineri specialiști diplomați, am primit repartiție (pe atunci era obligatorie), împreună cu Lidia, la Biblioteca Centrală *Jdanov* din Chișinău. De atunci, de 33 de ani, Lidia slujește cartea și biblioteca. Aș zice că Lidia Kulikovski este și norocul acestei Bibliotecii – cu deosebire de cînd se numește BM *B. P. Hasdeu*, iar dînsa a fost aleasă directoroară. Din primii ani de directorie viața bibliotecilor publice din Chișinău a luat cu totul alt ritm. Doar în cîțiva ani Biblioteca Municipală, condusă de Lidia Kulikovski, a ajuns o instituție matură, implicată plenar în viața culturală, social-politică și chiar economică a comunității. O bibliotecă – mare, complexă, cu numeroși angajați, a devenit grație strădaniilor și ambiției Lidiei Kulikovski, **echipa Hasdeu**. Sub conducerea Lidiei Kulikovski au fost elaborate și realizate proiecte și programe noi, ținînd cont de evoluțiile din lume și de vesnicia noastră națională, de specificul locului și de interesele beneficiarilor.

Tot insistența, competențele și abilitățile profesionale ale directorului general au adus Bibliotecii Municipale proiecte europene PHARE, PULMAN-XP ș.a. care ne-au permis să studiem și să ne implementăm valoroase experiențe occidentale. Partici-

parea Bibliotecii Municipale la conferințe internaționale a schimbat atitudinea noastră și a comunității față de profesia de bibliotecar, de bibliotecă, de carte și de lectură în general. Lidia Kulikovski a bătătorit o cărare, pe care o parcurge cu multă siguranță, pricepere, intuiție fără greș, și pe care-i urez să meargă în continuare. A putut face mai sigur și mersul nostru, al membrilor echipei pe care o conduce. Țin să-i mulțumesc, pe această cale, Lidiei, căci am avut multe a învăța de la dînsa.

Ca președinte al Asociației Bibliotecarilor din Republica Moldova, Lidia Kulikovski a mers prima și hăt departe de Chișinău, ne-a scos în lumea bibliotecară internațională. Și oriunde a fost, în interes de serviciu, Lidia Kulikovski, s-a întors acasă întotdeauna cu experiențe și tehnologii noi, ca mai apoi acestea să fie studiate, adaptate și implementate la BM. Lidia a ieșit prima din Republica Moldova la tribuna conferinței ALA (Asociația Bibliotecarilor din SUA), cu un discurs într-o engleză perfectă.

Datorită perseverenței și insistenței sale, pregătirii profesionale, directorul general al BM Lidia Kulikovski este mult apreciată și solicitată de comunitatea profesională din țară și din străinătate.

Iar echipa Hasdeu, "modelată" în cea mai mare măsură de conducătoarea ei, a putut deveni una de excelență. Meritele BM, calitatea muncii prestate aici, valoarea în continuă creștere a fondurilor, numeroasele apariții editoriale sub auspiciile BM etc., etc. – toate sînt prețuite și la noi, și de către prietenii și vecinii, uneori trezind admirație și dorința de a prelua de aici ce e mai bun.

Dragă Lidia, la aniversară, îți doresc ani mulți cu sănătate, să ai bucuria și dragostea celor apropiați și scumpi sufletului tău, noi realizări și în continuare. Să ai norocul să tai panglica de inaugurare a unui nou sediu pentru Biblioteca Metropolitană, căci știm că acesta e visul tău cel sacru, neîmplinit încă. Iar împlinirea lui ar fi un noroc al Chișinăului, al nostru, al tuturor.

Din Zodia Mărțișorului cel purtător de noroc

Dr. conf. univ. Ion MADAN

Lidia Kulikovski este o foarte apreciată biblioteconomistă, bibliografă și manageră în domeniu.

S-a născut într-o zi din a doua săptămână a lunii lui Mărțișor 1951, în comuna Nicoreni, Drochia, în familia țăraniilor gospodari Leonid și Nina Ataman.

În 1973 a absolvit Universitatea de Stat din Moldova, Facultatea de Biblioteconomie și Bibliografie, după care muncește în sistemul bibliotecar din Chișinău, pe urmă la Cahul, apoi revine la Chișinău. În 1976 Lidia se căsătorește cu Victor Kulikovski, inginer, om cu o rară sensibilitate artistică. Împreună au crescut două fiice, ambele cu studii superioare: Dumitrița, filolog, stabilită, prin căsătorie, cu traiul în Spania (unde a născut-o pe Maria, nepotica protagonistei noastre), și Victoria, marketolog, angajată a Fundației Soros-Moldova.

Din 1987 este angajată la BM, iar din martie 1990, fiind aleasă de colectiv, funcționează ca director general al Bibliotecii Municipale B. P. Hasdeu.

Autor a multor proiecte de cercetare bibliografică, coordonator național al proiectelor europene PULMAN, CALIMERA ș.a. În anii 2000 – 2004 a deținut funcția de președinte al Asociației Bibliotecarilor din RM. Director-fondator al publicației de biblioteconomie și asistență informațională *BiblioPolis* (din 2002), un timp a fost și redactor-șef adjunct la revista *Magazin bibliologic* (din 1999).

A vizitat, în interes de serviciu, inclusiv ca invitată, Biblioteca Congresului din SUA, Biblioteca Națională a Chinei, Centrul Georges Pompidou, *Diamantul Negru* (Biblioteca Națională a Danemarcei), biblioteci municipale din Finlanda, Grecia, Israel, România, Ucraina etc. De peste tot vine cu numeroase materiale, cunoștințe, idei, inițiative, ce sunt realizate, în măsura posibilităților locale, de către comunitatea bibliotecară chișinăuiană.

În 2003 a susținut teza de doctor în științe pedagogice cu tema *Evoluția*

serviciilor de bibliotecă pentru persoanele dezavantajate în contextul democratizării sociale. Autoare a circa 200 de studii și cercetări, bibliografii, interviuri, prefete, eseuri etc.

A inițiat reeditarea unor bibliografii mai vechi (*Al. David, P. Draganov, N. Moghileanski* etc.), în colecția *BASARABIANA*. De asemenea, a lansat editarea sub auspiciile BM B. P. Hasdeu, a unui serial de biobibliografii consacrate creației și vieții unor scriitori, oameni de artă, cultură și știință din R. Moldova – circa 25 de cărți. Aici L. Kulikovski apare în diferite ipostaze: ca responsabilă de editie, coautor, redactor științific, prefațatoare etc. Scrie competent și cu har despre unii colegi de breaslă, despre mari bibliologi români și străini, precum și despre faimoase biblioteci din lume, pe care a avut ocazia să le viziteze.

Deopotrivă cu activitatea științifică desfășoară o fructuoasă muncă didac-

tică, fiind conferențiar universitar la USM, Facultatea Jurnalism și Științe ale comunicării, catedra de Biblioteconomie și Asistență Informațională. La USM ține următoarele cursuri: *Biblioteconomie generală, Servicii informaționale pentru*

persoane dezavantajate, *Sociologia cărții și lecturii, Managementul proiectelor pentru biblioteci*. Unele cicluri de prelegeri sînt predate de dna L. Kulikovski în premieră studenților noștri. Predă și bibliotecarilor practici la Școala de Biblioteconomie, de pe lângă Asociația Bibliotecarilor din Republica Moldova.

Lucrător emerit al culturii (1987), a

fost distinsă cu medalia *Meritul Civic* (1996). Deținătoare a Premiului european *Managerul secolului XXI* (2001). Vezi, de același autor, și articolul *Lidia Kulikovski* din *Calendar Național 2001*. – Chișinău, 2000. – P. 55 - 56.

În ultimii ani, despre activitatea dnei dr. conf. univ. Lidia Kulikovski au mai scris:

DRON, ION. *Ea reprezintă destoinic acea cohortă de doamne ale Neamului*: [Lidia Kulikovski] // *Mesagerul*. – 1998. – 11 dec. – P. 7.

FLIP, IULIAN. *Bibliotecarele fericite și neîmpăcate, între cărți și oameni întrebători de carte* // *Literatura și arta*. – 2005. – 4 febr. – P. 3; *BiblioPolis*. – 2005. – Nr. 1. – P. 5.

GRIGORESCU, GRIGORE. *Cărțile sunt a doua noastră religie*: [Prezentarea interlocutoarei – Lidia Kulikovski] // *Literatura și arta*. – 2004. – 10 iul. – P. 6.

IOANIDE, DUMITRU [Dumitru Păsat]. *Lidia Kulikovski și consolidarea societății civile* // *Capitala*. – 2002. – 3 apr. – P. 5; *Literatura și arta*. – 2002. – 11 apr. – P.7.

MADAN, ION. *Kulikovski Lidia* // *Biblioteconomia și bibliografia Moldovei: Profesori și discipoli*. – Chișinău, 2000. – P. 22 - 23.

MOVILĂ, BORIS. *Kulikovski, Lidia* // *Femei din Moldova*: Encicl. – Chișinău, 2000. – P. 166.

POHILĂ, VLAD. *Responsabilă de un veritabil templu al cărții*: [L. Kulikovski] // *Limba Română*. – 2003. – Nr. 4 - 5. – P. 170 - 171.

VIERU-IŞAEV, MARIA. *"Am întimpinat timpurile noi cu speranță și bucurie..."*: [Prezentarea interlocutoarei în interviu - L. Kulikovski] // *Democrația la feminin: Istoria verbală*. – Chișinău, 2005. – P. 130 - 141, portr., il.

Manageră performantă sau Despre arta conducerii

Ion ŞPAC,
bibliolog

Înscăunarea Lidiei Kulikovski în postul de director al BM B. P. Hasdeu a schimbat radical imaginea instituției date. În studiul *Competența – noțiune definitorie în dezvoltarea profesională* (*BiblioPolis*. – 2005. – Nr. 3. – P. 8 - 16), dna L. Kulikovski ne mărturisește: "... managerul performant trebuie să aibă drept caracteristici definitorii competența profesională și modernă. Managerul performant trebuie să cunoască și să stăpînească factorii critici care pot transforma activitatea într-un succes: relații de colaborare strînsă între membrii echipei, utilizatori și management; plan care să configureze direcția de urmat, responsabilități clare și indicatori specifici pentru măsurarea progresului; comunicare constantă și eficientă între toți cei din

echipă; controlul competențelor". Împărtășesc acest program de activitate cu toate fibrele sufletului și pot afirma că autoarea și-a exprimat ideile cu sinceritate și devotament. Dar, ca nu cumva să se găsească vreun suflet care ar aprecia acest program ca pe o "declarație pentru naivi", îmi permit să apelez la doar citeva momente (fapte) din practica managerială a autoarei. În calitatea mea de bibliograf "cu barbă", asistam la o mare adunare de talie republicană a bibliotecarilor. Era paremi-se, una din primele ședințe ale tradiționalului "An bibliologic".

Printre mulți alți vorbitori luase cuvîntul și o doamnă impunătoare: naltă, sprintenă, rumeoară la față și cu zîmbet pe buze. Din ceea ce țîn mințe – o aplaudase întreaga sală. Se nu-

mea Lidia Kulikovski și reprezenta Biblioteca Centrală a Chișinăului. De la acea dată nu țin minte nici o adunare a bibliotecarilor, nici o conferință sau un simpozion republican la care să nu fie prezenți și lucrătorii Bibliotecii Municipale *B. P. Hasdeu*. Era perioada restructurărilor gorbacioviste. Se cereau schimbări, reînnoiri. Doamna Lidia Kulikovski s-a orientat de la bun început în schimbările ce se abătuseră asupra noastră și pătrunse în esența acestora. *Se cer acțiuni, căutări, viteză*, spunea dinsa într-un articol; *se cer profesionalism și competență*, va adăuga mai târziu. Deci, în ultimă instanță, este vorba de cadre. Și aici declar fără nici o rezervă, că managera Bibliotecii Municipale are ceva fermecător în felul său de a comunica cu oamenii.

Aceste calități și competențe mereu în creștere, i-au permis să pună bazele activității rodnice a BM pentru mulți ani înainte. Ani în care, elaborând strategii moderne și mobilizându-și puterile întru realizarea lor, biblioteca s-a impus cu forța-i novatoare în comunitate, a devenit centru excelent nu doar pentru bibliotecile publice din Chișinău, ci și pentru întregul sistem bibliotecar din țară, precum și pentru dezvoltarea biblioteconomiei și bibliologiei naționale.

Elocventă, în acest sens, este decizia managerii și, desigur, a colectivului întreg, de a elabora programul *Servicii de bibliotecă pentru minoritățile etnice*, implementat pe parcursul anilor 1990 – 1994. Rezultatele nu s-au lăsat mult așteptate. În curând a apărut o rețea de filiale care s-au manifestat din plin în vederea desfășurării diferitelor acțiuni culturale și cognitive de masă, elaborării diverselor lucrări metodice, bibliografice, științifice etc. – toate luate împreună, constituind un act de respectare a drepturilor minorităților etnice de acces liber la informația în limba maternă.

Acest act de respectare a drepturilor reprezentanților minorităților naționale nicidecum nu a însemnat neglijarea drepturilor la cultura națională a populației băștinașe. De aceea lucrătorii BM, în frunte cu liderul lor,

L. Kulikovski, depun eforturi enorme în vederea satisfacerii intereselor spirituale ale celor ce au dat numele pământului natal.

Era o cerință a vremii, căci se știe, pe acele timpuri, fondul de carte în limba română abia de ajungea la 10%. În acest plan, de bun augur s-au dovedit a fi relațiile de colaborare a două biblioteci: Biblioteca Municipală *B. P. Hasdeu* din Chișinău și, respectiv, Biblioteca Județeană *O. Goga* din Cluj-Napoca, a directorilor acestora Lidia Kulikovski și Traian Brad. În urma colaborării acestor și a altor biblioteci, Chișinăul s-a ales cu un șir întreg de filiale ale BM: *Transilvania, Târgu-Mureș, Ovidius, Târgoviște, Alba Iulia, Maramureș* ș. a. O bună parte din aceste filiale ale BM, inclusiv *O. Ghibu*, cîtorită de feciorul cărturarului, cit și cele deschise în unele raioane ale țării, s-au manifestat și se manifestă în continuare ca niște adevărate focare de cultură. Trebuie menționate și filialele de ramură, în special cele de Arte și de Drept, care constituie importante puncte de atracție pentru specialității de profil.

Să poposim puțin și la un alt serviciu, la o nouă structură a BM, înăscută din voința vremii, dar și din inițiativa managerii L. Kulikovski și echipa ei. Este vorba de perfecționarea, modificarea și restructurarea serviciului de informare și documentare. Dintr-o structură obișnuită (o secție bibliografică) se transformă într-un serviciu dintre cele mai moderne din țară – Centrul de Informare și Documentare (CID) *Chisinau*. Insist să amintesc doar despre unele rezultate ale Centrului, or ele sînt impunătoare. Lăsînd la o parte toate căutările în vederea depistării documentelor curente și în plan retrospectiv, organizării pe baza acestora a aparatului (bazei) informativ al bibliotecii, colectivul Centrului, în strînsă colaborare cu filialele BM, doar în anul 2005 a elaborat și editat aproape 10 (zece!) importante biobibliografii consacrate scriitorilor și oamenilor de cultură și știință de la noi.

Dacă pînă la venirea doamnei L. Kulikovski în postul de director, Biblioteca Municipală aproape că nu practica

elaborarea bibliografiilor, ori dacă a și editat vreo una-două, de regulă, ele erau adresate cititorului de masă, adică erau bibliografii de referință. Astăzi situația s-a schimbat. O bună parte din producția bibliografică a BM este valabilă și pentru cercetători, iar multe din ele, cum sînt cele nominalizate aici, poartă caracter științific.

De observat că trecerea aceasta spre alimentarea cu informație și a cititorilor-cercetători nu este deloc spontană. De cînd L. Kulikovski se află în calitate de manager la BM, aspectul științific, în activitatea instituției, mereu se află în capul mesei. Dna director general foarte iscusit și curajos își orientează echipa spre studii de îmbogățire spirituală și intelectuală, concomitent nu uită nici de obligațiile proprii, dînd pildă celor din jur. Despre aceasta vorbesc nu doar manifestările culturale și științifice: conferințe, simpozioane, lansări de carte, serate literare etc. organizate în cadrul BM sau participarea la asemenea manifestări din țară și de peste hotare, și nu doar cooptarea specialiștilor în domeniu întru învierea activității științifice. Deopotrivă cu toate aceste activități harnica manageră reușește să deschidă în cadrul bibliotecii structuri avantajoase care susțin imaginea științifică a BM și totodată contribuie la dezvoltarea de mai departe a direcțiilor respective. În acest sens se cer nominalizate structurile: *Centrul Național de Hasdeologie*, *Centrul de literatură germană* și nu în ultimul rînd – revista *BiblioPolis*, care deja și-a găsit locul printre organele de presă de specialitate, se bucură de succes din partea cititorilor și principalul, are deja un contingent stabil de autori. Așa, probabil, nu e totul de ce are nevoie o revistă pentru existența sa. Însă, dacă ținem cont că pentru mulți membri ai colectivului BM, în primul rînd, a devenit o bună școală de a mînuî condeiul – putem fi siguri că ea, revista, își îndreptățește existența.

Conform rezultatelor de cercetare, din ultimii ani, BM, credem, ar merita să se bucure de un statut de instituție științifică. Acceptînd o asemenea decizie, organele respective sînt sigur ar

incuraja esențial cercetările științifice în domeniul biblioteconomiei, bibliografiei și bibliologiei naționale atît în cadrul BM, cît și în întreaga țară. Într-un ceas bun!

În rîndurile anterioare am încercat să scot în evidență doar cîteva aspecte din inițiativele, din activitatea doamnei L. Kulikovski în calitate de manageră a BM. Nu e puțin, dar cite mai sînt de spus! Despre organizarea fondurilor, despre aparatul informativ, despre felul impresionant cum a crescut potențialul informațional al BM, despre colaborarea cu celelalte biblioteci din oras (universitare, științifice etc.), din republică și din alte țări...

Se cuvine de spus măcar cîteva cuvinte despre munca Domniei sale în calitate de conferențiar universitar la USM, Facultatea Jurnalism și Științe ale comunicării, Catedra de Biblioteconomie și asistentă informațională, cît și la Școala de Biblioteconomie de pe lingă Asociația Bibliotecarilor din R. Moldova, Asociație, presedinte al căreia a fost între anii 2000 – 2004. Vom menționa și despre funcția de coordonator național al proiectelor europene PULMAN și CALIMERA, despre activitatea dnei L. Kulikovski în componența redacțiilor unor reviste de specialitate de la Chișinău și București etc. Cu adevărat, este greu să depistezi toate urmele Domniei sale, lăsate pe ogorul cultural al R. Moldova.

Cu toate aceste omiteri, cauzate doar de lipsă de spațiu, cele relatate de noi vor convinge pe mulți colegi de breaslă și simpli utilizatori ai BM că protagonista noastră, dna dr. conf. univ. Lidia Kulikovski, este o manageră performantă, care a crescut alături de noi și în fața noastră, demonstrîndu-ne că Domnia sa "cunoaște și stăpînește factorii critici care pot transforma activitatea într-un succes" și, totodată, convingîndu-ne de adevărul: "Competențele nu sînt fixe și codificate, dar flexibile și într-o permanentă evoluție".

Mulți ani înainte, stimată, dragă colegă Lidia Kulikovskil Sănătate și cer senin. Noi proiecte naționale, europene și internaționale. Noi realizări și succese!

Spirit doct, de biblio-gospodar

Ion HADÂRCĂ,
scriitor

Indestructibil legat de *Carte, Bibliotecă, Lectură*, destinul doamnei Lidia Kulikovski este unul romboidal, concentric, zigzagiform și foșnitor murmurat sub un lacăt auriu de Psaltire, mulindu-se astfel perfect pe spațiul virtual al unei Biblioteci borgesiene.

Este la curent cu tot ce se scrie în tot mai puțin citita noastră republică literară, munca-i prestată la cirna Bibliotecii Municipale B. P. Hasdeu fiind asemănătoare cu cea a unui timonier încercat, navigînd cu disperare printre recifele tranziției, pe salvatoarea-i linie de plutire menținându-se o întregă flotilă a bibliotecilor de cartier, salvate din derivă.

La un recent jubileu al Bibliotecii Municipale ne-a uimit cu un set impresionant de apariții editoriale, care jalonau în fond o întregă epocă în istoria cărții basarabene. În egală măsură este cunoscută și mult apreciată în întreg arealul Cărții românești, la fel și în forurile europene de profil ale UNESCO și ale Consiliului Europei. În ritmurile aparițiilor solicitate ale revistei *BiblioPolis* și serialului de *Biobibliografii ale scriitorilor contemporani* de asemenea se întrezărește stilul aceleiași rigori exemplare. I-am citit, cu "invidie albă", studiul introductiv la biografia cărturarului Iurie Colesnic și mi-

am zis că puțini ne sunt esești care mai prestează asemenea persuasiune și competență. "... *Îmi place munca de cercetare, analiza, prognoza, îmi place să descopăr, să aflu lucruri noi, să valorific colecții uitate...*", recunoaște dumneaei într-un interviu. (*Cartea nu te trădează, ea doar te poate dezamăgi.* - *Democrația.* - 2002. - 24 sept.).

Printre intelectualii orașului este o autoritate de necontestat. În secolul luminozilor astfel de spirite, o Madame Recamier sau o E. Daškova, făceau gloria unei societăți. În timpurile noastre, mai ales căutăm scuze în condițiile ce ne-au fost hărăzite. Cu toate acestea, cel puțin, în clipele jubiliare, să recunoaștem, că dacă Ion Madan este Bibliograful universitar al biblioteconomiei noastre naționale, iar Alexe Rău este Bibliosoful acestei branșe cenuse(rizate!) de vremurile astea tulburii (dna Claudia Balaban rămînînd cu devotație la dragostea-i dintii a Cărții pentru copii!), atunci Lidia Kulikovski este prin excelență Biblio-Gospodarul, teinic și doct, al Chișinăului.

Dacă nu se supără ambii, e ca un fel de Cimpoi al bibliotecilor noastre, în lipsa lui Ștrempel desigur...

Felicitări și omagii hasdeene!

Succesul ei este și succesul nostru sau Cîteva gînduri lîngă Marele Zid

Dr. Silvia GHINCÛLOV,
directorul Bibliotecii ASEM

Lidia Kulikovski împlinește o aniversare ce va fi marcată în curînd în marea familie a noastră de bibliotecari. Acest eveniment este o onoare pentru noi toți. Este, dacă vreți, o continuare a unor relații mult mai vechi care există nu numai între bibliotecile noastre, ci chiar și în cultura basarabeană modernă.

Lidia Kulikovski nu este doar un mare bibliotecar, ci și o personalitate completă. Profesionalismul ei se conjugă cu bucuria de a lucra și a crea pentru comunitate.

Fidelitatea, ceva esențial pentru un bibliotecar, o conduce la rezultate spectaculoase. Știe să-și dozeze succesele, știe să-și facă simțită prezenta, nu doar prin cuvinte, ci și printr-o capacitate mare de a asculta.

Cea mai importantă dimensiune a activității bibliotecare astăzi este schimbarea. Aceasta a devenit, cu certitudine - vocație pentru omagiata noastră. Fapt demonstrat de cea mai mare creație din viața Bibliotecii Municipale B. P. Hasdeu -

deu, care în prezent este un loc de vis, un loc pe care mii de oameni îl văd ca un adevărat lăcaș de cultură și spiritualitate. Un loc unde pentru mulți ar fi o școală perfectă, o școală desprinsă din lumea imaginară în care se întîlnesc personaje, care întregesc atmosfera minunată de echipă. Mereu gata să spună o vorbă bună la momentul potrivit, Lidia Kulikovski conduce destinele bibliotecii într-un mod științific, în spiritul respectării normelor profesionale și umane. Pe lângă calitățile sale de abil conducător, ea este un om care pretuiește valorile morale, pasiunea, munca și onoarea.

Un gând, aparent banal, al acestor zile este că cifra 55 înseamnă firul neîntreput al unui destin legat de carte, cultură, incluziune socială, dragoste și un devotament pentru profesia de bibliotecar.

Nu întîmplător am făcut legătura cu cifra 5. Pe Lidia Kulikovski am cunoscut-o mai bine atunci cînd am avut o splendidă călătorie la Beijing, China, în anul 1996, participînd la Conferința IFLA. Am rămas împreună uimite de Marele Zid Chinezesc, o construcție cu adevărat, cosmică. Ne-au impresionat mult cifrele rostite de ghid, care ne povestea că lungimea zidului ridicat în timpul dinastiilor Qin, Han și Ming, construit în diferite perioade istorice, astăzi depășește 50000 de km. Dacă ne închipuim un zid, construit de Lidia Kulikovski din pietre (cunoștințe), cărămizi (talente) și lut (înțelepciunea ei), lungimea acestuia va fi greu de estimat. Fac această asociere cu gândul la frumosul jubileu al colegei și prietenei noastre, pentru că tot ce a realizat pînă acum dînsa este un zid traic care ocupă un loc demn în istoria biblioteconomiei din Republica Moldova.

Întotdeauna am remarcat că, prin cunoștințele și capacitățile sale, directoarea BM este un exemplu bun pentru toți noi, care alături de ea și-au făcut o carieră profesională. Personalitatea Lidiei Kulikovski este caracterizată de corectitudine, distincție, creativitate, competență, spirit

analitic foarte puternic, dar și de o mare pasiune pentru biblioteconomie. Foarte strictă în privința respectării conduitei profesionale, extrem de inteligentă, impresionîndu-ne întotdeauna cu proiecte ambițioase.

Țin să-i mulțumesc pentru că nu m-a dezamăgit niciodată, a fost și este o persoană de excepție, care m-a uimit de fiecare dată. Mi-a confirmat de nenumărate ori ceea ce intuiau, ceea ce simțeam pentru acest OM. Am învățat multe, știu la ce să mă aștept în viață, sunt pregătită, datorită și ei. Nici nu vă dați seama cît ajutor poate oferi dînsa prin citeva cuvinte doar. Îi mulțumesc încă o dată și îi doresc din tot sufletul sănătate, armonie, înțelepciune, frumos și adevăr în viață.

Știm foarte bine că trebuie să prețuim fiecare clipă din viața noastră. Cu regret, nu întotdeauna știm cum s-o facem.

Există însă și o soluție, ca cea oferită cu multă generozitate de Lidia Kulikovski: este necesar să apreciem oamenii pe care îi avem alături de noi, să-i respectăm și să-i iubim.

Cît e de dificil să fii profesionist și, totodată, OM! De cite ori Lidia Kulikovski ne-a dat și cite o lecție de viață cu sufletul deschis, știind

că vom învăța lucruri extrem de utile.

Dragă Lidia, să dea Dumnezeu să cunoști bucuria la orice vîrstă, totul ce ți se întîmplă să capete semnificații, să simți mereu fiorul luminii pe care ai dăruit-o, cu multă pasiune, toată viața. Să ne fii alături, plină de forțe, încă mulți ani înainte, mîngiată de dragostea celor apropiați, înconjurată de atenția și respectul celor ce te cunosc. Să fii sănătoasă și rezistentă și să ai, mereu, sentimentul împăcării cu sine, al împlinirii și al confortului sufletesc.

Te felicit cu ocazia frumosului jubileu, dorindu-ți sănătate și realizări noi, cît mai puțini neprieteni și cît mai mulți discipoli demni de PERSONALITATEA TA.

Marele Zid, construit de tine, intruchipează înțelepciunea și frumosul și este un simbol și un motiv de mîndrie pentru toți cei care te cunosc.

Bucuria revelației

Ninela CARANFIL,
artistă emerită

... Când am văzut-o întâia oară, mi-am zis că seamănă cu cineva. Sint oameni care, atunci când îi vezi prima oară, ei, fără a rosti un cuvânt, îți inspiră respect, ceva ce te face să-i saluți și nu-ți permiți să-i tutuiești sau să-i bati pe umăr. E o tagmă de oameni, puțini, care au un fel de măreție. I-aș aminti, în context, pe Valeriu Cupcea – artistul; este frumoasa și admirabila Eliza Botezatu – critic literar; Ion Ungureanu – regizor. În această listă de personalități marcante se înscrie și numele doamnei Lidia Kulikovski – directoarea Bibliotecii Municipale B. P. Hasdeu, pe care nu o cunosc îndeaproape, dar o admir de la distanță.

Cum vorbește, ce vorbește și ce înfăptuiește... Multe, și toate bune. Fiind o fire temerară, spune lucrurilor pe nume, tranșant, fără a ezita, neavînd sentimentul fricii sau al lașității. Prin aceste calități, care s-au constituit pe parcursul anilor, într-o viață trăită fără compromisiuri, prin muncă asiduă – iată se și conturează, se citește această măreție.

Odată, ascultînd-o cum vorbea la o lansare de carte, mi-am amintit cu cine seamănă. Cu femeia din pictura francezului Delacroix – *Libertatea pe baricade*. Exact! Tot atît de liberă, încrezută, puternică și măreată precum este idealul feminin – adică Franța imaginată sau pictată atît de frumos.

Doamna Lidia Kulikovski, prin dăruire, consecvență și demnitate este un model al basarabencei care luptă pe baricade. Luptă pentru libertate, pentru idealul național, pentru românism, reîntregirea spirituală, și un viitor destoinic al acestui Neam.

Rămîn cea care Vă va admira în continuare, dnă Lidia Kulikovski.

Mulți Ani, stimată Doamnă, și toți trăiți la maximă tensiune a demnității și dăruirii de sine!

O ascensiune uimitoare: de la Jdanov la Hasdeu!

Vasile ȘOIMARU,
conf. univ. dr., ASEM

După trei decenii de carieră universitară economică, și după mai multe călătorii prin lumea civilizată și prosperă, m-am convins că poate deveni dezvoltat economic, cu un standard de viață avansat și cu o democrație reală doar un stat cu cetățeni culti, cu un înalt nivel profesional și spiritual.

Această axiomă m-a făcut să mă apropiez mai mult de oamenii de cultură, arte și litere, în primul rînd, poate – de lucrătorii bibliotecilor, care au demonstrat, în repetate rînduri, mereu, că și cu

mijloace mici, financiare, și cu salarii mizere, pot face fapte mari, dacă nu chiar mărețe, menținînd aprinsă în biblioteci și săli de lectură – chiar și cînd lipsește curentul electric, – candelă culturii Neamului. Vreți dovezi? Dacă economia națională, condusă de fosta-actuală conducere nomenclaturistă, într-o perioadă de tranziție fără de capăt, s-a diminuat de 3 (trei) ori, apoi în bibliotecă această "cădere liberă", atît de dramatică, nu a avut loc. Mai mult: pe alocuri, anumiți indicatori ai activității bibli-

otecare s-au schimbat în bine: a crescut considerabil numărul de biblioteci și fondurile lor, cu sprijinul fraților de peste Prut; au sporit și numărul, și calitatea manifestărilor culturale (lansări de carte, expoziții, cenacluri, spectacole, omagierii...); lumea noastră, necăjită, nu numai că n-a uitat drumul la bibliotecă, dar, dimpotrivă, își înteteste într-acolo pașii.

În legătură cu participarea, în ultimii ani, la multiple acțiuni și manifestări culturale, organizate de Sediul Central și la filialele BM *B. P. Hasdeu* (și nu numai), am avut ocazia să cunosc mai bine acest domeniu și pe unul dintre cei mai de seamă reprezentanți ai săi – dna dr. conf. univ. Lidia Kulikovski. Chiar dacă la prima întâlnire m-a cam contrariat ortografierea numelui dumneaei cu 3 (trei) de "kapa", crezînd că e venită la noi de pe la Cimpia Kulikovo, pentru "a ne lumina", ca și alții, în continuare, limba română, cu grafia chirilică, din fericire – m-am înșelat amarnic! Numele dumneaei fiind ortografiat așa (ca și Mihail Kogălniceanu, de ex.!), totuși, Lidia Kulikovski ne-a demonstrat că este cu

mult mai de a noastră decît unii *patrihoți* mascați cu litera "ce", care, numai văzîndu-se sus, în fotolii, au furat cît a încăput în traistele lor goale, pînă și sufletul acestui popor au furat! Ca, în final, pentru a-și proteja "acumulările primitive" de capital financiar și politic, să-și scoată masca democrată și s-o ia pe calea trădării.

Dna Lidia Kulikovski, în această perioadă, a avut voința și pasiunea să ridice Biblioteca Municipală de la nivelul lui Jdanov – o întrușchupare a întunericii bolșevic – la nivelul lui Hasdeu – unul dintre cei trei piloni ai luminoasei noastre spiritualități, alături de Eminescu și Nicolae Iorga. Bravo ei și toată prețuirea și dragostea noastră pentru această dăruire, care ne îndeamnă și pe noi să facem mai mult decît ne stă uneori în puteri. Am toată convingerea că dacă o personalitate ca dînsa ajungea în fruntea Ministerului Culturii (sau poate chiar și mai sus!), astăzi și economia noastră – iar în consecință, și viața noastră, – era comparabilă cu cea a Țărilor Baltice din fostul "URSS"...

Preot Suprem în Templul Cărții

Nicolae RUSU,
scriitor

De fiecare dată cînd recitesc sau îmi amintesc de inspiratul poem al lui Vasile Romanciuc *Cuvintele*, în special prima strofă: "*Locasuri sfinte / ne sunt cuvintele / Ca-ntr-o biserică / într-un cuvînt...*", de atîtea ori imaginea bisericii din poezie se suprapune peste cea a bibliotecii, pentru că atît prima, cît și a doua sînt niște spații sacre în care Stăpîn peste tot și peste toate este Cuvîntul. Slujitori ai Cuvîntului în biserică sînt preoții, majoritatea lor absolută fiind bărbați, pe cînd în bibliotecă, de regulă, femeia îngrijește de Cuvintele adăpostite între tartaje de carte. Senzația de intrare "*ca-ntr-o biserică*" îl are, cu siguranță, fiecare vizitator care trece pragul Bibliotecii Municipale *B. P. Hasdeu* și al filialelor sale, iar acest sentiment se naște grație celor care slujesc spațiul sa-

cru în care cititorii însetați de carte "*întră-n cuvînt*".

Rolul de Preot Suprem, cel care diriguiește miraculoasa împărăție a cărților, îl are, în acest sens, distinsa doamnă Lidia Kulikovski, doctor conferențiar universitar, directorul genral al Bibliotecii principale a capitalei basarabene. Aportul Dumneaei la prosperarea acestei oaze spirituale poate fi înșiruit pe multe pagini, lucru făcut cu brio de numeroși cititori și mînuitori ai condeiului. E necesar poate de amintit doar acțiunea de performanță a doamnei Director în instituirea mai multor biblioteci ale minorităților naționale din municipiu, fapt unic în spațiul de sud-est al Europei...

Dacă e să revin la acel poem, pretext pentru multe gînduri, am impresia că la finalizarea lui: "*De-aici*" (din

Cuvînt, n.n.) *ajung în sufletul / pînă la Tatăl nostru / care este-n pămînt*", poetul V. Romanciuc a ținut să sugereze că "minunea" e în stare să se întîmple doar atunci cînd cititorul se află sau în biserică, sau în bibliotecă, fără a da prioritate vreuneia dintre ele. Este evident că prin intermediul preotului din biserică omul ajunge cu sufletul "*pînă la Tatăl nostru carele este în ceruri*" și la fel de evident e că grație cărților din Templul cu numele de Bibliotecă cititorul ajunge cu sufletul și la Tatăl nostru ceresc, și la strămoșii îngropați în lutul istoriei umane. Aceste sublimе călătorii transcendente ar fi fost imposibile, indiscutabil, fără contri-

buția celor care slujesc în Templul Cărilor. Și dacă vestalele din Roma antică erau niște preotese care întretineau focul sacru în templul zeiței Vesta, bibliotecarele Templului Municipal *B. P. Hasdeu*, diriguite de Doamna Director Lidia Kulikovski, sînt niște harnice vestale care întretin cu abnegație și cu multă pricepere o neostoită sete și dorință de a ajunge cu sufletul pînă la cele mai îndepărtate margini, mai abisale profunzimi și mai amețitoare piscuri ale cunoașterii.

Sănătate, perseverență, mulți ani și mult har, stimată Doamnă Lidia Kulikovski, Preot Suprem al Templului Cărții.

Un exercițiu foarte dificil, dar merită...

Natalia CHERADI,
director adjunct, Biblioteca ASEM

Judecînd din perspectiva marketingului, am încercat cu studenții anului III de la specialitatea *Biblioteconomie și Asistentă Informațională* să determinăm calitățile necesare pentru un marketer și, totodată, să identificăm persoanele cele mai vizate în cercetare de piață, procesul inovational, relații publice, planificare strategică și alte acțiuni specifice activității de marketing. Avînd în vedere că mai frecvent a fost pronunțat numele doamnei Lidia Kulikovski și, ținînd cont că suntem în preajma unui frumos jubileu al d-ei, am scris cîteva reflecții pe care le vom dezvolta în cele ce urmează.

Într-o lume în care educația, formarea, informația și cultura stau la îndemîna tuturor, avantajul elitelor este dat de calitatea competențelor deținute. Am încercat să definim cîteva dintre competențele-cheie ale doamnei Lidia Kulikovski.

Ala Uncu: Spirit deosebit de creativ, personalitate care imbină toate calitățile pe care le poate întruni un om: inteligentă, știe ce vrea și știe cum să obțină cu orice preț aceas-ta, găsește soluții pentru orice pro-

blemă, persoană deschisă, un simț al umorului bine dezvoltat ("*cuvîntul potrivit la locul potrivit*"). Este o personalitate deosebită nu doar ca om, dar și ca specialist, fiind cunoscută prin activitățile pe care le realizează zi de zi. Talentul, calitățile, unicitatea și dedicarea au ajutat-o să-și realizeze obiectivele propuse. Pentru mine doamna Lidia Kulikovski a fost întotdeauna și va rămîne mereu un exemplu.

Elena Copăceanu: Doamnă Lidia Kulikovski, sunteți un om cu suflet mare, o personalitate-exemplu pentru cei din jur. Sunteți o persoană care ați reușit să faceți multe lucruri în viață și pentru acestea vă respectă și vă susține o întregă comunitate. Aveți un spirit de creație foarte bogat, ceea ce o demonstrează realizările adunate ani de ani. Vă urez pentru viitor un cer albastru fără nori, să aveți în viață numai flori, noroc și bucurie. Un trandafir s-a atașat la buchetul vieții Dumneavoastră. Fie ca el să înflorească impresionant, să fie plin de viață, păstrîndu-și îndelung aroma...

La Mulți Ani!

Augustin Stepanov: Doamna Lidia Kulikovski îmi este profesoară, știu că este o personalitate deosebită în lumea bibliotecară și o caracterizează gândul înalt și experiența acumulată în domeniul respectiv. Cred că doamna Lidia Kulikovski va rămâne o Legendă prin ceea ce a realizat și prin felul de a fi, mie însumi îmi pare bine că am multe de învățat ca tânăr specialist de la maestrul adevărat al profesiei de bibliotecar. Cu respect, din inima curată, Vă doresc mulți ani și succese pe măsura sufletului și competențelor Dumneavoastră.

Olesia Șendrea: E o persoană cu suflet mare, care a implantat în sufletele noastre o dragoste deosebită față de carte și de bibliotecă. O asemenea personalitate carismatică, precum e dna Lidia Kulikovski, este un model pentru fiecare dintre noi. Ne-a deschis noi orizonturi în calea cunoașterii. La cea de-a 55-a petală adăugată la trandafirul vieții, Vă doresc ca viitorul să vă fie înțesat numai cu lucruri bune, pe tărîm bibliotecar să parcurgeți cale lungă și dreaptă, iar prin labirintul vieții rețele să nu v-ajungă, succesul să vă înconjoare asemenea unui val, pentru a-i simți greutatea. Cu mult respect pentru Dumneavoastră.

Mirabela Croitoru: Am o mare admirație pentru această Doamnă cu suflet nobil, admirație pe care nu o pot reda în aceste câteva rînduri. Dar pot să afirm că ea este și va fi o călăuză în drumul meu profesional. Cu ocazia aniversării pe care o marchează acum, la început de **Mărțișor**, aș dori să-i urez să rămână așa precum este pentru că unește în sine cele mai apreciable calități specifice omului profesionist, care o ridică alături de alți oameni ai culturii pe treapta cea mai înaltă.

Svetiana Niță: Să ai în față un exemplu de excepție este minunat... Fire simplă, dar cu un caracter puternic, doamna Lidia Kulikovski este pentru noi enigma care ne destăinuie fir cu fir ceea ce a dobîndit pe parcursul anilor. Specialist cu suflet de aur, care știe să ne cultive dragostea

de tot ce-i frumos, Dumneaei este și va rămâne un ecou ce va răsuna chiar și peste ani, cînd nu vom mai fi pe băncile universitare. Să ne trăiți, Doamnă Lidia Kulikovski, iar anii care vă bat la ușă să vă facă să priviți cu satisfacție toate treptele urcate, acestea să fie presărate numai cu fapte demne de laudă. 55... cred că sunt puțini!...

La Mulți Ani!

Scriu și eu cu mare plăcere despre Lidia Kulikovski. Profesionalismul de care dă dovadă mă impresionează profund. Este un manager performant și a reușit să-și deruleze activitatea într-un mod cît mai eficient pentru că a avut o parte din abilitățile unui specialist în relații publice. Lidia Kulikovski are capacitatea de a menține și de a promova o atmosferă pozitivă în cadrul organizației în care activează, este capabilă să construiască relații bune cu partenerii de afaceri și cu mediile externe organizatiei sale.

Ritmul cu care evoluează lucrurile în societate depășesc pe mulți dintre cei care nu au inspirația sau forța să înțeleagă că viitorul este mult mai aproape decît pare. Într-un articol am menționat că Biblioteca Municipală *B. P. Hasdeu* a schimbat "stilul de viață" în Republica Moldova și a deplasat raportul de forțe dintre distribuitorii de informații în favoarea utilizatorilor. Concurența a devenit mai puternică în sfera bibliotecară. În acest context, marketingul, ca sistem de acțiune, atît de mult promovat de directoarea Lidia Kulikovski, a sporit potențialul competitiv al acestei biblioteci.

În dimensiunea internă a organizației, datorita ei ca manager nu este doar una de coordonare propriu-zisă a activității de care este responsabilă, ci și una de consiliere, de îndrumare profesională a celor cu care colaborează. Intern, Lidia Kulikovski este un lider. Extern, construiește imagine. Ea comunică idei, valori și planuri și pune numele și imaginea proprie drept garanție pentru numele și imaginea bibliotecii.

Lidia Kulikovski m-a învățat să-mi păstrez calmul în situații dificile. Ea este un adevărat instructor în care merită să ai încredere pentru firea ei deschisă și prietenoasă. Acest lucru l-au menționat și studenții. Ei o agreează pentru seriozitate, sobrietate, profesionalismul și dăruirea de care a dat dovadă pe tot parcursul orelor de curs. Eu o cunosc în calitate de formator și am remarcat de multe ori că este mereu optimistă, și totodată motivată, influențând astfel pozitiv procesul de instruire. Este un profesor foarte talentat, predarea cursurilor fiind pentru ea o

adevărată bucurie, lecțiile ei fiind mereu distractive și atractive.

Experiența ei este fundamentală stabilității și dezvoltării continue a activității. Este plină de resurse, fiind întotdeauna la curent cu cele mai noi materiale din diverse domenii. Lidia Kulikovski este un specialist de mare forță, cu un registru larg de activități. Numele ei poate fi, singur, o garanție a succesului unui proiect. A-ți face meseria cu profesionalism, ținând cont în același timp de cerințele timpului, este un exercițiu foarte dificil, uneori istovitor. Dar merită...

Достойная преемница Дарьи Харжевской

*Мирослава МЕТЛЯЕВА,
поэтесса, переводчица,
глав. ред. еврейской
газеты "Истоки жизни"*

Есть нечто, являющееся мощным фундаментом для развития человеческого в человеке. И это нечто – книга. И хотя нынешние времена очень напоминают сумерки цивилизации, надежду на бессмертие культуры оставляют нам хранилища человеческой духовности со скромным названием "библиотека". И есть подвижники, не дающие угаснуть этим настоящим очагам достижений человеческой мысли.

Лидия Куликовски, директор Муниципальной библиотеки им. Хашдеу (бывшая библиотека им. Жданова) в центре столицы, удивительный человек, сделавший невероятно много для сохранения и приумножения интеллектуального национального достояния в сложную эпоху становления новой государственности.

Глубоко символичен тот факт, что эта библиотека была основана на рубеже XIX – XX веков нашей соотечественницей Дарьей Харжевской и что достойной ее преемницей на рубеже XX – XXI веков стала Лидия Куликовски.

Неоценим ее вклад в развитие культур национальных меньшинств Молдовы. Это по инициативе Лидии

Куликовски в столице были созданы русская библиотека им. Михаила Ломоносова с белорусским отделом, еврейская библиотека им. Ицика Мангера, украинская библиотека им. Леси Украинки, болгарская библиотека им. Христо Ботева, гагаузская библиотека им. Михаила Чакира, а также немецкий зал при основной библиотеке. В этом году открывается и польская библиотека.

Все эти бесценные хранилища книги стали настоящими культурными центрами столицы.

Каждый третий кишиневец – читатель библиотеки им. Хашдеу в Кишиневе, где румынская книга была чуть не библиографическая редкость.

Восемь новых румынских библиотек – тоже заслуга Лидии Куликовски. Эта высокоодаренная женщина не отстает от требований века, и ее стараниями в библиотеке внедряются самые передовые информационные технологии для наилучшего обеспечения услуг многочисленным читателям. И в сочетании "многочисленные читатели" содержится квинтэссенция чуда, которое творит неутомимый труженик Лидия Куликовски, сея разумное, доброе, вечное.

Catalogarea înainte de publicare: experiențe

Dr. Natalia GOIAN,
șef Catedră Biblioteconomie
și asistență informațională

În condițiile ridicării nivelului cultural și economic al societății se simte și creșterea calitativă a cerințelor beneficiarilor. În această situație este necesară și dezvoltarea unui sistem național pentru schimbul de informații bibliografice asupra publicațiilor apărute în țară; aplicarea unor procedee moderne în naționalizarea tehnicii de catalogare etc.

Raportul pregătit de Jean Richard, reprezentant al Consiliului Europei, *O privire de sinteză asupra politicii naționale în domeniul cărții în Republica Moldova*, conține mai multe recomandări, inclusiv încurajarea dezvoltării unei rețele eficiente și variate de puncte de acces, care ar dispune de un larg sortiment de cărți de calitate; implementarea unui proiect pentru elaborarea catalogului cărților disponibile ("Books in print"), în colaborare cu Consiliul Europei s.a.

Ținând cont că procesele de catalogare sunt dintre cele mai costisitoare în tot ciclul de prelucrare a documentelor, este necesar să prevenim duplicarea înregistrărilor, să reducem efortul de prelucrare a unui document. Aceasta este o soluție economică și un suport pentru standardizarea în catalogare. Un rol deosebit aici îi revine catalogării centralizate în toate formele ei. Diversele definiții care reflectă esența catalogării centralizate sunt legate de numele mai multor autori. Așadar, catalogarea centralizată este procesul centralizat de prelucrare standard a documentelor în vederea creării înregistrării bibliografice, care sunt utilizate în cataloagele mai multor biblioteci sau produsele rezultate din catalogarea centralizată (fișe, fișiere pe calculator etc.) ce se distribuie de către un organism central (7).

Catalogarea de către o singură bibliotecă, sau de către un serviciu de catalogare, din cadrul unui sistem de biblioteci, a tuturor documentelor procurate de bibliotecile respective, se va face în așa

fel încât fiecare dintre biblioteci să beneficieze de rezultatele acestei catalogări (1).

Fiecare din aceste definiții specifică scopul principal al catalogării centralizate, și anume, prelucrarea documentelor cu scopul utilizării înregistrărilor bibliografice în mai multe biblioteci.

O dezvoltare fructuoasă a atins catalogarea centralizată în SUA. Existând mai bine de o sută de ani, specialiștii fiind în permanență căutare, introduc forme noi și perfecționează acest domeniu. Originea catalogării centralizate în această țară este legată de activitatea de tipărire a fișelor la Biblioteca din Boston (1895) și Biblioteca Congresului din Washington, în 1898. Aceste biblioteci tipăreau fișele mai întâi pentru uz propriu de format 7,5x12,5 cm, devenite apoi fișe de format standard internațional, care sunt utilizate și astăzi în toate bibliotecile.

În Franța catalogarea centralizată a apărut în anul 1952, prin tipărirea fișelor cu descrieri bibliografice mai mult pentru bibliotecile științifice și specializate.

Mai târziu, în 1956, catalogarea centralizată a fost introdusă în Anglia. Pe lângă Muzeul Britanic există Consiliul Național al Bibliografiei Britanice, care editează fișele cu descrierile bibliografice pentru cărțile noi și edițiile periodice apărute în această țară.

Deosebit de eficient este acest procedeu în Suedia, unde bibliotecile primesc fișele odată cu cărțile achiziționate.

În Rusia catalogarea centralizată apare în anul 1925, odată cu editarea fișelor tipărite numai pentru bibliotecile publice. Mai târziu, în ianuarie 1927, Camera Cărții, în baza unor instrucțiuni, începe editarea fișelor tipărite și pentru bibliotecile științifice. Ca urmare, a fost pus începutul unificării descrierii bibliografice în biblioteci.

În octombrie 1961 la Paris a avut loc Conferința internațională asupra principiilor de catalogare. Pornind de la ideea de unificare a regulilor de catalogare, Comi-

sia de catalogare (IFLA) s-a preocupat de cooperarea internațională în catalogare. În cadrul mai multor sesiuni, începând cu anul 1966, a fost discutat proiectul american *Shared cataloguing* (Catalogare prin participare). Fiind înființate birouri de achiziționare a publicațiilor apărute în mai multe țări, acestea furnizau fișele tipărite care conțineau descrieri bibliografice și indici de clasificare. Important de menționat că respectivele birouri difuzau notițele bibliografice și în formă lizibilă pe calculator (sistemul MARC).

Pe măsură ce restricțiile financiare afectează tot mai mult bugetele bibliotecilor aproape pretutindeni în lume, noțiunea de agenție națională unică, însărcinată să producă descrieri bibliografice pentru toate publicațiile din țara respectivă, este reconsiderată în favoarea unor acorduri de catalogare prin cooperare. Agențiile bibliografice naționale ar trebui să ajungă la rezultate mai eficiente prin sprijinirea altor biblioteci în efectuarea catalogării primare în vederea extinderii catalogării dincolo de posibilitățile de care dispun bibliotecile naționale (6).

Catalogarea prin cooperare constă în catalogarea unei cărți (serial sau orice alt document) doar de un centru. Toate celelalte biblioteci se limitează la procurarea (sau altă formă) copiei fișei bibliografice. Catalogarea prin cooperare realizează două obiective: bibliotecile nu mai sunt nevoite să catalogueze toate cărțile pe care le achiziționează, economisind resurse materiale și financiare, și în același timp apare posibilitatea de a constitui un catalog colectiv (o bază de date) al bibliotecilor din țară. Această formă de catalogare centralizată creează premisele unei funcționări eficiente a bibliotecilor, precum și certe facilități în catalogare.

Încă în anul 1965 a apărut necesitatea de a edita fișa adnotată de catalog pentru cărțile apărute pe teritoriul Republicii Moldova, astfel *"contribuind în mod centralizat la organizarea instrumentelor de informare și documentare în biblioteci și la alte instituții bibliografice"*. Începând cu anul 1994, din motive de ordin tehnic, financiar etc. a avut loc suspendarea acestui procedeu.

"Există o distorsiune evidentă, afirmă Brigitte Richter, între difuzarea cărții, produs industrial difuzat în milioane de

exemplare identice, și procedeele de catalogare ale bibliotecilor care mobilizează pentru aceeași lucrare mai multe mii de persoane, care produc mai multe mii de exemplare ale unui document secundar – fișa – care este redactată peste tot cam la fel" (8). În această situație, un rol important îi revine catalogării înainte de publicare (CIP) – formă superioară a catalogării centralizate.

Scopul catalogării înainte de publicare este acela de a oferi editorilor descrieri bibliografice înainte de tipărirea lucrării, în scopul ca acestea să fie tipărite pe cartea însăși. În acest fel, cartea și descrierea ei bibliografică (datele de catalogare) vor fi disponibile simultan bibliotecarilor, librarilor, bibliografilor și tuturor persoanelor care au nevoie de asemenea date (5).

În România, Programul Național CIP a început să se aplice din 1996 și este realizat, potrivit Legii Depozitului Legal, de Biblioteca Națională a României.

El constă, în esență, în redactarea descrierii bibliografice a cărții înainte ca aceasta să fie tipărită, atât pentru ca descrierea respectivă să fie imprimată pe carte (de regulă, pe versoul paginii de titlu), cit și pentru a fi inclusă cu menținerea CIP în *Bibliografia Națională*, în așa fel încât beneficiarii acestei publicații să cunoască din timp ce lucrări de interes urmează să apară și să facă comenzile pe care le doresc (2).

În ultimii ani, în multe țări, catalogarea înainte de publicarea tradițională folosește priorități noi, puse la dispoziție grație tehnologiilor noi informaționale, rețelelor automatizate de comunicare. Colaborarea dintre biblioteci și edituri în etapa pregătirii pentru editare a cărții prezintă interes și pentru editori, și pentru bibliotecari. Editurile folosesc datele oferite de biblioteci (descrierile bibliografice, semnul de autor, indici de clasificare) pentru perfectarea corectă a versoului foii de titlu înainte de editare. Bibliotecile primesc notița bibliografică în varianta electronică, care le servește și ca sursă de informare, și ca sursă pentru catalogarea corporativă, deci, notița bibliografică întocmită o singură dată poate fi folosită în diferite scopuri (9).

Un exemplu elocvent este Biblioteca Națională din Quebec (Canada), care a elaborat un proiect intitulat *Programme*

Canadien de catalogage avant publication (10). Pentru a participa la acest program (CIP), editorii trimit Bibliotecii Naționale prin rețeaua electronică de comunicare fotocopia foii de titlu, partea introductivă a documentului, precum și celelalte elemente care caracterizează cartea. Cărții i se atribuie ISBN și peste zece zile fișa CIP se trimite editorului, care publică informația pe versoul foii de titlu. Toate bibliotecile, și nu numai, utilizează aceste notițe bibliografice pentru a urgența catalogarea noilor intrări, în așa mod fiind puse și la dispoziția utilizatorilor.

Cresterea popularității CIP în provincia Quebec poate fi caracterizată prin următoarele cifre: numărul de notițe bibliografice CIP, întocmite în decurs de un an, este de 537 unități, iar în ultimii ani a crescut considerabil.

Utilizarea noilor tehnologii informaționale ar putea asigura o colaborare fructuoasă între editori și catalogatori, iar cooperarea dintre ei să asigure calitatea asistentei informaționale a utilizatorilor, să ofere informații despre edițiile în curs de apariție.

Astăzi discuțiile înclină spre o catalogare partajată, care va da posibilitate bibliotecilor legate prin rețea să aibă acces la o bază bibliografică centrală, unde vor fi stocate descrierile bibliografice ale tuturor colecțiilor acestor biblioteci. Astfel, se conturează, în perspectivă, un sistem eficient de cooperare pe plan național, dar și internațional.

Referințe bibliografice:

1. Atanasiu, Pia. *Termeni din domeniul Informării și Documentării: Îndrumar metodologic* / Pia Atanasiu, Natalia Grecu. - București, 1988. - 482 p.
2. Atanasiu, Tudor. *Standarde în acțiune* / T. Atanasiu, A. Persineanu // Revista Bibliotecii Naționale. - 1996. - Nr. 2 - P. 24 - 26.
3. *Camera Națională a Cărții: 45 de ani 1957 - 2002* / Valentina Chitroagă, Ion Șpac, Gheorghe Bobină...; ed. îngrijită de V. Chitroagă; red. coord.: Tamara Osmochescu. - Ch., 2002. - 173 p.
4. Chitroagă V. *Controlul Bibliografic Național în Moldova* / V. Chitroagă // Magazin Bibliologic. - 2001. - Nr. 2. - P.18 - 20.
5. Clinca, Georgeta. *Catalogare în publicare (CIP)* / G. Clinca // Controlul Bibliografic Universal: Manual. - București, 1996. - P. 1 - 6.
6. *Controlul Bibliografic Universal: Seminar Internațional (2; 1993; București)*. Controlul Bibliografic Universal: al doilea seminar internațional: România, București, 11 - 14 august 1993: lucrările seminarului. - București, 1993.
7. Regneală, Mircea. *Dicționar explicativ de biblioteconomie și știința informării* / M. Regneală. - București: FABR, 2001. - 425 p.
8. Richter, Brigitte. *Chid de biblioteconomie*. - Ch.: ARC, 1997. - 317 p.
9. Башилова Н. *Каталогизация перед публикацией как составная часть системы корпоративной каталогизации*. / Н. Башилова, А. Хлебаева // Библиотечное дело. - 2005. - Nr. 10 (34). - P. 33 - 34.
10. Кичакова Н. *Каталогизация в издании и новые технологии* / Н. Кичакова // Библиография. - 1999. - Nr. 6. - P. 143 - 145.

În țara noastră, începând cu anul 2001, serviciul "Statistică editorială", structură a Camerei Naționale a Cărții, realizează și înregistrează catalogarea înainte de publicare pentru controlul și schimbul de informații bibliografice asupra publicațiilor apărute în R. Moldova, în vederea facilitării efortului de prelucrare a cărții de către bibliotecarii catalogatori, precum și în sprijinul standardizării procedeelelor naționale de catalogare, amplasarea CIP pe versoul foii de titlu devenind o regulă pentru editori (3). Pentru a corespunde obiectivelor puse de Camera Cărții în realizarea CIP, notița bibliografică trebuie să conțină: "descrierea bibliografică; punctele de acces pe catalogare; punctele de acces pe subiect" (6). Mai mult ca atât, dacă unul din scopurile CIP este de a facilita eforturile de prelucrare a cărții, este necesar de a respecta și schemele de descriere bibliografică stabilite pentru bibliotecile din țară. Acest fapt ne-ar asigura o unificare în organizarea cataloagelor tradiționale care, în multe biblioteci, sunt încă unica formă de catalog.

Actualmente, *Catalogarea înainte de publicare* pentru cărțile tipărite/editate în interiorul țării, conține numai descrierea bibliografică și indici de clasificare.

Perspectiva utilizării tehnologiilor informaționale, realizarea proiectului SIBIMOL - două componente care ar schimba starea de fapt în elaborarea CIP, ar modifica și relația editor - agenție; bibliotecă - agenție.

O strategie promițătoare: i2010

"Biblioteca Digitală Europeană", se prezintă ca un concept lansat de Inițiativa i2010 a Comisiei Europene pentru Societatea Informației și Media. Este prima inițiativă după Strategia de la Lisabona, care urmărea ca Europa să ajungă în 2010 cea mai dinamică și competitivă economie bazată pe cunoaștere.

În etapa actuală, recunoscând că în Europa societatea informațională a trecut de la "faza de pilot" la cea de "extindere largă" (datorită progreselor tehnologice), CE a lansat i2010, care este o strategie comprehensivă de modernizare și îmbunătățire a tuturor instrumentelor politice menite să încurajeze și să susțină dezvoltarea economiei digitale.

Pentru realizarea strategiei i2010, CE a punctat trei priorități:

▲ *Crearea spațiului unic, deschis, competitiv informațional european.* Pentru a "sprijini "convergența tehnologică" printr-o "convergență politică"; Comisia propune modernizarea managementului politicilor europene (2005); modernizarea regulilor privind audiovizualul (2005); actualizarea cadrului de reglementare pentru comunicare electronică (2006); elaborarea strategiei de securitate informațională (2006); o abordare cuprinzătoare a drepturilor privind produsele digitale (2006/2007).

▲ *Cresterea investițiilor în cercetare.* Constatându-se că, pentru cercetare, în UE se investesc 80 de euro pe cap de locuitor, față de 350 în Japonia și 400 în SUA, se propun pași spre sporirea investițiilor în domeniu până la 1800 mil. de euro anual pentru TIC și 800 mil. de euro pentru inovări.

▲ *Promovarea unei societăți informaționale inclusive.* Această prioritate urmărește diminuarea prăpastiei dintre "cei ce au și cei ce nu au". Comisia propune un Plan de Acțiune "e-guvernare" și servicii orientate

către cetățean (2006); trei inițiative privind "calitatea vieții" (1) tehnologii pentru o societate îmbătrinită, (2) mijloace inteligente, mai sigure și mai puțin nocive și (3) biblioteci digitale care au scopul de a asigura acces pentru toți la cultura multilinguală a Europei (2007), (4) acțiuni de a cuprinde geografic și social "diferențele digitale" care vor culmina cu Inițiativa Europeană "e-Incluziune" (în 2008).

Comisia a cerut statelor membre să-și definească Prioritățile Informaționale Naționale, să elaboreze Programe-Reforme Naționale ca o contribuție la realizarea inițiativei i2010.

Ca răspuns la acest îndemn fiecare țară-membră a desemnat comisii, comitete responsabile pentru fiecare din ariile prioritare, au discutat, au identificat prioritățile locale și au formulat propuneri, au dat răspunsuri, comentarii.

Tema "Biblioteca Digitală Europeană" a fost pe agenda întrunirii Bibliotecilor Naționale de la Luxemburg în toamna anului 2005, în cadrul căreia dna Viviane Reding a ținut discursul *Rolul bibliotecilor în Societatea Informației*, pe care l-am tradus și îl prezentăm opiniei Dvs.

Notă: Doamna Viviane Reding, promotoarea inițiativei i2010, a fost jurnalistă la *Luxemburger West* (1978 - 1999), membru al Comisiei Europene (CE), responsabilă cu educația, cultura, tineretul, media și sportul (1999-2004). În prezent, este membru al CE, responsabilă cu societatea informațională și media. Crezul dumneaei este că: *Tehnologiile informaționale și comunicaționale reprezintă temelia unei economii moderne, o sursă a inovării și un sector economic a cărui importanță e în creștere.*

Lidia KULIKOVSKI

Rolul bibliotecilor în societatea informațională

Viviane REDING,

membru responsabil al Comisiei Europene
pentru Societatea Informațională și Media

Este pentru prima oară când am plăcerea să particip la conferința Bibliotecilor Naționale Europene în calitate de membru al Comisiei pentru Societatea Informațională și Media.

Noi împărtășim același interes – conținutul și cum acesta poate fi oferit, expus cetățenilor. În prezent, modul în care putem accesa cunoștințele acumulate din trecut și prezent a devenit o temă pentru dezbateri publice. Google a lansat inițiativa de a extinde aria dezbaterii acestei probleme.

Internetul este sursa informațională care le depășește pe toate celelalte. De ce nu l-am folosi pentru a crea o moștenire culturală europeană unică mult mai accesibilă și vizibilă?

Aceasta de asemenea trebuie să aibă o susținere din partea politicienilor. Eu salut cu căldură scrisoarea trimisă de către președintele Jacques Chirac și alți cinci șefi de state, președintelui Barroso, la 28 aprilie 2005. În răspunsul său, dnul Barroso a expus intențiile Comisiei Europene pentru a fortifica acțiunile la nivel european. El a chemat șefii statelor să-l sprijine în abordarea securizării și completării moștenirii culturale europene, oglinda diversității noastre culturale.

Dar aceasta nu se întâmplă automat. Aceasta solicită un angajament și implicare a tuturor actorilor culturali, nu numai a Bibliotecilor Naționale.

Importanța bibliotecilor în societatea noastră

Mizele sunt foarte mari din punct de vedere social, cultural și economic. Bibliotecile joacă un rol fundamental în societatea noastră. Ele reprezintă administratorii, colecții și organizatorii moștenirii noastre; ele sunt organizatorii cunoștințelor din cărțile pe care le mînuiesc – adăugându-le valoare prin catalogarea, clasificarea și descrierea acestora; și, ca instituții publice, ele asigură egalitatea accesului la informație pentru toți cetățenii. Bibliotecile prezevază/conservează cunoștințele din trecut și din prezent pentru a le transmite în viitor.

Bibliotecile și arhivele europene conțin o mulțime de materiale ce constituie bogăția istoriei Europei de peste secole. Aceste materiale sunt în diferite formate – cărți, ziare, filme, fotografii și hărți. Expunându-le online, noi le facem mai ușor de accesat pentru cetățeni.

Colecțiile bibliotecilor în diferite țări reprezintă identitatea culturală a țării. Limba este inima tuturor acestor identități. Ca rezident al Luxemburgului, aș spune: "d'Sprooch ass d'Haerz vun der kultureller Identitéit vun éngem Land" sau, "le language est au coeur de l'identité culturelle d'un pays" sau "die Sprache ist das Herz der kulturellen Identität eines Landes" ...Într-adevăr, colecțiile Bibliotecii Naționale din Luxemburg, care astăzi ne găzduiește, constituie un exemplu cum mai multe limbi creează istoria unei singure țări.

Internetul este o oportunitate incredibilă pentru circulația moștenirii noastre, este un avantaj de a o face cunoscută la nivel mondial.

Din punct de vedere economic, industriile culturale și moștenirea culturală reprezintă sectoare majore de activitate. De exemplu, conform statisticilor LIBECON, bibliotecile europene au angajat în câmpul muncii, în 2005, circa 337.000 bibliotecari și au

1. *International library statistics: trends and Commentary based on the Libecon data*, by D. Fuegi and M. Jennings, June 2004. <http://www.libecon.org/pdf/InternationalLibraryStatistic.pdf>

avut peste 138.000.000 de utilizatori înregistrați. Aceasta reprezintă circa o treime din populația Uniunii Europene². Este o dovadă grăitoare a impac-tului social pe care-l au bibliotecile.

i2010 – general

Recent, am lansat o inițiativă care intenționează să fortifice contribuția tehnologiei informaționale și comunicaționale la principiile Declarației de la Lisabona cu privire la dezvoltarea economică și crearea de noi locuri de muncă.

Această inițiativă, cu care sunteți deja la curent, este **i2010**. Ea prevede un cadru de preocupări importante privind Societatea Informației și Media în următorii cinci ani.

i2010 – trei piloni

i2010 se va construi pe trei piloni:

primo: un spațiu informațional comun, crearea unui cadru de reglementare modern, pentru convergența economiei digitale; stimularea disponibilității conținutului digital;

secundo: investiții în cercetări și inovații tehnologice;

tertio: accentul pe o societate informațională europeană cât mai inclusivă.

Acești trei piloni propun trei inițiative-cheie: grija pentru oameni într-o societate în devenire, tehnologii inteligente, biblioteci digitale – subiectele care ne adună astăzi împreună.

Bibliotecile digitale europene

Trebuie să recunoaștem că există mai multe opinii asupra conceptului de bibliotecă digitală. Este o bibliotecă electronică? O colecție digitală? Un depozitar de software și modele științifice? O colecție de publicații sau însăși lumea întreagă plasată pe web?

Ce este o bibliotecă digitală europeană? Nu sugerez să se creeze o singură bibliotecă digitală. Eu consider că e o rețea de mai multe biblioteci digitale în diferite instituții din întreaga Europă.

Aceste biblioteci vor oferi cetățeanului accesul online la cărți, la infor-

mația istorică locală, la filme și obiecte de muzeu – și vor furniza servicii pe care cetățeanul să le utilizeze. Noi creăm un templu virtual unde pilonii sunt bibliotecile și Europa sprijină structuri care să le mențină împreună. Cu alte cuvinte, valoarea adăugată constă în promovarea și împărtășirea conceptului, precum și realizarea lui. Aceasta presupune cooperarea pentru a preîntîmpina plagiatul, cooperarea în dezvoltarea soluțiilor comune efective, necesitate. În același timp, eu voi încuraja membrii statelor să dezvolte, să fortifice și să sporească pilonii lor proprii.

Implementarea acestor biblioteci digitale la nivel european implică munca în trei direcții importante:

▲ **digitizarea** – întotdeauna este important ca să transpunem online ceea ce a fost scris pe pagină în trecut, pentru o accesare mai răspîndită; în viitor bibliotecile noastre digitale vor oferi diferite servicii în diverse formate: audio, video, imagini grafice dinamice tridimensionale pe pagini web.

▲ **accesibilitatea resurselor în rețeaua Internet** – utilizatorii așteaptă să li se livreze cărți și articole direct prin rețele. Este paradoxal pentru ei să viziteze fizic biblioteca pentru consultarea publicațiilor electronice.

▲ **păstrarea și arhivarea resurselor digitale** – materialul digital necesită mentenanța permanentă; el riscă să fie pierdut din cauza schimbărilor permanente rapide a hardware și software sau din cauza CD-urilor utilizate.

Preocupări specifice

Progresul acestor trei direcții – accesibilitate online, digitizare și preservare digitală – solicită un număr de schimbări. Natura acestor schimbări este economică, legală, organizațională și tehnică.

Economice și financiare: digitizarea este un proces industrial intensiv și costisitor. Mai întâi trebuie să consultăm o mulțime de volume, de ma-

2. Directive 2001/29/EC on the harmonization of certain aspects of copyright and related rights in the Information society. European Parliament and Council directive of 22 May 2001, OJ L 167, 22.5.2001, p.10.

teriale, pentru a alege ce să digitizăm. În Europa au fost împrumutate peste 2,5 bilioane de cărți în 2001 de către o largă rețea de biblioteci.

Cu atât mai mult nu putem ști precis costul procesului de digitizare, nu putem presupune nici rezultatele așteptate. Soluțiile trebuie să fie analizate de către editori și sectorul privat printr-o colaborare permanentă.

Chestiuni legale implică drepturile de autor (copyright), precum o demonstrează proiectul bibliotecar prezentat de **Google**. A digitiza înseamnă a face o copie. Aceasta însă poate fi o problemă din cauza drepturilor de autor existente astăzi. Există o excepție pentru bibliotecile publice și pentru arhive, însă această excepție trebuie implementată pe căi diferite în statele membre ale UE². Aceasta poate și afecta capacitatea bibliotecilor de a întreține resursele electronice disponibile.

Disponibilitatea online. Să ai o copie digitală sau digitizată nu înseamnă neapărat că o poți oferi publicului. Conform legislației curente a UE și acordurilor internaționale, materialul digitizat poate fi făcut accesibil online dacă acesta este în domeniul public sau cu acordul deținătorului drepturilor de autor. Dacă autorul a murit, lucrările sale devin domeniu public peste 70 de ani de la moarte.

Organizațional

Scala provocărilor economice pentru digitizare cere **cooperare** la nivel european pentru optimizarea resurselor disponibile.

Sunt necesare noi căi de lucru pentru realizarea digitizării. Eforturi pentru o digitizare efectivă la nivel european nu trebuie să vină numai din partea sectorului public. De exemplu, compania *Telecom Italia* finanțează digitizarea bibliotecii din Milano. În Spania *Telefonica* a sprijinit Biblioteca Națională și Biblioteca din Catalonia în digitizarea cataloagelor și documentelor.

Se impune necesitatea parteneriatelor dintre sectoarele public și privat pentru digitizarea și exploatarea re-

surselor bibliotecare. Desigur, trebuie de stabilit și relații cu editorii și cu deținătorii drepturilor de autor pentru a expune online materiale licențiate.

În continuare, investițiile în digitizare trebuie să fie completate de schimbări organizaționale din cadrul instituțiilor de profil. E necesar de a obține noi abilități la tehnologiile noi, împreună cu expertiza extensivă care există deja în unele instituții. Pentru biblioteci aceasta înseamnă antrenarea și reprofilarea personalului la noile valori și servicii.

Tehnic

Instrumente pentru digitizare. Trebuie să îmbunătățim uneltele pentru digitizarea și indexarea textelor, în special pentru acele ce sunt scrise în alte limbi decât engleza, precum și pentru materialele vechi cu altfel de alfabete și caractere.

Progresul instrumentelor tehnologice poate contribui la reducerea costurilor și la sporirea eficienței digitizării. Pentru a realiza acest fapt, noi trebuie să combinăm cunoștințele de specialitate din statele UE cu cele ale altor instituții, precum întreprinderile industriale, bibliotecile, arhivele, universitățile și centrele de cercetare. Cooperarea interdisciplinară ne poate ajuta să avansăm tehnologiile pentru digitizare în Europa.

Utilizatorul își dorește să găsească materiale precise și complete și cit mai rapid, fără să navigheze prin sirul paginilor cu rezultate apărute pe monitor. Aceasta necesită o indexare mult mai sofisticată și mai automată a resurselor care vor fi în bibliotecile digitale în viitor – audio, video, construcții 3D (tridimensionale), la fel ca și textul.

În termene reduse trebuie să dezvoltăm sisteme care pot integra instrumente de căutare avansate la sistemele existente din biblioteci.

Ce s-a făcut?

În toate statele membre ale UE există inițiative de a expune moștenirea culturală online, însă intensitatea și eforturile variază de la o țară la alta. Internetul oferă un spațiu

vast pentru diferite servicii, colecții și resurse.

Danemarca are o Bibliotecă Digitală pentru cercetări electronice; **Marea Britanie** dezvoltă un cadru pentru o rețea de biblioteci de cercetare. **Franta** și-a asumat recent o inițiativă stabilind o comisie responsabilă pentru strategiile realizării Bibliotecii Digitale Europene.

Aceste inițiative au ca parteneri principali bibliotecile naționale, dar acceptă și oricare altă instituție interesată și care dorește să se afilieze.

Recent, inițiativa Franței a stabilit un nou impuls, să unească diferiți agenți din toate sectoarele societății vis-à-vis de problemă. Comisia urmărește desfășurarea relațiilor stabilite din 1990, în cazul bibliotecilor naționale, prin prisma Planului de Acțiuni din 2001. Pe viitor, această cooperare trebuie să fie extinsă la diferite nivele: *între statele membre, între organizațiile culturale, precum sunt bibliotecile, dar și între sectoarele public și privat.*

Bibliotecile trebuie să conlucreze la nivel european pentru ca sistemele lor să devină mult mai interoperabile, pentru ca utilizatorii să poată căuta în cataloage colective, în mai multe cataloage deodată.

Cel mai recent și mai elocvent exemplu este **TEL** (Biblioteca Europeană), un program aplicat în practică la 17 martie 2005. **Programul TEL** prevede accesul utilizatorilor la resursele deja digitizate ale bibliotecii, precum și accesul la materialele digitizate ale altor 11 biblioteci afiliate la proiect.

Cu ce poate să contribuie

Comisia?

Comisia va întreprinde un șir de acțiuni în domeniile politic, strategic și tehnic. Noi trebuie să accelerăm munca în cadrul bibliotecilor digitale europene. Drept inițiativă fanion va servi un comunicat scurt cu privire la bibliotecile digitale. În acest comunicat sunt expuse trei direcții de acțiune – digitizarea, accesul și păstrarea – și problemele ce le degajă. Comunicatul este pentru Parlamentul European și Consiliul European, urmînd să

fie discutat la 14 noiembrie în Consiliul pentru Cultură. Astfel problema noastră va fi discutată la nivel politic.

Strategic. Vor urma numaidecît consultații cu toți participanții la proiect asupra Comunicatului în ce privește drepturile de autor ș.a. Vă invit să contribuiți colectiv și individual la aceasta și să vă încurajați colegii din țările Dvs. să procedeze la fel.

Rezultatele vor fi utilizate ca bază pentru elaborarea *Recomandărilor cu privire la digitizare și preservare*. În același timp am stabilit un grup de un nivel foarte înalt să ne consulte și ne consilieze în problemele bibliotecii digitale.

Programele noastre de cercetare lucrează deja asupra problemelor **tehnologice**. De curînd am contribuit la un proiect privitor la cercetări și la implementarea tehnologiilor informaționale cu 36 milioane de euro. Prima direcție este de a dezvolta tehnologiile de cercetare, a doua se referă la păstrarea conținutului digital. Este pentru prima dată cînd avem resurse financiare anume pentru această activitate.

O cale de progres este prin intermediul **Centrelor de Competență**, care vor stabili know-how-urile (tehnologiile noi) în biblioteci, în cercetări și în sectorul privat. Aceste centre pot deveni piatră de temelie pentru digitizarea și păstrarea moștenirii culturale europene, o bază pentru implementarea tehnologiilor, proceselor și abilităților.

eConținutplus. În cele din urmă, avem la dispoziție 60 milioane de euro pentru accesul la conținutul cultural digital din momentul dat pînă în 2008 prin intermediul programului *eConținutplus*. Obiectivele sale sunt de a facilita descoperirea resurselor culturale și de a le menține pentru o reutilizare permanentă de către un număr cit mai mare de utilizatori. Programul nu finanțează digitizarea ca atare, dar sprijină rețelele de colecții naționale care sunt deja digitizate.

Concluzie

Bibliotecile se confruntă cu o mulțime de probleme în perioada de

tranziție la era digitală. Pentru a evita problemele care ar putea să apară pe viitor, ele trebuie să se adapteze, să atragă utilizatori noi, tineri, dar și să dezvolte noi modele. Dacă sunteți gata să faceți asemenea schimbări, atunci bibliotecile digitale europene reprezintă o oportunitate reală pentru Dvs. **Cooperarea** este inima acestui proces.

Alinierea diferitelor componente ale cadrului digital la nivel european necesită o **viziune clară** și un **angajament de durată**. Noi nu putem s-o facem îndrumați de tehnologiile pe care le avem la moment, dar trebuie să avem ambiția ca pînă în 2010 soluțiile și tehnologiile să fie de ultimă oră.

Avem puteri considerabile în Euro-

pa, deci să le exploatăm. Avem surse unice foarte valoroase. Nu aparțin doar unor instituții privilegiate, dar au fost colectate timp de secole în arhivele locale și regionale, în biblioteci și muzee, în toate limbile.

Bibliotecile au un rol unic în diseminarea cunoștințelor din colecțiile lor. Societatea informației oferă posibilități nelimitate. Pentru a măsura oportunitatea este nevoie de a acționa în același timp de sine stătător și în colaborare cu alții. Sunt întotdeauna gata să vă ajut în valorificarea acestei oportunități.

Traducere din engleză de
Lidia KULIKOVSKI

Replica de la CALIMERA la Inițiativa UE i2010 privind bibliotecile digitale

La finele 2005 Comisia Europeană pentru Societatea Informațională a lansat o nouă – Inițiativă **i2010: Biblioteci Digitale**. Aceasta reprezintă o strategie de sporire a conținutului digital și o extindere a accesului public privitor la colecțiile digitale, precum și facilitarea accesului la resursele informaționale electronice într-un mod cât mai dinamic, interesant și accesibil.

În vederea elaborării unei strategii concludente Comisia UE pentru Societatea Europeană a lansat un forum online, prin intermediul paginii sale electronice¹. Subiectele puse în discuție au fost axate pe următoarele:

- ▲ probleme de accesibilitate în mediul electronic și digitizare;
- ▲ acțiuni de preservare a conținutului digital.

Concomitent cu răspunsurile multipelelor instituții și agenții de stat (Ministere ale statelor membre ale UE, muzee, arhive, cinematografe), și ale

asociațiilor non-guvernamentale, ca răspuns la această inițiativă se aliniază și acțiunea CALIMERA².

Activitatea prodigioasă a proiectului CALIMERA, realizată prin lansarea portalului www.calimera.org, compilarea a 42 de rapoarte ale țării membre ale proiectului, elaborarea a 23 de Linii Directoare tematiche, alcătuirea modelelor business pentru instituțiile informaționale și culturale, instruirea bibliotecarilor în Centrele de Excelență europene, formularea unui cadru de cercetare privind problematica cooperării instituțiilor bibliotecare cu muzeele, arhivele, conceperea modelului de scanare a comunității, a oferit rezultate care demonstrează activitatea proactivă a instituțiilor culturale și a celor științifice la nivel local. Totodată însă, analizele au demonstrat că mai e nevoie de eforturi privind extinderea și îmbunătățirea serviciilor locale și cele centrate pe utilizator, în mod special în mediul electronic, și anu-

1. Pentru mai multă informație accesați:

http://europa.eu.int/information_society/activities/index_en.htm

2. Pentru detalii vezi următoarea adresa:

http://europa.eu.int/information_society/activities/digital_libraries/consultation/replies/index_en.htm

me a serviciilor legate de telefonia mobilă și a televiziunii digitale. De asemenea și rezultatele Planului de Acțiuni PULMAN, realizat la Oeiras în 2004 – 2005 a demonstrat disparități enorme printre membrii statelor europene, vis-à-vis de calitatea și strategiile-cheie ale furnizorilor de produse digitale.

Accesul la cultură în spiritul acțiunii i2010, crearea unui Singur Spațiu Informațional European și a unei Societăți Informaționale Europene inclusive impune furnizarea unor servicii atractive cu specific local, focalizată pe necesități personalizate, interese sociale și economice ale comunității. Conceptul Inițiativei unei Biblioteci Europene Digitale urmează în mod firesc agenda UE în realizarea e-incluziunii, e-guvernării și studiul pe tot parcursul vieții.

Instituțiile locale culturale au un rol-cheie privind accesul și digitizarea conținutului, astfel răspunsul CALIMERA la noua inițiativă a UE i2010 include următoarele:

Măsuri adiționale referitoare la crearea spațiului European digital

Dincolo de multiplele angajamente substanțiale privind crearea conținutului digital în ultima decadă, mediul electronic rămâne a fi caracterizat prin fragmentare și haos. Lipsa unei strategii coerente necesită o abordare unică, care va asigura extinderea audienței de accesare a conținutului electronic și a aplicării investițiilor publice. Orice acțiune trebuie să fie orientată spre rezultate realiste, practicisim și cercetare pragmatică.

Măsurile la nivel național și european pentru încurajarea digitizării și accesibilității online trebuie să cuprindă: strategii care implică planuri și acțiuni atât la nivel național, cât și local; inițiative care măresc numărul serviciilor consistente, calitative, interactive; interfețe mai eficiente și utile pentru a accesa conținuturi; încorporarea surselor de difuzat format: fotografii, video, sunet și text; acces multilingvistic.

Măsuri privind promovarea investițiilor și crearea modelelor de parteneriat ale instituțiilor publice și private

Durabilitatea și continuitatea trebuie să caracterizeze orice inițiativă referitoare la crearea de noi conținuturi electronice și furnizare de servicii online. Aceasta este cheia succesului celor mai cunoscute modele "web business" – eBay.com, google.com și amazon.com. Abordarea sistematică în spațiul european trebuie să definească un business reciproc avantajos, atât pentru instituțiile comerciale, cât și pentru cele necomerciale.

Măsurători tehnici, organizaționali și legislativi privind accesibilitatea digitizării

E necesar de a obține un consens între deținătorii drepturilor de autor și cei ai distribuitorilor de conținut în mediul electronic. Bibliotecile, muzeele, arhivele sunt promotori ai drepturilor de autor, astfel revenindu-le responsabilitatea de a reprezenta utilizatorilor expresia intelectuală corect și prin respectarea cadrului juridic național și internațional.

Modalitatea prezentării transparente a conținutului electronic

Forta motrice majoră a facilitării accesibilității conținutului informațional în format electronic trebuie să fie susținută în continuare prin proiectele deja existente eContentplus, MICHAEL etc.

Măsurătorii prioritari în optimizarea rezervării conținutului digital

În scopul valorificării și depozitării conținuturilor culturale electronice este necesar de a crea o Arhivă Internet accesibilă integral, ce urmează să respecte atât cadrul legal, cât și să ofere din punct de vedere organizațional modelul calitativ.

În final, cei 39³ de susținători ai Inițiativei UE i2010 pledează ca prezervarea culturală europeană în spațiul dat să respecte diversitatea și specificul fiecărei țări membre a UE.

*Traducere din engleză de
Mariana HARJEVSCHI*

3. Printre țările semnatare ale CALIMERA Response to the digital libraries consultations se numără și Republica Moldova

Breviar juridic autohton

"În vizor biblioteca" – acesta pare a fi motto-ul Legislativului și Executivului moldave în anul 2006. Startul a fost dat de Hotărîrea Guvernului nr. 1311 din 12 decembrie 2005, publicată în *Monitorul Oficial al RM*, nr. 172 - 175/1423 din 23. 12. 2005 referitoare la nomenclatoarele serviciilor cu plată prestate de către Ministerul Culturii și Turismului și de către instituțiile subordonate acestuia, în conformitate cu prevederile Legii Culturii nr. 413-XIV din 27 mai 1999, Legii muzeelor nr.1596-XV din 27 decembrie 2002, Legii cu privire la bibliotecii nr. 286 - XIII din 16 noiembrie 1994, Legii cu privire la activitatea editorială nr. 939-XIV din 20 aprilie 2000. Recentă Hotărîre include atît nomenclatorul serviciilor fără plată prestate de bibliotecă, cît și pe cel al serviciilor furnizate contra plată din cadrul bibliotecilor, ce intră în vigoare de la 1 ianuarie 2006. Precizăm că această normă se aplică conform deciziei doar în cadrul Bibliotecii Naționale și Bibliotecii Naționale pentru copii "Ion Creangă", care, potrivit Hotărîrii Guvernului nr. 550 din 7 iunie 2005, reprezintă instituții ce continuă a fi dirijate de *Direcția politici culturale în teritoriu, carte și bibliotecii*, structură a Ministerului Culturii și Turismului, dar, prin extensie, fiecă tip de bibliotecă: universitară, publică etc. poate să își elaboreze un regulament de prestare servicii contra plată, după ce acesta a fost aprobat de organul ierarhic superior.

Anexa nr. 4 a aceleiași Hotărîri a Guvernului include și lista serviciilor fără plată prestate de bibliotecii. E de menționat că, așa cum prevede documentația de funcționare a BM B. P. Hasdeu, fiecare bibliotecă-filială este în drept să-și elaboreze și să pună în aplicare nomenclatorul propriu cu servicii prestate utilizatorilor (fără plată, dar și contra-cost). Evident, coordonîndu-și acțiunile cu responsabilii de la Sediul Central.

În scopul realizării armonizării legislației Republicii Moldova cu legislația

Comunității Europene, și avînd drept temei Programul de activitate al Guvernului pe anii 2005 - 2009 *Moderizarea țării - bunăstarea poporului, Strategia de creștere economică și reducere a sărăciei* (2004 - 2006), Planul de acțiuni *Republica Moldova - Uniunea Europeană*, Programul Național *Satul moldovenesc* (2005 - 2015), Planul Național de acțiuni în domeniul drepturilor omului pentru anii 2004 - 2008, Legislativul moldovean a inclus în *Hotărîrea cu privire la Programul legislativ pentru anii 2005 - 2009*, nr. 300-XVI din 24. 11. 2005 (*Monitorul Oficial al R. Moldova*, nr. 5 - 8/52 din 13. 01. 2006) elaborarea Legii cu privire la bibliotecii într-o redacție nouă, aceasta urmînd a fi o sarcină a Ministerului Culturii și Turismului.

Vestea cea mai îmbucurătoare pentru început de 2006 este *Hotărîrea privind majorarea salariilor angajaților din sectorul bugetar*, nr. 19 din 04. 01. 2006, publicată în *Monitorul Oficial al R. Moldova* nr. 9 - 12/55 din 20. 01. 2006. Astfel, începînd cu 1 decembrie 2005, în scopul implementării operative a noilor niveluri de salarizare, prevăzute pentru anul 2006, se majorază cu 40 la sută salariile de bază pe categoriile de salarizare pentru personalul de specialitate, inclusiv pentru persoanele cu funcții de conducere, pentru personalul din bibliotecii și pentru cel medical din instituțiile de învățămînt preuniversitar.

În atenția șefilor (directorilor) de bibliotecii, dar și a tuturor angajaților BM: listele serviciilor, denumirile lor, tarifele, termenele ș.a. amănunte pe tema dată, pot fi consultate atît în *Monitorul Oficial* (numerele amintite de noi deja, în prezentul text), cît și în formă de material xerocopiat, care este sau urmează a fi pus la dispoziția conducătorilor din toate unitățile aflate în subordinea BM B. P. Hasdeu.

Consemnare: Mariana HARJEVSCHI,
director, Biblioteca Publică de Drept

Библиотеки украинской литературы и культуры им. Л. Украинки – 15 лет

Людмила БАРБЭ,
заведующая библиотеки им. Л. Украинки

15 февраля 2006 г., филиал Муниципальной Библиотеки им. Б.П. Хашдеу – Библиотека украинской литературы и культуры им. Л. Украинки отметила свой 15-летний юбилей.

Наша библиотека по праву является хранителем украинской духовной культуры. Ведь основное направление ее работы – сохранение национальной самобытности и культурных традиций украинцев, проживающих в Кишинэу, привлечение их к общественной жизни города, воспитание толерантного отношения и уважения к культуре и традициям края, в котором они живут.

С первых дней работы библиотека тесно сотрудничает с Посольством

народов – украинского и молдавского и доказывает, что книга не знает национальных границ и этнических ограничений.

Всем присутствующим на юбилейном вечере был подарен буклет о работе библиотеки, выпущенный к этой знаменательной дате. Гости с интересом рассматривали выставки "Книги-юбиляры 2006 года", "Л. Украинка – 135 лет со дня рождения", "Украинцы в культуре Молдовы". Их заинтересовали также выставка-просмотр "В мире интересной книжки" и стеллаж "Эрудит возле книжной полки", организованные для детей 10-12 лет. К 15-летию юбилею библиотеки была открыта экспозиция картин молодой украинской художницы О. Адамчук.

Ведущей вечера стала г-жа Г. Роговая – председатель этно-культурного общества "Просвіта" им. Т. Шевченко. Она – активный участник всех мероприятий, проводимых в библиотеке. Г-жа Г. Роговая задала тон всему празднику и прекрасно справилась с ролью ведущей.

Вечер начался с молитвы отца Ярослава, который освятил библиотеку сретенской священной водой. Юбилей библиотеки совпал с великим православным праздником – Сретением господним. Затем юбиляров торжества поздравили: г-жа Оксана Васильева, 1-ый секретарь Посольства Украины в Республике Молдова и г-н Н. Олейник – зам. председателя комиссии по правам человека в Парламенте Республики Молдова. Г-н Н. Олейник отметил: "Объединив усилия всех властных структур, этно-культурных обществ, коллектива единомышленников, библиотека стала центром украинского возрождения языка, культуры, вековых традиций и обычаев украинского народа. Благо-

Украины в Республике Молдова, с Бюро межэтнических отношений, с украинскими этно-культурными обществами: "Просвіта" им. Т. Г. Шевченко, благотворительным фондом "Repaștere-Vidrodження", "Жіноча громада", "Українська культура", "Союз українців", молодежной организацией "Злагода" и др.; с учебными заведениями с преподаванием украинского языка и литературы; украинским детским садом "Калинка".

На протяжении всех 15-ти лет наша совместная работа направлена на укрепление связей двух культур, двух

даря профессионализму и энтузиазму всего коллектива, она приобрела ту доброжелательную атмосферу и уют, которые отличают ее и по сей день".

Г-н Ф. Негру – вице-премьер муниципалитета Кишинэу в своей речи приятно удивил всех присутствующих как исчерпывающей информацией о работе библиотеки, так и знаниями о Лесе Украинке, чье имя она носит.

Г-жа Л. Кышлару – заместитель генерального директора МБ выступила с напутствием в адрес работников библиотеки и пожелала успехов в работе над новыми программами и проектами, которые привлекут в библиотеку читателей разных возрастов.

Первая заведующая библиотеки г-жа Л. Заимова, возглавлявшая ее на протяжении 14 лет, рассказала об истории создания библиотеки, формировании книжного фонда, о той работе, которая способствовала росту авторитета библиотеки среди украинской диаспоры и всех жителей города Кишинэу. А г-жа Л. Барбэ, которая в настоящее время возглавляет коллектив библиотеки, познакомила всех присутствующих с ее сегодняшним днем и планах на будущее.

Затем участников торжества поздравили г-жа А. Никитченко – ведущий специалист Министерства образования РМ, г-н И. Пивовар – начальник управления Бюро межэтнических отношений РМ. Г-н К. Попович – академик, писатель, эминесковед подарил библиотеке свои книги и заверил, что в ближайшее время будет опублико-

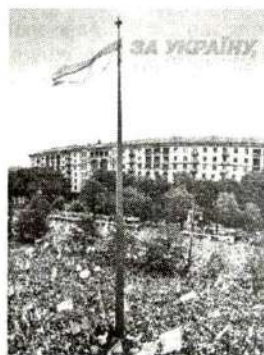
ван его новый сборник "Нариси українського фольклору в Молдові", презентация которого состоится в нашей библиотеке.

Много теплых слов было сказано юбилярам всеми председателями украинских этно-культурных обществ, учителями школ и лицеистами, с которыми библиотека сотрудничает, коллегами из болгарской, гагаузской и школьных библиотек.

Украшением вечера стал музыкальный коллектив "Сударушка", исполнивший песни на украинском, румынском и русском языках. Лицеисты читали стихи. Преподаватель школы №8 им. Т. Шевченко г-жа О. Медведенко написала стихотворение о библиотеке, вдохновившись той атмосферой, которая царила на празднике.

Многие дарили книги – универсальный подарок для библиотеки. Огромное количество заслуженно добрых слов и поздравлений было сказано в этот день в адрес библиотеки и ее сотрудников, которые поделились своими самыми сокровенными желаниями и мечтами: побольше бы новых книг на библиотечных полках!

Цветы, улыбки, поздравления – этот праздник останется с нами надолго! Мы благодарны всем тем, кто помог в организации этого торжества и надеемся, что благодаря совместной работе Библиотека украинской литературы и культуры им. Л. Украинки будет соответствовать новейшим требованиям времени. Ведь сохранение духовной культуры – наша общая цель.

La Sediul Central, sfidînd gerurile de afară...

Cum o fi fost ziua de 24 ianuarie în anul 1859, în Moldova și în Muntenia, de ex., la Focșani, unde s-a încins atunci, o mare, istorică Horă a Unirii? E de bănuț că a fost o zi geroasă... dar a mai fost și o zi a realizării unui mare deziderat, împărțit de cele mai luminate minți ale românimii, o zi a speranței că Unirea va aduce Propășire. Istoricii, cunosc, desigur, multe alte amănunte curioase și impresionante... Cine se interesează – le poate găsi în numeroase cărți cu acest subiect: Unirea Principatelor Moldova și Țara Românească, la 24 ianuarie, cu 147 de ani în urmă.

Noi însă vom consemna "starea vremii" în ziua de 24 ianuarie 2006. Afară era un frig grozav... se părea că veniseră peste noi gerurile siberiene! Dar, parcă sfidînd iarna rea, și trista, pentru noi, amintire a Siberiei, tocmai în această zi istorică, la Sediul Central al BM B. P. Hasdeu a avut loc o manifestare despre care s-a și spus deja că a fost una ieșită din comun, de o calitate aleasă. Pretextul a fost lansarea unei cărți: **Tăcerea de pînă la cuvînt**, un volum recent, cu adevărat de excepție, al artistei emerite **Ninela Caranfil**.

Lucru știut: de regulă, scriu cărți scriitorii, iar o carte a cărei autoare să fie o actriță – chiar că e o raritate – și în lume, și la noi. Poate de aici și interesul major față de acest volum, în care **Ninela Caranfil** și-a adunat amintirile, impresiile, trăirile... (și o serie de fotografii!); un volum din care răzbate o naratiune foarte agreabilă și incitantă, axată pe mai multe date ale unor emoționante "probleme existențiale": talent actoricesc, credință în Dumnezeu, iubire de Limba maternă, de Neamul Românesc și de Frumosul general, dragostea pentru aproapele, o disperare pur feminină amestecată cu o speranță bărbătească, vibrația unor sentimente pure și neclintirea unor trăiri ce alcătuiesc o bună bucată de viață dusă în vrednicie exemplară etc., etc.

A moderat prezentarea noii apariții editoriale dna **Lidia Kulikovski**, directoarea BM și, ca și în alte cazuri, a făcut-

o cu brio, mobilizînd într-un chip magic auditoriul (format din multă lume bună) la co-participare, la o mai multă apropiere de carte (de cea pusă în discuție, dar și în general). Pe marginea virtuților **Tăcerii...** și **Cuvîntului...** **Ninellei Caranfil** au mai expus impresii și opinii: regizorul și filozoful **Andrei Vartic**, scriitorii **Mihail Gh. Cibotaru** (ex-ministru al Culturii), **Claudia Partole**, **Vlad Bărciog**, muzicianul **Ștefan Căranfil**, dirijorul corului **Trison**, profesor la Liceul **Iulia Hasdeu**, ziaristul **Vlad Pohlă**, economistul **Vasile Șoimaru** ș.a. A vorbit deosebit de emotiv pictorița **Valentina Brâncoveanu**, care a donat autoarei o pictură a sa, realizată chiar în aceeași zi! Astfel au început mari și irepetabile surprize, poate cea mai grozavă fiind recitalul susținut de micii artiști de la studioul **Carpe diem**, de la Palatul copiilor (conducător artistic – dna **Claudia Pătrănac-Căranfil**), un recital de cîntece și poezii, din care nu a lipsit nepieritoarea **Doină** a lui **Mihai Eminescu**, alte momente poetice de vîrf din lirica românească, la care și-a dat concursul și protagonista festivității, dna **Ninela Caranfil**.

Așa s-a făcut în inima Chișinăului nostru meridional, într-o zi geroasă, cu "accente climaterice" absolut nordice, o manifestare literar-artistică deosebită, în mod firesc, o emoționantă manifestare de simțire artistică și de trăire românească. Mulțumim din suflet organizatorilor și dnei **Ninela Caranfil**, urîndu-i să mai scrie și alte cărți, la fel de frumoase și incitante!

De altfel, prezentarea de la Sediul Central nu a fost unică la Chișinău. Cartea artistei **Ninela Caranfil** a beneficiat și de alte manifestări: mai întîi la Biblioteca **O. Ghibu** (organizatoare și moderatoare – dna **Elena Vulpe**), apoi, exact de Ziua Îndrăgostiților, 14 februarie – la Biblioteca **Alba Iulia**, unde organizatoare a fost dna directoare **Elena Roșca**, în calitate de moderatoare, producîndu-se, cu multă vervă, simțire intelectuală și prestație artistică, publicista și poeta **Elena Tamazlicaru**.

CRONICAR

Peste timpuri și generații, Luceafărul...

Ștefan POPOVICI,
student, USM

Pe urmele Poetului au mers mulți, și cite cineva a și ajuns departe, dacă s-a pornit cu intenții bune. Unii vizitează locurile peregrinate de Mihai Eminescu, iar alții călătoresc prin textele sale, găsind noi și noi spații neexplorate.

Participând la Colocviul Național studentesc *Mihai Eminescu*, ediția a XXXI-a, desfășurat la Iași, am avut minunata ocazie de a călători în ambele spații: cel real, al naturii care-l înconjură, și cel spiritual, al Operei sale. Colocviul este organizat anual de Universitatea "A. I. Cuza" din Iași.

Participanții au venit din toate colțurile României, fiind invitați și studenți din R. Moldova. Astfel, trei tineri de la USM și trei de la Universitatea din Bălți s-au simțit ca acasă în anturajul studentesc ieșean.

Din cele patru zile, două au fost rezervate pentru excursii la Iași, Ipotești, Botoșani și Suceava. Aceste vizite au fost scurte, dar au lăsat amprente adânci în sufletele participanților.

Lucrările s-au desfășurat în mai multe secțiuni. Am prezentat o comunicare la "*Publicistică. Corespondență. Însemnări*", abordând problema timpului în acest compartiment al Operei lui Eminescu, cercetare pe care îndrăznesc a o pune și la judecata cititorilor *BiblioPolis*-ului.

Timp și temporalitate în publicistica, însemnările și corespondența eminesciană

I. Generalități. Eminescu versus timp

Timpul și spațiul sunt caracteristicele de bază ale vieții. Dacă spațiul poate să fie cumva neglijat, atunci timpul este însăși viața. Tocmai din acest motiv timpul este subiectul regăsit atât de des în opera eminesciană: și în poezie, și în proză, dar și în publicistică și însemnări. În cele de mai jos mă voi referi mai ales la *Însemnările* lui Eminescu. Deși par a fi o adunare de idei la întâmplare, ele constituie un foarte bine încheiat ansamblu. Remarcăm maniera autorului de a face notițele clar și detaliat. Lecturând fragmentele, găsim intersecții între ele, argumentele în favoarea ideii sunt foarte bine puse la punct.

Pentru înțelegerea și interpretarea mai adâncă a acestui subiect, este nevoie de o evadare din timpul obișnuit, relativ, uman. Odată ce doi indivizi au senzații diferite ale aceluiași lucru, pu-

tem afirma că nici unul dintre ei nu posedă adevărul cunoașterii. Organele noastre senzoriale dau diferite senzații pentru același factor extern (*în urechea lovită se aude sunet*). Acest lucru, raportat la om, îl face o ființă subiectivă, efemeră, neputincioasă, deci "...*muști de-o zi pe-o lume mică...*". Conștient fiind de această realitate, Eminescu notează: "*Dumnezeu. El are predicabiliile celor trei categorii ale gândirii noastre. El e pretutindeni – are spațiul /timpul /; el e etern – are timpul; el e atotputernic, dispune de întreaga energie a Universului... omul reflectă în mintea lui cîtestrele calitățile lui. De aceea la început era Verbul, și Verbul era Dumnezeu și Dumnezeu era Verbul*".² Regăsim aici ideea de Dumnezeu-treime ca unitate. Timpul este, deci, nu doar o componentă a Absolutului, ci se suprapune chiar acestui Absolut. Considerați moti-

² Scris deasupra, inițial: *timpul* (sters).

vată varianta "timpul" (vezi mai sus) corectată mai târziu în "spatiu" deoarece pentru a fi pretutindeni, Dumnezeu trebuie să fie în toate timpurile concomitent, aceasta presupune circumstanțele de spațiu și timp ca fiind concomitente, suprapuse. Din fragmentul "...fără eu nu există timp, nu există spațiu, nu există Dumnezeu,

fără ochi nu e lumină, fără auz nu e cîntec, ochiul e lumină, auzul e cîntecul eu e Dumnezeu".³ Devine clar că pentru omul rațiunii eul interior este Universul cu toate atributele și puterile sale, inclusiv timp. De aici puterea din înțelepciune și cunoaștere – dacă înțelegi un lucru nu mai ești un simplu supus al lui, dacă descoperi timpul absolut îți dai seama că cel relativ poate fi neglijat, deci și stăpînit. Pentru a poseda o putere trebuie mai întîi să o înțelegi, se pare că geniul e capabil să o facă. Reunind filozoful, poetul, publicistul și intruchipînd astfel geniul, Eminescu se plasează deasupra lumii comune, ordinare. Această poziție îi permite nu numai să se descătuseze de relativitate, dar și să întredeschidă Absolutul.

II. Timpul, axă a progresului

Progresul omului se realizează, potrivit Poetului, datorită și prin intermediul culturii spirituale și al celei intelectuale. Evoluția omului rezidă în capacitatea lui de a începe prin cunoașterea experiențelor trecute, astfel

el nu are nevoie să le repete și cîștigă timp pentru experiențe "noi": "Progresul omenirii consistă în aceea că popoare noi, tinere, își apropiază rezultatele intelectuale ale celor îmbătrînite, ca o provizie gata și cîștigată deja, care pentru civilizațiunea lor ulterioară [e] numai punctul de plecare. Energia cheltuită și prefăcută în rezultate intelectuale a poporului bătrîn și murind, se transmite celui tînăr. În infinitul timpului cele tinere o duc mai departe, adaugă la suma mostenită, energia lor pe care o cheltuiesc istoriceste, asemenea în formă de cultură, și se sting la rîndul lor. Progresul națiunilor e limitat, progresul omenirii infinit".⁴ (În progres vedem deosebirea între tinerete și bătrînețe eternă). "În urmă-ne însă a trecut un timp etern... Dacă progresul

ar fi infinit și nu numai o repartiție inegală după timp, Homer ar fi trebuit să fie un măgar și Macedonski un geniu și tocmai contrariul este adevărat". Adică, într-un timp anterior, cineva s-ar putea să aibă un grad de progres mai înalt decît altcineva care vine mai târziu, așadar, timpul determină progresul, dar nicidecum nu îl are ca o consecință nelipsită.

III. Timpuri și valori. Interdependențe.

Odată cu timpul vin schimbările, fie ele progresive, fie regresive, astfel se realizează și o revizuire a valorilor: "...deosebirea dintre femeile vremilor vechi și celor nouă se esplică din diversitatea concepțiunii despre scopul culturai [...]"², (deoarece femeile înainte nu aveau dreptul de a participa la viața socială și cea culturală, iar acum mai ales ele "întrețin" cultura, bărbații fiind ocupați de știință).

Valoarea de cunoaștere a lumii ține și ea de timp: "...Arătarea singuratică trece. Bunul și dreptul pozitiv trece;... Etern și netrecător e obiectul ca ata-

re... Ceea ce e etern nu se epuizează niciodată... dacă voiu să judec drept asupra singularului obiect trebuie să cunosc... cele eterne"³ – de aici ideea despre eternitatea obiectelor valoroase și adevărate care trebuie cunoscute în primul rînd. Ne dăm seama că lucrurile, pe cît de diferite apar în diverse dimensiuni temporale, pe atît de identice sunt. Dacă omul, de exemplu, este privit în copilărie și apoi în bătrînețe – pare că nu e unul și același (ca ființă). O falsă cunoaștere a lucrurilor e generată tocmai de încercarea de a le înțelege într-un anume timp – astfel se văd doar unele caracteristici. O imagine adevărată poate fi găsită doar în plan diacronic. În acest fragment se întrevide expresia "timpul cerne și discerne".

Știm foarte bine că o valoare se afirmă ca atare doar dacă rezistă în timp. Deseori o pseudo-valoare a fost cotate înalt, dar cu timpul ea a dispărut fără urmă. Adevărul este în timp, în dependență de timp el poate fi diferit, contrar chiar. Valoarea adevărului este întreținută de circumstanțele temporale în care acesta "există". Dacă punem în calcul că adevărul despre structura Universului s-a întors de la modelul geocentric la cel heliocentric, atunci cum putem afirma că ulterior acest adevăr nu se va schimba? În același timp: "vrei viitorul a-l cunoaște, te întoarce spre trecut", sau prorocirea este mai întîi de toate istorie? În general, potrivit acestei idei, nu este și nu va fi nimic absolut nou. Dacă ne închipuim timpul ca o circumferință, atunci tot ce este în conștiința noastră nu este decît un sector de cerc (...creierul e capabil să perceapă timpul relativ, de aceea nu-și va putea închipui nici un timp absolut⁴). Reflectînd referitor la fenomenele care se petrec după o perioadă

ce ne-a "încăput" în conștiință credem că se repetă, iar, dacă perioada este mare credem că timpurile cu tot cu întîmplări sunt absolut noi.

Eminescu nota: "...lut – etern același"² – adică materia în sine nu cunoaște timp, ea doar trece dintr-o formă în alta. Cum diamantul e cărbune trecut prin timp, tot astfel e lumea întreagă. Totul e praf adunat în forme și dimensiuni potrivite timpului.

Toate timpurile și valorile sunt legate. Revenind la exemplul de mai sus, ne putem închipui circumferința (timpul) ca o cale ferată cu un tren circular pe ea. Dacă se mișcă un vagon, înseamnă că această mișcare i-a fost comunicată de o locomotivă care se află undeva pe cerc: "orice efect trebuie să aibă o cauză și orice formă a timpului a trebuie să fi fost precedată de-o alta în timpul b c d..."³. Această mișcare este comunicată tuturor elementelor aflate în lanț, paralel, fiecare dintre ele poate genera mișcarea altora.

III. Concluzii

Publicistica și însemnările (caietele) lui Eminescu constituie unul din instrumentele principale pentru studiul aprofundat al concepțiilor sale. Materialul pus la dispoziția noastră poate fi baza înțelegerii *Poeziei și Prozei* eminesciene deoarece, spre deosebire de acestea, primele sînt directe, nu necesită întotdeauna descifrări speciale ale înțeleșurilor lirice.

Prin faptul că regăsim autorul multilateral pe fiecare pagină a textelor ce-i aparțin suntem motivați de a le citi și de a le recomanda spre lectură oamenilor din diferite sfere: fiecare va găsi ceva pentru sine, inclusiv răspunsuri la probleme globale și particulare.

BIBLIOGRAFIE:

- EMINESCU, Mihai. – *Fragmentarium*. – București, 1981.
 CIMPOI, Mihai. – *Esența ființei*. – Chișinău, 2003.
 CIMPOI, Mihai. – *Cumpăna cu două ciuturi*. – Timișoara, 2000.
 VATAMANIUC, Dimitrie. – *Publicistica lui Eminescu*. – Iași, 1985.
 MARINESCU, George. – *Suntem români și punctum*. – București, 1997

REVENIRE LA IZVOARE

"...Cărțile sale vor dăinui pînă la istovirea timpurilor..."

(Comunicare la conferința "Mihail Sadoveanu - 125",
din Fălticeni, 5 noiembrie 2005)

prof. Gheorghe PĂRLEA,
com. Miroslăvești, jud. Iași

E relevant faptul că această manifestare culturală are loc la Fălticeni, aproape de scaunul voievodal al Moldovei istorice, univers literar de o mare întindere în opera lui Sadoveanu, la un veac și un pătrar de la nașterea autorului monografiei literare *"Viața lui Ștefan cel Mare"*. E plină de semnificație chiar și alegerea locației pentru această sărbătoare omagială, dar și prezența aici, astăzi, a unor români din dreapta și din stînga Prutului. Suntem cu toții băstinași ai vechii Moldove, urmașii eroului epopeic al operei sadoveniene.

Ce ar fi fost Ștefan cel Mare și Sfânt în percepția urmașilor urmașilor săi, a noastră, adică, fără Sadoveanu? Doar un sir de date, un tabel cronologic văduvit de *"expresia cea mai înaltă în verb și sentiment"*.

Aici, la Fălticeni, dascălii școlii locale l-au preluat sub tutelă, de la Domnul Trandafir, pe fiul avocatului din Pașcani. Aici și-a întemeiat tânărul scriitor familie, împreună cu localnica Ecaterina Bălu, aici și-a durat gospodărie temeinică, aici i s-au născut câțiva dintre copii, aici și-a croit idealurile sale artistice, aici și-a pus în operă o parte însemnată din proiectele sale literare. Fălticenenii sunt mai în măsură să releve legăturile indisolubile ale lui Sadoveanu cu urbea care i-a fost un *"centru universal"*, mai ales că aici se află această casă memorială al cărei inventar material și spiritual cuprinde toată biografia fălticeneană a maestrului.

Personal, vin dintr-un alt *"centru universal"* al scriitorului, dintr-un alt *"cerc concentric - spațiu cu încărcătură psihică specială"* în care a

trăit acest *"artist excepțional în toate felurile"*. Vin de pe meleagurile bunicilor de pe mamă ai scriitorului, de pe meleagurile lui Gheorghe și ale Anghelinei Ursachi, *"părinții spiritali"* ai lui Mihail, după moartea prematură a mamei sale, de acolo de unde prozatorul *"s-a inițiat în codul permanențelor etice ale străvechii civilizații autohtone, perpetuate de către rudele sale de pe mamă"*.

Vin cu sfioșenie la Fălticeni, din locul în care Sadoveanu a găsit prototipul personajului său preferat - tânărul român: *"Țăranul de departe rămâne frate cu cel pe care l-am văzut întâi la apa Moldovei"*, confirmă scriitorul. Vin din alte locuri cântate atât de măiestrit de către *"cel mai de seamă poet descriptiv al literaturii noastre"* și zugrăvite *"magistral"* de către acela considerat drept *"unul dintre cei mai grandioși contemplatori ai frumuseților universului din literatura de pretutindeni și de oricând"*. Vin de la Hanu Ancuței - *"centrul operei sadoveniene, spațiul vieții intrat în amintire"*.

Vin la Fălticeni cu inima plină, coalescită de privilegiul dăruit înaintașilor mei locali, precum un zapis de danie de la Ștefan-Vodă, privilegiul de a fi trecut în nemurire de către cel a cărui operă *"aparține celor eterne ale acestei țări"*.

Vin de pe meleagurile ursăcheștilor, trecuți demult în amintire, cu tot ce aveau ei mai frumos și mai demn, ca să mă și revolt puțin, să mă revolt cuviincios, pentru punerea la îndoială a eternității lui Sadoveanu și a similitudinii dintre artistul Sadoveanu și omul Sadoveanu. Nu sunt eu combatantul potrivit pentru

a ține piept detractorilor post-decembriști ai celui care **"a impus o viziune românească asupra existenței"**, dar vă dezvălui, ca un ecou ce transcende de dincolo de viață, convingerea unui exeget al scriitorului: **"Eu nu pot niciodată să-l separ pe omul Sadoveanu de opera sa"**. Eu, cititorul de rând, îl prețuiesc necondiționat pe cel despre care s-a spus că **"este un accident mareț al peisajului, un miracol care nu s-a mai petrecut decât cu Eminescu"**. Poate că pe unii i-a obosit gloria lui Sadoveanu, pentru că **"există o penumbră a gloriei sale care l-a însoțit permanent, ca o indispoziție a altora la gloria lui"**. Cum să nu-i obosească gloria celui considerat **"printre cei cinci – șase bărbați ai literaturii universale, despre care se spune că n-au vârstă, n-au istorie, rămânând într-o impenetrabilă enigmă, ca și planetele excentrice ale unui sistem solar"**? Cum să nu-i obosească gloria celui asemănat cu Tolstoi și cu Goethe, gloria celui despre a cărui operă se spune că **"este alcătuită din elemente constitutive care se împletesc într-o orchestră simfonică de anvergură beethoveniană"**.

Desigur, e greu de râvnit la gloria lui Sadoveanu. De aceea, cei care visează la ea fără onestitate, lipsiți de pudoare, i-au dezvelit lui Sadoveanu **"călcăiul lui Achile"** – poticni-rile omului Sadoveanu în fața unor conjuncturi ale istoriei – punând acest loc din biografia omului Sadoveanu, neatins de pomada zânelor sale ocrotitoare, mai presus de opera sa. Unii le zic acestor poticniri omenesti "colaboraționism", alții "compromisuri". Știm bine că marile conștiințe ale vremurilor lui Sadoveanu, cele care nu aveau vocația martirajului, vocația sinuciderii, aveau de pendulat, până la nefasta decizie (oricare ar fi fost ea), între fascism și comunism. Sadoveanu a respins cu diplomatie și curaj ispita germană, ce i-a dat târcoale, cu prețul arderii pe rug a cărților sale. În ce privește iluzia sa, că **"lumina vine de la răsărit"**, scriitorul a cedat

impulsului sentimental cu privire la **"misiunea sa socială pe care și-a asumat-o de la început"**, aceea **"de a purta mesajul sufletului colectiv al pământenilor umiliți din care se trăgea prin mama sa"**: **"...sufletul acestor rânduri de oameni ai tristeții și ai suferinței pe care îl aveam în mine ca un venin... mama mea mi l-a trecut mie"**, afirmă cu năduf prozatorului. Putea să însemne **"lumina de la răsărit"**, în conștiința scriitorului, speranța dezrobirii celor pe care-i iubea și a **"căror soartă a deplâns-o neîncetat în opera sa"**.

S-a amăgit în această privință, odată cu el, jumătate din omenirea planetei.

Eu, cititorul de rând al scrisului sadovenian, simt în cărțile sale **"valerul durerii"** din inima părintelui lor și vibrez la orice compasiune a scriitorului cu cei din care mă trag.

Simt, de asemeni, că nu există zăbavă mai sănătoasă pentru sufletele noastre, hăituite de tăvălugul acestui început de eră postmodernă, decât refugiul în cartea sadoveniană, unde tot zbciumul din afară se estompează în **"cântecul harfei eoliene, a țiterei uriașe cu miile de strune, toate acordate cu grijă timp de jumătate de veac, pentru ca nici o surpriză cacofonică să nu fie cu putință"**. În cărțile lui, **"toate gândurile, privelistile, figurile sunt puse pe portativ, virgulele cântă și ele, iar punctele așteaptă risipirea ecourilor"**.

Lectura cărților lui Sadoveanu îmi dă și puterea să ignor corul detractorilor săi elitisti și să realizez că **"geniul lui Sadoveanu va transcende... timpul rătăcirii și va dălnui până la istovirea timpurilor"**. Iată, suntem doar la un veac și un pătrar de la răsărirea acestei **"planete excentrice"** în sistemul nostru solar, mult prea departe, sper, de... **"istovirea timpurilor"**. **Mă rog Domnului ca spiritul sadovenian să-i însoțească până acolo pe urmașii urmașilor noștri, în frumusețea și demnitatea viziunii românești pe care el a impus-o literaturii române.**

Exemplu de devotament uman, profesional și instituțional

Elena Grăjdeanu a venit la Biblioteca Municipală din întâmplare. Era 1990, anul unor importante schimbări și ne trebuia un secretar cu calități mai deosebite. Cam pe atunci se desființase Institutul de cercetări în domeniul tehnologiilor informaționale, unde Elena muncise activ, cinstit, responsabil mulți ani la rând... Credea că numai acolo este locul ei, că

prestigiosul Institut. Devine șefă a Serviciului secretariat și arhivă, un sector complex al BM. Învăța din mers, de fapt învăța biblioteconomie, căci cunoștea biblioteca și comunitatea biblioteconomică. Astăzi pot spune cu certitudine că Elena Grăjdeanu este un bibliotecar competent, fiind, atunci când e cazul, un bun consultat bibliotecarilor din rețea, un ajutor prețios angajaților noștri studenți, un reprezentant destoinic al BM în comunitatea profesională.

Elena este mai mult decât un secretar. Este o lucrătoare dornică de a cunoaște, de a învăța continuu, un angajat care vrea să contribuie prin munca sa la prestigiul instituției, este o apărătoare intransigentă a intereselor BM, a imaginii și culturii BM.

Elena își asumă rezolvarea problemelor pînă

a ajunge la administrație, este un bun mediator în relația dintre angajați și administrație, un bun mediator al relațiilor BM cu alte biblioteci, este un prieten al bibliotecarilor și foarte bine cunoscută în mediul profesional național.

de acolo va pleca la pensie, doar dăduse, se gîndea ea, tot ce avea mai bun aceluia Institut.

Dar destinul i-a pregătit alt făgaș. Și tot legat de informație – Biblioteca Municipală, care i-a oferit, însă, și o șansă unică de a se convinge că omul este ceea ce face.

Comunicativă din fire, s-a încadrat imediat în marele colectiv al BM. Abilă și competentă fiind, s-a orientat destul de repede. Responsabilă fiind, s-a remarcat imediat. Confidentă fiind, și-a făcut mulți prieteni.

Integrîndu-se imediat în colectivul BM, nu și-a propus să se manifeste spectaculos, ci să-și îndeplinească discret și calitativ funcțiile care i-au revenit, implicînd aici tot ce a acumulat în experiența sa la

S-a manifestat întotdeauna ca un angajat fidel bibliotecii, și-a asumat responsabilități care ieșeau din cadrul postului pe care-l are, dar orientate spre afirmarea valorilor BM.

Caracteristic pentru Elena Grăjdeanu este abilitatea ei de a-și asuma greșelile ei și ale altora, de a munci atît cît trebuie – de cel mai multe ori peste program, și în zilele de odihnă, dacă instituția are nevoie.

Elena Grăjdeanu este cel mai sincer și mai fidel angajat, fapt foarte important pentru mine în relația cu

angajații. Este persoana căreia pot să-i destăinui orice, este persoana care mă susține necondiționat, este persoana pe care-o respect și o apreciez mult, pe merit.

Aș putea scrie foarte multe despre Elena Grăjdeanu pentru că o cunosc de foarte mult timp, de 40 de ani. Este omul care îmi aduce totdeauna bucurie, este omul care adeseori mă salvează, este omul cel mai potrivit pentru postul pe care-l ocupă.

Cu prilejul aniversării – pe care o

marchează acum, țin s-o felicit din tot sufletul, îmi exprim recunoștința pentru devotamentul profesional și instituțional, aducându-i sincere mulțumiri pentru ceea ce face și pentru ceea cum face.

Mulți ani, dragă Elena, cu sănătate, cu bucurii, cu împliniri și aprecierile continui ale celor din preajmă.

Lidia KULIKOVSKI,

director general BM "B. P. Hasdeu"

Responsabilitate, omenie, perseverență, viteză, calitate...

Eva Roșcovan conjugă fericit formația cu vocația. A absolvit în 1973, la USM, Facultatea de biblioteconomie, făcând parte din prima promoție a noii facultăți.

A încercat unele profesii conexe – de ex., ca educator la grădiniță, a lucrat și în câteva biblioteci – bunăoară, la Biblioteca Republicană Tehnică. Dar nu s-a reținut mult în alte părți – inima ei a optat totuși pentru biblioteca publică – vine la BM în 1980, ca bibliotecar principal. Se integrează imediat și conștientizează că acesta este locul ei, locul unde poate să se manifeste, să crească profesional, să contribuie cu tot ce are – energie, inteligență,

cunoștințe – , la dezvoltarea lecturii publice în Chișinău. În 1982 a fost numită șef Relații cu publicul, unul din cele mai dificile sectoare ale BM.

Fire responsabilă, implicată adânc în procesul de servire informațională, a contribuit mult la desfășurarea calitativă a acestui proces, a introdus diverse inovații, îmbunătățiri pentru utilizatori, micșorând la minimum timpul servirii utilizatorilor.

A încurajat și susținut bibliotecarii, formând un colectiv competent la Relații, care susțineau un mediu eficient de comunicare, care ofereau servicii informaționale moderne pentru acea perioadă. Ca șef de serviciu a fost implicată și în procesul de educare și familiarizare cu profesia a studenților de la Facultatea de Biblioteconomie.

Membru al Consiliului de administrație (din 1982), și aici s-a manifestat ca inovatoare, susținând și lansând inițiative de promovare a imaginii BM, de îmbunătățire a accesului la resursele BM. Alături de colegii săi, doamna Eva Roșcovan, a contribuit la dezvoltarea rețelei BM prin colaborarea cu bibliotecile-filiale, prin susținerea lor, contribuind într-o măsură decisivă la afirmarea valorilor bibliotecii în societate, educarea și formarea unei generații de bibliote-

cari profesioniști competenți.

Abilitățile caracteristice dnei E. Roșcovan sunt responsabilitatea, perseverența, viteza, acceptarea și recunoașterea insucceselor, puterea de muncă sub presiunea timpului, anticiparea problemelor, rezolvarea imediată a celor care apar.

Aceste calități au determinat administrația să o numească, din 1990, director adjunct, funcție pentru care sunt necesare tocmai abilitățile pe care le posedă. Are cel mai greu, iarăși, sector – Mentenanță, reparație, transport pentru rețeaua, foarte mare, a BM – post care a obligat-o să învețe despre construcție, despre echiparea bibliotecilor, design interior și exterior, mobilier specific și multe altele legate de mentenanță. Nu cred că cineva cu studii speciale s-ar fi descurcat mai bine decât Eva Roșcovan în această activitate.

Eva este și un bun și fidel prieten, un confident cum rar se mai află.

Cu prilejul rotunjirii frumoasei vârste de 55, Vă aducem cele mai sincere mulțumiri, înalta noastră recunoștință pentru devotament profesional, pentru fidelitate instituțională, pentru activitate neîntreruptă și prodigioasă în susținerea bunei funcționări a rețelei BM.

Mulți ani, dragă Eva Roșcovan, cu sănătate, tărie și încredere în dreptatea aspirațiilor, intențiilor și fapturilor care-s partea cea mai consistentă a unei existențe vrednice. Cit mai multe realizări profesionale și cele mai frumoase împliniri personale.

Lidia KULIKOVSKI,
director general BM "B. P. Hasdeu"

Hărăzită pentru a munci în slujba cărții

În mijlocul celei de a doua luni ale anului, după exact o lună de la ziua lui Eminescu, s-a născut doamna Elena Dabija. Acum știm că este directorul Centrului Academic Internațional Eminescu. Credem că undeva, prin planurile cerești, această muncă, această soartă i-au fost hărăzite încă mulți ani în urmă.

O cunoaștem cu toții așa cum este la sedintele de filiale, de sărbători, la diverse evenimente culturale, dar și mai interesant se prezintă doamna Elena Dabija în zilele obișnuite, la lucru, cum, începând cu orele 9 și, adeseori, pînă seara la 21, nu se oprește nici pentru o clipă.

Ar trebui să menționăm, că zilele "obișnuite" nu sunt nici pe departe pline de banalitate sau rutină. Elena Dabija transformă orice muncă într-o realizare creativă, începând cu rapoartele statistice și pînă la

cele mai savante evenimente culturale-științifice. Mereu în mișcare, reușește să aibă grijă de Centru atît sub aspectul interiorului, cit și la nivel de deservire. Ce-i drept, se întimplă să nu fie înțeleasă uneori, pentru că îi place foarte mult ca lucrurile să meargă mereu mai mult decît bine, ca vizitatorii Centrului Eminescu să fie mereu mulțumiți și să revină aici de fiecare dată. Așa este de mai bine de 20 de ani: om la locul său, întotdeauna tînără și optimistă, suflet mereu plin cu idei care, printr-o deosebită perseverență capătă viață.

Dna Elena Dabija a făcut tot posibilul să adune la CAIE cea mai impozantă, mai bogată, variată și prețioasă bibliotecă formată din cărți și alte documente de, despre și pentru Eminescu. Evident, în acest sens, trebuie menționată contribuția substanțială a acad. Mihai

Cimpoi, a altor eminescologi din București, Iași, Cluj-Napoca etc., precum și sprijinul divers acordat de conducerea BM B. P. Hasdeu.

Nu vom exagera dacă vom spune "la Elena Dabija", adică la CAIE, se organizează cele mai solide și mai captivante manifestări consacrate Luceafărului: de la expoziții cu noi achiziții de literatură eminesciană, la vernisaje de pictură, recitaluri literar-artistice ș.a.m.d. – pînă la conferințe, simpozioane, mese ro-

tunde cu un conținut strict științific.

Datorită perseverenței dnei directoare a CAIE a devenit posibilă editarea periodică a unui buletin informativ dedicat preocupărilor de oră recentă a eminescologilor de la noi, din România și din lume. CAIE a fost și este vizitat mereu de personalități notorii ale literaturii, artei, culturii și științei naționale și internaționale. În fiecare din aceste multiple manifestări se simte și partea de contribuție – importantă și generoasă – a dnei Elena Dabija.

Echipa CAIE suntem bucuroși și mîndri de faptul că lucrăm împreună cu această frumoasă Doamnă, care emană în jurul său căldură, optimism și dispoziție bună. Pentru noi, dar și pentru ceilalți, dumneaei este, în multe privințe, un exemplu demn de urmat.

Colectivul CAIE

Călătorie prin cromatica naturii sau Gînduri frumoase despre colegii noștri

Tatiana COȘERIU,
director adjunct, BM "B. P. Hasdeu"

Știti cîte luni sunt într-un an? Desigur: douăsprezece. Sunt sigură că oricine știe cum se numesc ele. Fiecare din cele douăsprezece luni ale anului este importantă pentru Biblioteca Municipală: utilizatori, servicii informaționale, baze de date, programe, evenimente culturale, omniprezența în viața comunității. Toate sunt realizate de echipa Hasdeu – nume înrădăcinat în comunitatea biblioteconomică.

Dar să ne întorcem la lunile anului. Niciodată nu s-a întîmplat ca luna februarie să vină înainte de ianuarie, iar aprilie să-l întrecă

pe martie. Este o legitate a naturii. Fiecare lună corespunde unui anotimp. În urma unui audit al echipei Hasdeu am constatat că resursele umane ale bibliotecii noastre pot fi caracterizate prin prisma celor patru anotimpuri. O descoperire interesantă este și amprenta anotimpurilor în fiecare lună a anului. E straniu? Ba nu. Biblioteca Municipală își are propriul său destin, propriul calendar, Legenda sa personală.

Spuneam mai sus că în fiecare lună a anului sunt prezente toate anotimpurile. Fiecare din cei 449

de angajați ai BM sunt născuți într-o anumită zi, într-o anumită lună, într-un anumit anotimp. Zilele, lunile, anii trec. La floarea vieții se adaugă cite o petală. Odată cu mărirea filelor din cartea destinului, omul trece dintr-un anotimp în altul.

Colegii din echipa noastră își sărbătoresc zilele de naștere în toate anotimpurile. Să vedem cine și în care anotimpuri anume.

Primăvara este prezentă în sufletul *Marianei Harjevschi* (Biblioteca Publică de Drept), *Nataliei Dabija* (Biblioteca Publică Traian), *Lilianeii Filipov* (Departamentul *Relații cu publicul*), *Nadejdei Modvală* (Departamentul *Organizarea colecțiilor*), *Alei Uncu* și *Tatianeii Tetrioglu* (Centrul de Informare și Documentare "Chisinau"), *Cristinei Vodă* (Biblioteca Publică *Târgoviste*), *Oxanei Barbăscumpă* (Biblioteca Publică A. Mickiewicz), *Ecaterinei Cuptov* (Biblioteca Publică de Arte), *Ludmillei Novitchi* și *Nataliei Bălea* (Biblioteca Publică *Maramures*), *Vioricăii Suman* (Biblioteca Publică *Ovidius*), *Fainei Talpă* (Biblioteca Publică *Transilvania*). Toate sunt florile bibliotecii care au de la 20 pînă la 30 de petale. Prin muncă, străduintă, idei "de pe lună" ele realizează schimbarea, indică ritmurile și vibrațiile bibliotecii.

Vara adaugă nuanțe cromatice în viața *Victoriei Rosu* (Departamentul *Achiziții. Evidență. Prelucrare*), *Victoriei Ciobanu* (Biblioteca Publică *Ovidius*), *Alonei Mocanu* (Biblioteca Publică *Târgoviste*), *Olgăii Constandachi* (Biblioteca Publică *Arte*), *Irinei Antoniu* (Biblioteca Publică de Drept), *Eugeniei Plămădeală* (Biblioteca Publică *Maramures*). Cele 30 de file, treptat extinse pînă la 40, au dobîndit experiență, echilibru, durabilitate.

A treia tinerete este ca un pod pe care îl trece primăvara și vara. Înțelepciunea toamnei dedicată unui scop – slujire cărții și bibliotecii – e destăinuită de către *Lidia Kulikovski* (director general), *Larisa Căslaru* (director adjunct), *Elena*

Grăjdeanu, *Eva Roșcovan*, *Genoveva Scobioală*, *Zinaida Pahomi*, *Valentina Turvinenco*, *Tatiana Feodoruc*, *Valentina Doroftei*, *Victor Kulikovski* – toți de la Sediul Central; *Elena Dabija* (Centrul Academic Internațional Eminescu), *Sofia Buga* (Departamentul *Achiziții. Evidență. Prelucrare*), *Ecaterina Nedzelschi* (Biblioteca Publică A. Mickiewicz), *Lidia Ciorni* și *Ludmila Evtuhina* (Biblioteca Publică *Stefan cel Mare*), *Sofia Bălănel* (Biblioteca Publică H. Botev), *Elena Grec* (Biblioteca Publică Codru), *Ina Zaharia* și *Larisa Nosaci* (Biblioteca Publică Al. Cosmescu), *Nelly Tisco* și *Olga Maiuc* (Biblioteca Publică A. Russo), *Maria Botnari* (Biblioteca Publică Socoleni), *Tatiana Caraus* (Biblioteca Publică V. Alecsandri), *Elena Tamazlăcaru* și *Svetlana Reniță* (Biblioteca Publică Alba Iulia), *Tamara Larie* (Biblioteca Publică Cricova), *Olga Catîseva* (Biblioteca Publică M. Ciachir), *Tamara Gorincioi* (Biblioteca Publică Vadul lui Vodă), *Irina Anisimova* (Biblioteca Publică M. Costin), *Mariana Starîseva* (Biblioteca Publică A. Donici). Numai prin încercări dificile, printr-o succesiune de lecții, prin stimularea ambițiilor au obținut marile secrete ale succesului. Ecuatia toamnei este rezolvată de mulțimea matematică 40 – 60. Mulțime a cărei responsabilitate este încărcată de venerație, lăsînd amprente puternice în istoria bibliotecii.

O viață onorabilă printre cărți au trăit-o cei care au rotunjit vîrsta de 60 de ani și mai mult: *Svetlana Popova* (Biblioteca Publică M. Lomonosov), *Raisa Șismariova* (Biblioteca Publică M. Costin), *Galina Lîsenko* (Biblioteca Publică I. Mangher). Iarna este anotimpul în care se deapănă amintirile. Sunt sigură că, privind în urmă, aceste doamne se bucură a doua oară de valul realizărilor, de adevărata lor personalitate.

Dragi colegi, avem toată admirația pentru profesionalismul Dvs.! Cit mai multe realizări frumoase și satisfacții personale!

Ce reprezintă o bibliotecă italiană comunală?

Mostenitoare a unei bogate istorii și a unei strălucite civilizații, grație unui număr enorm de impresionante monumente de cultură și artă, Italia contemporană prezintă pentru milioane de turiști un adevărat "Pământ al făgăduinței". Anual, această țară magnifică este vizitată de zeci de milioane de turiști...

Totuși, nu voi mai insista asupra valorilor spirituale ale Italiei – în general, cunoscute. În cele ce urmează voi încerca să familiarizez cititorii *BiblioPolis*-ului cu sistemul de biblioteci din această țară, așa cum îl cunosc de când mă aflu aici.

Deși, italienii, spun, despre sine, cu modestie (de parcă l-ar fi citit pe Cantemir) că nici ei "nu se prea trag la carte", lucrurile nu stau chiar așa.

Italia dispune de o rețea complexă de biblioteci, instalate în marile metropole, dar și în cele mai mici localități. Dintre celebrele biblioteci ale acestei

Vaticana de la Roma, care găzduiește, după cum am fost informată, peste 900 000 volume deosebit de valoroase, 196 000 manuscrise, mii, ba chiar zeci și sute de mii de plicuri cu documente secrete.

Statul italian acordă o atenție deosebită bibliotecilor, extrem de diverse ca statut juridic.

Ca exemplu, mă voi referi doar la biblioteca comunală din orașul natal. Nu am exagerat, mi-a devenit natal, de cinci ani de când mă aflu aici, deși tare mi-e dor de casă. Orașelul se numește *Traversetolo*, are peste opt mii de locuitori, e situat la 20 km de capitala provinciei nordice a Italiei, or. *Parma*, regiunea *Emilia Romana*. E o localitate bine dezvoltată economic, cultural, vizitată anual de turiști din numeroase țări, dat fiind faptul că este inclusă în sistemul turistic regional și național, și apoi vizitatorii au ce vedea aici.

Biblioteca despre care vă vorbesc nu poartă nici un nume, probabil având în vedere tinerețea ei: a fost fondată acum 14 ani, în 1992, dar deja are un lot de carte de circa 20 000 volume. Țineți minte numărul locuitorilor orașului? Peste 8 mii, și iată că biblioteca a înregistrat de curând cititorul cu numărul 3 100, căci în fiecare zi trec pragul bibliotecii de la 50 la 100 de persoane.

Dna directoare, **Alexandra Sofisti**, cu care am putut conversa, chiar din capul locului mi-a spus că, cu regret, spațiul bibliotecii e cam mic, doar circa 260 m. p. Oare se întâlnesc și în R. Moldova biblioteci comunale cu asemenea suprafețe? Dna directoare este tânără, o vedeți în poza de alături-

țări voi aminti despre biblioteca din Roma "Victorio Emanuel II", înzestrată cu peste 280 000 documente și mai bine 6 800 manuscrise, apoi Biblioteca din Florența, fondată încă la 1714 de celebrul Antonio Machiavelli, ce depositează peste 4 mln de documente, aproape 25 000 manuscrise și circa 715 mii autografe ale celebrităților lumii. Alte biblioteci se găsesc în Milano – "Braidse", Veneția – "Mareiana", Napoli – "Victorio Emanuel III", la Torino, Bari, Palermo etc. Nu în ultimul rând trebuie să amintesc de *Apostolica*

ri. Este singura persoană salariată din bibliotecă, iar ceilalți patru lucrători ai bibliotecii – atenție! sunt voluntari.

Achiziția de carte este asigurată de la bugetul comunal, desigur, ținând cont de preferințele cititorilor. De obicei, se cumpără romanele nou apărute, cărți cu poezii, de artă, dar și multe cărți pentru cei mai tineri cititori – elevii, copiii.

Deopotrivă cu misiunea principală a bibliotecii – oferirea de carte, în bibliotecă se desfășoară cursuri de studiere a limbilor străine, de obicei engleza, spaniola, germana, franceza, deci limbile vecinilor, dar se învață aici și unele limbi mai rare.

Pe lângă biblioteca comunală, în Traversetolo mai există alte cinci biblioteci: trei în școli, una în școala elementară, una în școala medie și una a institutului superior. Bibliotecile au compartimente pentru toate categoriile de cititori: maturi, copii, pentru cei interesați de literatura juridică sau tehnică, secții cu manuale școlare (fizică, matematică, literatură artistică etc.), un compartiment aparte fiind obligatoriu dedicat copiilor.

La întrebarea dacă biblioteca are cărți rare, dna bibliotecară mi-a răs-

puns că sunt, dar puține, ceea ce face ca acestea să nu se împrumute la domiciliu.

La prima vizită, viitorul cititor completează un formular cu date personale, care ulterior este stocat în baza de date a bibliotecii. Făcând comanda, utilizatorul are de ales, după obținerea cărților dorite, să citească în sală sau să le ia acasă. La domiciliu sunt eliberate nu mai mult de patru cărți, pe care le poate folosi timp de o lună. În cazul în care cititorul uită să le restituie, administrația bibliotecii îi trimite o scrisoare sau îi telefonează acasă. Costurile eventuale ale deteriorării cărții sunt suportate de cititor, la fel și în cazul pierderii – se cumpără exact aceeași carte, sau se achită valoarea ei.

Generozitatea italienilor se manifestă și în domeniul cărții: mulți locuitori ai orașelului donează cărți bibliotecii.

În bibliotecă sunt, desigur, calculatoare, și fiecare beneficiar poate naviga pe Internet fără plată 30 min. De fapt, toate serviciile acordate de bibliotecă sunt gratuite. Programul de lucru al bibliotecii e de luni pînă sîmbătă inclusiv, între 8.30 și 12.30 și 14.30 – 19.00.

Veronica CIOBANU-GRUZINSCHI

Semnal

Muzeul Național de Istorie este și un important centru de investigații. Dovadă ne stau și aceste noi apariții editoriale sub egida MNI, la care vom reveni, cu amănunte, în numărul următor al *BiblioPolis*-ului.

Gustul amăru al merelor moldovenești, la răscrucea sec. XX – XXI

Am și eu, ca tot omul cititor, un raft (mare, înalt, chiar trist de impunător!) de cărți ce-și așteaptă rîndul a fi citite. De obicei, scot de acolo cîte un volum mai greu, mai solid, cu coperte tari, deci, ferit de riscul de a se rupe cînd îl scoți din clid. Dar iată că într-o seară, din acea grămadă de cărți solide, lunecă una subțirică și nu știu cum sfioasă... Ah, da, *Hai la mere!** – fac eu, surprins. Mi-a dăruit-o chiar autorul ei, prozatorul și dramaturgul Nicolae Rusu – să nu uit, să-i mulțumesc și pe această cale.

Știam că-i un volum umoristic, poate comic, posibil satiric... și, mai citindu-i o dată titlul, m-am gîndit că o oră-două-trei mă voi relaxa cu niște istorii hazlii, cu săteni de-ai noștri – cultivatori, culegători sau negustori de mere. Citesc însă pe foaia de titlu un fel de subtitlu-explicație pentru eventualul cititor: *Povestiri, schițe, miniaturi... și alte mere... sau m. r., adică m(omente) r(idicole) din viața noastră*. Ah, *momente!*, îmi zic și gîndul mă duce, dulce, la Caragiale, sau la Tudor Mușatescu.

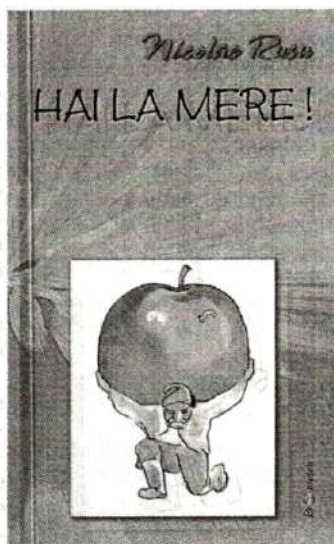
Dar cum?, mă întreb: Nicolae Rusu și Mușatescu sau chiar Caragiale?! De la *Pinzele babei*, debutul său, din 1978, îl știu pe N. Rusu de scriitor serios. În alte cărți, să zicem, în *Ploaia de aur* (1997) e un liric, foarte gustat, cred eu, de tineri și tinere, mai ales. Are N. Rusu un lirism din cel cu note dramatice, pe care (notele dramatice) pe alocuri le îngroașă la modul grav, uneori dur, alte-

ori tragic, prin întortocheți psihologice de te prinde a dura și inima, și capul (a se citi, în acest sens, de ex., *Soboloniada* [1998] sau *Naufragiul* [2004]). Este adevărat, că și prozele sale cu substrat preponderent analitic-psihologic nu sunt lipsite de elemente comice, sau caricatural-comice și, totuși, nu știu cum îți e peste mîna să pui adjectivul *umoristic*, *ridicol*, *comic*... ori, mai cu seamă substantivele *umorist*, *satiric* pe lângă numele lui Nicolae Rusu...

De fapt, vina pentru acest preambul cam lungit o poartă, pînă la urmă... Tudor Mușatescu! Sau poate Ion Luca Caragiale însuși! Ori poate Vasile Băran, un talentat umorist (cu un nume așa de ciudat pentru noi, românii cunoscători de rusă!...), acel V. Băran care, prin anii '70-'89 nu știu cum făcea că publica, printre puținii, la București, proze scurte și cu adevărat umoristice, cu precădere în *Urzica*, și ea, sărmana, grav ceașuzată... Desigur, "acuzăția" aceasta nu e decît o glumă, în realitate. Însă...

gluma-i glumă, dar nici adevărul gol-golul nu se lasă... imbrăcat: facem noi ce dregem și nu ne putem lăsa de obișnuința de a compara ceva (cam orice) cu... unicatele. Dacă scrie la Chișinău cineva o *fabulă* – să fie musai ca la Donici, ori ca la înaintașul francez al românilor noștri – La Fontaine, sau măcar ca la rusul Ivan Andreevici Krîlov... Dacă apare în presă vreun "moment" – apoi trebuie să fie a la Caragiale, dacă răsare o *epigramă* – ca la Efim Tarlapan să fie, ori cel puțin ca la Petru Cărare!... și tot așa!

Însă chiar și cu patima comparațiilor,

dacă citești *Hai la mere!*, observi numai-decît că Nicolae Rusu și-a găsit o cărare a sa pe drumurile de la noi ale prozei umoristice. Sau, o nișă proprie, pentru a ne trece prin hățșurile comicului, ridicolului. În genere, povestirile (*m.r.*-ele, vorba vine) sunt inofensive, calde, cumînți, ferite de venin ori de condamnări drastice, de ridicare pe esafod a celor prinși în vizorul autorului. Oamenii noștri (adică personajele lui N. Rusu din cartea cu pricina) – păcatele noastre cele grele! – și acum, la început de mileniu III, "fac ce fac de mult". Beau, uneori peste măsură (*Rațe duse pe pusti*). Fură, iarăși fără măsură (*Operația "Bradul"*, *Merele*, *Necazuri cu educația*). Mint, de îngheață apele (*Doi de la Calcavura*, *Chichi-Pichi*). Se uscă de atita zgircenie (*La țirg*, *Felii de mere*). Se prostesc și se autoînseală (*Al patrulea*, *Fericit și fără vise*, *Divorț provizoriu*). Își iau nasul la purtare, fără a avea nici nas, nici purtare pe potrivă (*Prefixul*, *Răvas de la oras*, *Doamnă și domnisoară*)... Curvăresc de... și așa mai departe, pînă epuizez lista cu păcate biblice. Dar, cum ziceam mai sus, N. Rusu nu vrea să le fie judecător suprem, nici măcar un jude prea aspru al eroilor zugrăviți. Nici vorbă, în prozele sale, de malitiozitate – aproape că omniprezentă la noi, în fiiece articol, în multe recenzii, în mai toate paginile de "neo-memorii" – ia, așa, niște aduceri-aminte basarabene, "de ieri pe azi, de azi pe miine", adică exact cît e și valabilitatea temporală a unei stupide delatuni. Autorul le ia pe toate așa cum sunt ele, ni le povesteste și ne lasă pe noi să fim judecătorii. Dacă vrem. Dacă ne mai țin nervii. Dacă mai punem vreo miză pe realitățile interumane (-umane?) din jurul nostru sărăcit, comunitat, adus la disperare sau la fals optimism.

Ziceam de ridiculizarea unor păcate biblice în cartea lui N. Rusu și cite cineva poate rămîne cu impresia că autorul nostru nu-i decît un traditionalist. Dar nu e așa. Nu prea voluminoasă, cum a văzut lumina tiparului, cartea cu *m(omente) r(idicole)*, *Hai la mere!* aduce și cite ceva nou, poate chiar absolut nou, inedit în domeniu, aici, în spațiul literar

pruto-nistrean: se pare că acesta e, amărui, gustul merelor basarabene acum, la răscrucea sec. XX – XXI, întocmai așa cum ni-l descrie N. Rusu. Am remarca, la capitolul *nou și/sau proaspăt*, în primul rînd, ridiculizarea unor aspecte ale scrisului, ale snobismului literar, ale grafomaniei, ale fascinației pentru absurd și imaginarul stupid. S-ar încadra în acest compartiment trei nuvelete (cel puțin): *Despre genuri literare (Din meditațiile unui bucătar)*, *Chichi-Pichi*, *Consultație literară*. Snobismul, ca o boală mai veche și greu curabilă a moldovenilor cu ceva școală, capătă în această carte noi fațete: a se vedea (adică: a se citi), bunăoară, aceeași proza cu *Chichi-Pichi* sau cea intitulată *Răvas de la oras*. Se extinde și geografia narativă a bucăților din *Hai la mere!*: personajele unei nuvele nimeresc și hălăduiesc, buimăciți, printre milioanele de locuitori și oaspeți ai Moscovei, iar într-o fabulație (poate chiar în două) se fac aluzii transparente la trotuarele Istanbulului. Pulsul stării social-politice actuale de la noi e ținut de autor în cîteva momente, fie că e vorba de: a) mancurtizare/rusificare/românofobie, alterarea, batjocorirea limbii materne, adularea străinilor, fie că e vorba de... b) "partidomanie". *Prefixul*, *Consultație literară*, *Răvas de la oras*, *Chichi-Pichi* reprezintă cum nu se poate mai bine primul subcompartiment - [a)], iar cel de al doilea [b)] are nu mai puțin de o mostră, în schița despre *Partidul Riglei și Partidul Bilei*...

În final, aș aminti de încă două nuvelete din culegerea *Hai la mere!* Ele, aceste povestioare, au poate mai puțin a face cu umorul în sensul primar, clasic, al termenului, dar ilustrează, în schimb, clar, o fațetă a înțelepciunii și tristeții noastre existențiale. Se numesc, nu știu cum, cam simplist: *Sirma* și *Proces-verbal*, dar, zău, merită a fi citite neapărat. De altfel, ca și celelalte proze din noua carte a lui Nicolae Rusu, prezent, iată, în librării și în biblioteci (probabil) într-o nouă ipostază, care-i face și ea cinste. Ca și mai înainte, ca și în alte ipostaze prin care-l cunosc ce-i de-i citesc scrierile.

Vlad POHILĂ

* Rusu, Nicolae. *Hai la mere!: Povestiri, schițe, miniaturi...* - Chisinau: Ed. Prometeu, 2005. - 156 p.

O dragoste fără sfârșit pentru plaiurile natale

Nu aş vrea ca acest titlu să înducă în eroare pe nimeni: **Ion Mărgineanu**, transilvănean get-beget, apreciat publicist, etnolog și scriitor (membru în Uniunea Scriitorilor din România de aproape trei decenii!), este un patriot pan-român în sensul cel mai frumos al termenului.... Nu degeaba identifică Domnia sa iubirea de Neam și de Țară cu iubirea pentru Limba Română, care, lucru știut, este Patria tuturor celor cu autentică, neclintită simțire românească.

Pur și simplu, titlul recenziei (parțial) ne-a fost sugerat de o car-

te de excepție, recent apărută, de sub condeiul harnic și măiestrit al dlui Ion Mărgineanu. Chiar așa se numește: *Damenii din Munții Apuseni - județul Alba: Dicționar fără sfârșit*. Fascinantă lectură ne oferă autorul. Pentru că e o adevărată fascinație a lecturii atunci când citești cu interes și pasiune despre fapte sau despre personalități cunoscute!

Cine nu a auzit de *moți* – oameni puternici, harnici, onești și talentați, patrioți fără seamăn, iubitori de dreptate și adevăr, groaza răilor din Țară și a dușmanilor din afară?! Cine nu a auzit de Munții Apuseni? (Unii poate au avut și fericitul prilej să-i admire...). Sau despre glorioasa Alba Iulia, cu nu mai puțin faimosul Blaj, pe care marele Eminescu l-a înveșnicit, o dată în plus, printr-o exclamație juvenilă ce sună așa: "Te salut, mică Romă!"

Ei bine, aceste locuri și oamenii acestor pământuri constituie obiectul cercetărilor și pasiunii fără de sfârșit ale dlui Ion Mărgineanu.

Nu am numărat în mod special câte personalități istorice, cîți patrioți români-ardeleni prezintă autorul în cartea pe care o recenzăm aici. Poate 200, poate 300... Ba nu, cu mult mai multe sunt aceste personalități, căci în *Anexe Ion Mărgineanu* dă și liste nominale, probabil complete, ale unor iubitori de țară și pur și simplu oameni de omenie, care au fost omorâți barbar, fără nici o vină: fie de asupritorii unguri, fie de lucrătorii Securității com-interniste... Copleșitoare pomelnice! Un extraordinar leac contra uitării...

Ca basarabean ce am învățat Istoria Românilor pe apucate (în anii mei de școală și de studenție așa ceva era interzis la noi, în spațiul românesc dintre Prut și Nistru), m-am bucurat să găsesc, totuși, des-tule personalități prezentate în această carte și care sunt relativ bine cunoscute și multor basarabeni. E vorba, mai întâi, de eroii Revoluției țărănești, antimaghiare, de la 1784-1785, **Horia, Cloșca și Crișan**. Apoi, de **Avram Iancu**, artizanul Revoluției de la 1848. Mai încoace, dăm de preotul și prozatorul **Ion Agârbiceanu** (1882-1963). Și mai încoace, întâlnim, cu emoție, numele cîntărețului **Nicolae Furdui Iancu**... Nu am putut trece nepăsător nici pe lingă numele

dnei prof. univ. dr. **Elisabeta Șoșa** – cel puțin trei cărți de ale Domniei sale ocupă un loc de cinste în biblioteca mea și, cred, în bibliotecile multor alți basarabeni: *Dictionar ortografic al limbii române* (în colaborare cu dna **Flora Șuteu**), *Româna corectă și Ortografia fără taine...*

În mod firesc, Ion Mărgineanu re-duce în actualitate biografia, viața, opera și fapta unor luptători, cărturari, clerici, oameni de știință și de creație, specialiști de seamă. M-a impresionat însă mult faptul că scriitorul nu trece cu vederea nici anumiți locuitori ai plaiului natal, care, la prima vedere, nu se evidențiază prin ceva ieșit din comun. Și totuși... Judecați și Dvs., cât de nobil a procedat autorul prezentând în această glorioasă listă, pe care o conține cartea recenzată de noi, și personalități ca: **Elena Crișan**, interpretă din frunză; **Gheorghe David** și **Ioan Dobra**, tărani poeți; **Maria Roșca**, gospodină, neîntrecută țesătoare; **Victoria Popescu**, contabilă și poetă; **Teodor Sima**, simplu veteran de război ș.a.m.d.

Se mai impune aici o observație. Cartea dlui Ion Mărgineanu e "populată" cu o mulțime de ardeleni care au nume absolut identice cu ale unui număr impresionant de basarabeni: **Bunea, Bucur, Ciobanu, Cuierea, Goia, Groza, Felea, Lupu, Mocanu, Pascu, Roșca, Sima, Soroceanu, Toacă, Vartic, Voicu** etc., etc. Iată încă o dovadă forte a unității noastre românești, în timp și spațiu, "de la Nistru pîn' la Tisa"! Mai mult încă. Acestor nume, citate mai sus, li se alătură și altele, gen: **Moldovan, Muntean, Pop, Rus, Tatar...** așadar, nume românești, cu terminația specifică (-u) tăiată de unguri, pentru comoditatea lor... a maghiarilor, ca să le poată pronunța și declina mai ușor! Cine oare, în afară de ardeleni, știe mai bine decît noi, basarabeni, acest fenomen colonial? Doar exact așa procedau, pentru comoditatea lor totală, și împilatorii ruși, cu numele noastre...

... Cînd tocmai căutam cele mai frumoase cuvinte de laudă și de

prețuire pentru fapta scriitoricească și editorială a dlui Ion Mărgineanu, iată că îmi parvine încă o carte scrisă de d-lui, tipărită și ea recent în Cetatea de scaun a Marii Uniri de la 1918, la Alba Iulia: *100 români ai Marii Uniri: Mănunchi de Tricolor și "Desteaptă-te române!", readus în inimă...***

Este primul din trei viitoare volume în care autorul dorește să-i prezinte pe unii din cei 1.228 de delegați, veniți, de pe întreg arealul românesc, în inima Transilvaniei, pentru a săvîrși, în prima zi de iarnă a lui 1918, Marea Unire. Criteriul pe care au fost aleși protagoniștii volumului 1 este enunțat, de o manieră patetică, de autorul însuși, pe foaia de gardă: sunt prezentați cu scurte biografii și poze cei care au avut, în opinia sa, "*respirația cea mai largă, înflăcărată, statornică, neînduplecată asupra epopeii de la 1 Decembrie 1918, la Alba Iulia – rămăși imbrăcăminte sacră a Tricolorului în eternitate*".

Răsfoind această carte a dlui I. Mărgineanu, m-am gîndit, fără să vreau, la o consonanță editorială (și nu numai!): volumul lui Iurie Colesnic *Generația Unirii*, publicată în anul 2004 la Chișinău, și în care autorul nostru adună documente, chipuri și fapte ale Marii Uniri din toate provinciile românești.

Ion Mărgineanu își deschide cartea cu un adevărat imn pentru Alba Iulia, ca urbe parcă de Sus hărăzită pentru a aduna toți românii launloc. Urmează o serie de documente din presa vremii, printre care descoperim – frumoasă, plăcută surpriză! – și un fragment de articol dintr-un ziar de la Chișinău, în care se subliniază caracterul imperios al unirii Transilvaniei cu Vechiul Regat. Este deosebit de impresionantă, înălțătoare *Rugăciunea Unirii de la Alba Iulia, 1918*, cu care, în temei, începe volumul, ca la sfîrșitul lui să fie înserată o nu mai puțin tulburătoare *Rugăciune pentru pomenirea eroilor Marii Uniri din 1918*, autor – arhiepiscopul Bartolomeu Stănescu.

Am urmărit cu atenție mai multe

liste edificatoare pentru o înțelegere mai bună a anvergurii și legitimității Unirii Ardealului cu Țara:

a) Membrii Consiliului Național Român Central (printre ei era și Al. Vaida-Voevod),

b) Membrii Consiliului Dirigent (am reținut numele lui Iuliu Maniu și pe cel al lui Octavian Goga),

c) Membrii Marelui Sfat Național Român, aleși la Alba Iulia, pe 2 decembrie 1918.

Dictionarul ca atare al personalităților se deschide cu un articol și o suită de poze ale "fotografului Unirii", ing. Samoilă Marza. Cite episoade mărețe, de neprețuit, s-ar fi pierdut fără inspirația și eforturile acestui maestru fotograf! Inclusiv chipurile unor militanți prezenți în cartea recenzată, care se deschide cu o biografie a socialistului Tiron Alibani și se încheie cu chipul lui Aurel Vlad, avocat, viitor ministru. Între ei aflăm multe nume luminate de noblete: Barițiu, Cicio-Pop, Goldiș, Hațeganu, Hossu, Pop, Rațiu, Suciu, Vidu... Unele nume biografiate de Ion Mărgineanu au cel mai puternic răsnet în inima fiecărui român: Lucian Blaga, Onisifor Ghibu, Octavian Goga, Iuliu Maniu, Emil Petrovici, Alexandru Vaida-Voevod...

Fără acești oameni mari ai literaturii, culturii și conștiinței civice românești – cine știe ce am fi noi azi? Poate niște rătăciți, ca frații noștri aromâni, din arealul slavonoeleino-albanez?! Poate niște oameni fără grai, fără Patrie, fără memorie istorică. Desigur, scriind astea, mă gândesc, în primul rînd, la basarabeni. Dar cine știe ce se întîmplă și cu ceilalți români?! Răul "lucrează", "roade" continuu... Nu vi se pare că fascinația UE (de pildă) împinge în plan secund (deocamdată) faptele și jertfa înaintașilor – evident, în viziunea morbidă a unora? Iată încă o dovadă a calității/utilității unor cărți ca cele scrise de Ion Mărgineanu...

Nu punem punct aici; cum vedeți –

scriem puncte de suspensie. Căci rămînem în așteptarea celorlalte volume pe care le scrie sau poate le desăvîrșește deja dl Ion Mărgineanu.

Nici nu ne grăbim să dăm note acestei cărți, ca și celeilalte, laconic consemnată nitel mai sus.

Ne exprimăm doar toată admirația, toată încîntarea și sincera uimire pentru tenacitatea autorului.

O tenacitate rezultată, neîndoios, nu numai din muncă, din ambiție, din talent, ci, mai ales – din dragoste. Iar parafrazînd străvechea înțelepciune, pe care o regăsim și la Marin Preda, în *Cel mai iubit dintre pămînteni*, parcă, vom zice: *Dacă dragoste e, la sigur că se nasc lucruri frumoase, mari și trainice*. Exact așa ni se par și noile cărți ale domnului Ion Mărgineanu, pentru care, profitînd de ocazie, ținem să-l felicităm din suflet și să-i urăm împlinirea tuturor proiectelor editoriale pe cite le mai are.

Vlad PRISĂCARU

*Mărgineanu, Ion. *Oameni din Munții Apuseni – județul Alba: Dicționar fără sfîrșit*. – Alba Iulia: Ed. Altip, 2005. – 175 p.

**Mărgineanu, Ion. *100 români ai Mării Uniri: Mănușchi de Tricolor și "Deșteaptă-te române!"*, readus în inimă. – Alba Iulia: Ed. Altip, 2005. – 137 p., il.

Preoți din Malanet

conf. univ. dr. Vlad CIUBUCCIU

Lumea pe la noi îl știe pe **Vasile Malanetchi** ca harnic cercetător, publicist, om de cultură. Un bărbat frumos, așezat la minte, bonom, un plăcut interlocutor, cu un farmec inexplicabil al omului ieșit dintr-o lume enigmatică, a cuminteniei și toleranței, a unei spiritualități neglijate de noi.

Aceste calități, și altele, vin din leat, din plămada veche preotească, cu atestare scrisă la finele sec. al XVIII-lea – începutul sec. al XIX-lea în localitățile Climăuți, Ciornița, Vadu Rașcov, Putinești, Bălți, Rîșcani, iar, în jumătatea a doua a sec. al XIX-lea – începutul sec. XX – la Orhei, Chișinău, Dănuțeni (Ungheni).

Numele **Malanetchi**, cu țuguire poloneză, e mai mult de-al nostru. Provine de la prenumele **MĂLANA** care, citeva secole în urmă, avînd părți de moșie prin părțile Hotinului, a supranumit localitățile ba **Malaneuți**, ba **Mlinăuți**, ba **Mălanța**, ba **Malanții**, ba **Malanet** (un derivat dezmiertător, cu accentul pe silaba finală tip Voronet, Vorotet, Edinet, Solonet, prenume străvechi formate cu un sufix comun, neaos). Deci, la începuturi, numele de familie național a fost să fie **Malanet** (precum în alte cazuri înregistrăm prenumele nealterat, trecut apoi în nume – Radu VASILE, Constantin ANDREI, Gheorghe GAVRIL care, în alte situații, ca să evite confundarea, au căpătat forme deosebitoare: VASILESCU, VASILIU, sau ANDRIESCU, ANDREEVICI, ANDRIEȘ, etc.

Asadar, un MALANET, habitînd și în zona limitrofă din Țara Leșească, a revenit la bastină cu un nume alterat – **MALANETCHI**.

Rădăcina numelui acesta, prenumele **MĂLANA** sau **MELANIA** nu este, de regulă, recunoscut ca nume neaos de către specialiștii din Chișinău sau București. Actele vechi moldovenesti mărturisesc că prenumele (în primul rînd) era bine onorat de strămoși: la 1607, în poemelnicul mănăstirii Săcul găsim înscris prenumele doamnei lui Simion Moghila voievod – Melania; la 1622, Malania, fi-

ca Ulii, sora lui Negrilă și Marco, vînd satul Băliești pe Ichel; la 1654, la Berberesti, Cernăuți, este atestată într-o carte domnească soția lui Dumitrașco Popovici – Malanca; dascăla Malana de la mănăstirea Socola pune mărturie pentru o poiană vîndută lui Duca vodă.

Nu departe de Vadu Rașcov, unde au preotit strămoșii Dlui Vasile MALANETCHI, la Sipca, s-a păstrat și pînă astăzi Fântâna Mălăniei, săpată cu cheltoiile Mălăniei (n. 1841) lui Toader al lui Lazar Zimbreanu, soră cu străbunicul meu Costache (linie maternă).

Primii preoți **Malanetchi**, aflați în activitate bisericească, îi înregistrăm pe malul Nistrului, vizavi de Țara Leșească, la Climăuți-Soroca: un **Lupan** sau **Lopa (Lupu) Malanetchi**, mai apoi – cu nume nepăgîn – **Luca** (n. 1777) care la 1813 era iereu. Feciorii iereului **Lupan-Luca Malanetchi** din Climăuți au fost **Vucol Luchici Malanetchi**, n. 1800, dascăl la Climăuți (cu soția sa Ecaterina, n. 1813, a avut trei fete: Axenia, 1827; Parascovia, 1831, Anastasia, 1834); **Maxim Luchici Malanetchi**, 1804, dascăl la Ciornița, apoi preot la Vadu Rașcov (cu soția sa Maria, 1806, a avut două fete: Irina, 1825; Uliana, 1834, și un fiu **Petru Maximovici Malanetchi**, preot, 1843), **Ioan Luchici Malanetchi**, 1806, dascăl la Bălți (cu soția **Agrepina**, n. 1812, a avut doi fii: **Constantin**, 1832, **Mihail**, 1834), **Toader Luchici Malanetchi**, 1808, dascăl la Cosăuți, holtei, la 1835; nu cunoaștem deocamdată numele părinților lui **Ioan Malanetchi**, 1802, preot la Putinești, și ai lui **Feodosie Malanetchi**, 1808, preot la Rîșcani (în 1845 are un fiu **Ioan**), precum și **Mihail**, 1809, preot la Vadu Rașcov (în 1835 are un fiu **Ioan**).

O ramură crescută pe tulpina viguroasă a acestui neam de preoți avea să se remarce prin protodiaconul **Gheorghe Malanetchi**, slujitor în primele decenii ale veacului trecut, în tandem cu părintele **Mihail Berezovschi**, la Catedrala din

Chișinău. Se zice că venea lumea din toată Basarabia să-i asculte vocea cu totul specială cu care fusese înzestrat. Mai târziu, părintele Gheorghe a luat în primire parohia Blândești de lângă Sculeni, unde s-a și mutat, la enoriașii ce i s-au dat în grijă. L-a lăsat însă la Chișinău pe fiul său **Valentin Malanețchi** (1892-1931), cunoscut interpret – bas – care a animat cu prezența sa cele câteva trupe de operă ce au activat, îndată după Unire, în Basarabia noastră.

În prima jumătate a secolului al XX-lea, la Chișinău, ca și în toată partea de Sud-Vest a imperiului rus, s-a făcut cunoscut prin activitatea sa neobosită profesorul **Constantin Malanețchi** (fiu al lui **Constantin Luchici**, născut la 5 mai 1867 la Chișinău), licențiat al Facultății de Litere și Filozofie a Universității din Odesa. Dinsul și-a încheiat cariera didactică prin a fi profesor (mult apreciat de colegii mai tineri și iubit de învățăcei pentru bunăvoința și omenia ce l-au caracterizat în cel mai înalt grad) la Liceul **Bogdan Petriceicu-Hasdeu** din Chișinău. A fost însă, la început, învățător și profesor secundar la Ialta și Odesa. Revenit, în cele din urmă, în orasul de baștină, a ajuns profesor titular de literatură, secretar al Comitetului școlar, director de Internat și, în fine, director interimar al Liceului Nr. 1. Așa cum ne încredințează enciclopedia "Figuri contemporane din Basarabia" (1939), profesorul **Constantin Malanețchi** a activat și pe tărâm obștesc în calitate de membru al Societății **Frățimea Alexandru Nevschi**, apoi ca membru și vicepreședinte al Societății pentru ocrotirea animalelor din Basarabia. S-a afirmat și ca publicist, inserând diferite articole de literatură în *Posta Basarabiei*, *Amicul*, *Cuvîntul Basarabiei* și *Molva*.

Di **Vasile Malanețchi**, născut în 1954 la Drășliceni-Criuleni, descinde din preoții din Vadu Rașcov, urmașii iereului **Lupan-Luca Malanețchi** (1777) din Climăuți. Spița neamului său, ascendentă, e următoarea: **Vasile** (1954) – **Grigore** (1921-1995) – **Teodor** (1875-1945) – **Petrea** (1843), preot (la școala teologică din Chișinău a fost coleg cu **Isai**, nepotul preotului din satul Sipca **Toader Ciubuciu**) – Maxim, 1864, dascăl la Ciomița, apoi preot la Vadu Rașcov, – **Lupan** (Luca) Malanețchi, 1777, iereu la Climăuți.

Adesea, în sala de lectură a Arhivei Naționale din Chișinău, l-am avut alături, cot la cot, înțepenit asupra tomurilor grele, colbăite și valoroase ale catagrafiilor și cărților bisericești pe Di **Vasile Malanețchi**, harnic istoric literar care, de astă dată, se aruncase cu dirzie să afle, în proprie osîndă, izvoarele genealogice ale înaintașilor. Într-o zi de vineri, 10 mai 1996, în Sala Mare a Filialei Iași a Academiei Române, în cadrul celui de al VII-lea Simpozion de studii genealogice (închinat Comisiei de Heraldică, Genealogie și Sigilografie a Academiei Române la împlinirea unui sfert de veac de la crearea sa – 12 mai 1971), am ascultat cu plăcere și mîndrie comunicarea judicioasă a lui **Vasile Malanețchi** cu genericul *O spiță a neamului Brăiesc, Gherghelesc, Vămăvesc întocmită la 1819 de Tadeu Hăjdău*.

Ne-am pomenit amîndoi, strănepoți de preoți basarabeni, că adunăm din acte vechi numele strămoșilor feluritelor persoane, că reactualizăm un pomelnic al lor pe care-l citim și recitim în fața lumii, precum îl citeau străbunii noștri în bisericile unde erau "îngrijitori ai sufletelor poporânilor".

La Nistru, pe la Climăuți, Vadu Rașcov, Sipca, Șoldănești se întâlneau acei "îngrijitori", cu nume de familie **Malanețchi** și **Ciubuciu**, se rugau pentru sănătatea și vigoarea copiilor și nepoților lor, a neamului nostru întreg.

Un amănunt, în final: străstrăbunicul meu Toader, preot la biserica "Sf. Voievozi" din satul Glăvănești (Sipca), 7 km de la Vadu Rașcov, la 1813, după un demers adresat mitropolitului Gavril Bănulescu-Bodoni (cu privire la insulta din partea blagocinului din Mihuleni Trofim Samson, care a lovit-o pe matusca cu biciul), a fost (la insistența blagocinului care ocirmuia 14 biserici) poftit la Vadu Rașcov, în casa preotului local, în prezența iereului **Lupan Malanețchi** din Climăuți, pentru împăcare. Preotul Toader, așteptînd o scuză spusă, cum se vede, față de matusca lui, n-a acceptat împăcarea. Se prea poate însă că la finele lui octombrie 1826, în gura morții, în fața preotului Pisarencu din Mihuleni, la spovedania de pe urmă, să fi spus, totuși, cuvîntul creștinesc de iertare. Căci, la funeraliile preotului Toader, la Sipca, între cei 24 de preoți, se afla și iereul **Lupan Malanețchi**.

O doamnă, o biografie, o bibliografie – și toate trei pe nota maximă...

Geografic vorbind, această doamnă este bine cunoscută și de o parte, și de cealaltă a celui mai curat riu din Europa – Prutul, curat, probabil și pentru că a fost spălat de lacrimile atîtor despărțiri... Nu cred să fie intelectual cit de cit iubitor de lecturi care să nu-i fi citit articolele – bine gândite, captivante, de multe ori incendiare...

Dacă nu ai intuit despre cine e vorba, v-o spunem noi numaidecît. Se numește **Tamara Gorincioi** și despre ea avem mai multe motive de a vă vorbi. Pentru că e o ziaristă talentată și o doamnă simpatică, mereu amabilă și generoasă. Că, de un an și ceva ne este "dublă colegă", fiind angajată la bibliotecă pentru copii din Vadul lui Vodă. În fine, pentru că nu de mult a avut o aniversare cum se întimplă o singură dată la... citeva decenii bune...

S-a născut într-o zi aspră de Făurar (cum aspre erau vremurile pe atunci în Basarabia și în toată Europa de Sud-Est), în comuna Unțești din preajma Unghenilor, în familia numeroasă a tăranelor gospodari Vasile și Xenia Gorincioi.

Licentiată a Universității de Stat din Moldova (1978) – Facultatea de Filologie, secția de ziaristică –, debutează în jurnalism încă în anii de studenție, publicînd articole la *Tinerimea Moldovei*, apoi colaborînd la revista *Moldova*, unde a făcut stagiul de gazetară sub îndrumarea unor condeieri de seamă ca Mihail Gh. Cibotaru, Al. Gromov, Anatol Cioca-

nu. În anii cei mai fierbinți ai istoriei noastre recente, din 1987 și pînă în 1990, este ghid la Muzeul literaturii române *M. Kogălniceanu*. Între anii 1990 și 1991 lucrează redactor al primul ziar democratic de la noi – *Sfatul Țării*, cotidian al Parlamentului moldovean. Era responsabilă pentru secția *Societate*, iar în perioada conflictului militar declanșat de separatiștii din Transnistria, sprijiniți de sovini din Rusia, susține și rubrica *Reportaje de pe linia de foc*, unele materiale de ale ei, pe această temă, fiind preluate de ziare din România.

În perioada 1993–2001 este angajată la săptămînalul *Mesagerul*, chiar de la primul său număr. Sustine rubricile *Investigații*, *Dosare*, *Impact socio-economic*, *Cu ochii pe voi* ș.a. Semnează atît *Tamara Gorincioi*, cît și *T. Ciobanu* (numele soțului, prozatorul și publicistul Dumitru Ciobanu); uneori – cu pseudonimul *Ioana Pruteanu*. Se afirmă definitiv ca un inzestrat, intransigent și temerar reporter de investigații în tematica vizînd corupția și mafia (basarabeană, transnistreană, rusă, ucraineană). Pentru curajul cu care a abordat aceste subiecte a fost de mai multe ori intimidată, apoi și bestial agresată, împreună cu soțul ei, în propria casă, agresorii rămînînd (fi-rește!) pînă astăzi neidentificați de către organele de drept. A excelat, de asemenea, prin numeroase interviuri luate unor personalități notorii ale politicii, științei și culturii din R. Moldova.

În ultimii ani T. Gorincioi colaborează, ca reporter special de Basarabia, la săptămînalul județean *Linia întâi* din Slatina (judetul Olt), precum și la revista *glasul Națiunii*, unde publică un serial de investigații și re-

portaje privind istoria și starea actuală, extrem de dramatică, a cimitirelor militare române din Basarabia. Alte colaborări: la publicațiile *Timpul*, *Literatura și arta*, *Luceafărul*, *Flux*, *BiblioPolis*, *Zece plus* (Chișinău), *România Liberă* (București), *Crișana* (Oradea), *24 de ore* (Iași) etc.

Membră a Uniunii Jurnaliștilor din Moldova (1995). Membră a Congresului Mondial Român, a Ligii femeilor române cu sediul în Atlanta, SUA. Membră-fondatoare a ONG *Terra femeilor*, este copreședinte în proiectul privind construirea monumentului lui Ștefan cel Mare și deschiderea unui Centru cultural în localitatea unde e domiciliată – Vadul lui Vodă.

Nominalizată în topul Guvernului R. Moldova *Cei mai buni ziaristi ai anului* (1997), în topul *Cei mai buni publiciști români de pe ambele maluri ale Prutului* (1996, 1998, 1999), al ziarului *24 de ore* din Iași. Deținătoare a Diplomei Ministerului de interne al R. Moldova *Cea mai bună ziaristă a anului – pentru anchete și investigații în presa periodică* (1998). Se mindrește, și pe bună dreptate, cu Diploma pe care i-a acordat-o Stăreția Sf. Mănăstiri Putna și Liga Culturală pentru unitatea românilor pe pretutindeni - *Pentru omagierea în presă a Voievodului Ștefan cel Mare și Sfânt, cu prilejul împlinirii a 500 de ani de la intrarea la cele vesnice* (2 iunie 2004). Are pregătit pentru tipar un volum de publicistică, în curs de apariție.

Despre ce și cum scrie Tamara Gorincioi ne vorbesc foarte bine chiar și titlurile unor articole semnate de ea, care merită a fi amintite aici și acum:

* *Pe urmele legendare ale lui Ștefan – articol-scrioare deschisă*, semnată de T. Gorincioi, E. Tulgara, A. Boboc, M. Savciuc, *privind oportunitatea înălțării la Vadul lui Vodă a unui monument al Domnitorului* (*Literatura și arta*. – 2005. – 9 iun.);

** *Generalul dezrobirii: [generalul român F. Dumitrescu, participant la războiul antisovietic]* (*Glasul Națiunii*. – 2005. – 30 iun.), *Morți fără morminte, strigându-ne: [mormintele os-*

tasilor români din al doilea război mondial continuă a fi devastate și părăsite în R. Moldova] (*Glasul Națiunii*. – 2004. – 28 oct.), *Sovedania unui neînvins: [disidentul român N. Popa, președinte al Consiliului Mondial Român]* (*Timpul*. – 2004. – 10 dec.);

*** *Caracatița gazelor rusești: alte măști, aceleași fețe?!* (*Mesagerul*. – 2000. – 18 mart.), *Corupția, la noi și în lume: [paralele, statistici, aspecte inedite]* (*Mesagerul*. – 2000. – 29 ian.), *A striga "Jos comunismul!" înseamnă a striga "Jos mafia!"* (*Luceafărul*. – 2002. – 24 mai), *Pîinea noastră cea de toate zilele în plasa comuniștilor: Voronin-junior a pus ochiul pe "Franzeluța"* (*Flux*. – 2005. – 11 mart.) etc., etc.

***

Despre Tamara Gorincioi, ca o publicistă de excepție, s-a scris cu diferite ocazii. Cu regret, și cu ocazii triste, ca în acest articol-document: *Mesajul Federației Internaționale a Jurnaliștilor către conducerea Republicii Moldova*, prin care FIJ "își exprimă revolta și îngrijorarea în legătură cu agresarea jurnaliștilor T. Gorincioi și D. Ciobanu" (*Mesagerul*. – 1996. – 25 ian. și multe alte organe de presă de la Chișinău, București, Iași, alte orașe din Europa). Parcă în recompensă, *Jurnal de Chișinău*, din 22 decembrie 2000, în editorialul *Un vis, echipa de aur*, semnat de Val Butnar, a nominalizat-o pe Tamara printre potențialii membri ai unei "echipe de aur" în publicistica basarabeană, capabili să facă cel mai bun ziar din Republica Moldova...

La aceste fapte, ce ne mai rămâne decât să-i spunem Tamarei Gorincioi? Mulți ani și toți cu sănătate și împliniri! Să nu-ți sece nicidecum izvorul inspirației, să nu-ți scadă nici un pic din iubirea de Neam și Țară, și nici din proverbialul tău curaj civic, gazetăresc. Multe bucurii în suflet și în casă! Câci celelalte, sau le ai de la naștere, sau oricum vin ele...

Vlad POHILĂ

STAȚI ȘI REFLECTAȚI

Ce spun alții, mai deștepți ca noi...

Nu sînt de fapt decît două feluri de oameni: cei de omenie și cei ticăloși. Cei ce se jertfesc pentru o cauză și cei care transformă în marfă jertfa celor buni. (Camil Petrescu)

Scriitor mare nu este cel care nu imită pe nimeni, ci acela pe care nimeni nu-l poate imita. (Chateaubriand)

Este o gravă impolitețe să dai sfaturi celui care nu ți le-a cerut: aceasta înseamnă de la început că-l socotești imbecil. (Victor Eftimiu)

A cunoaște cultura unui popor înseamnă a-i cunoaște sufletul. (Marin Preda)

Pămîntul are tot ce-i trebuie ca să-i satisfacă pe toți oamenii, dar nu e capabil să satisfacă și lăcomia lor. (Frank Buchman)

Neroziile sînt mai mari acolo unde e putere multă. (Panait Istrati)

Nu te teme de lege. Teme-te de judecători! (Robert Frost)

În viață nu contează să fii iubit, contează să iubești (Jean Ethier-Blais)

O națiune constituie o realitate peste care nu se poate trece, cade doar regimul. (Marin Preda)

Nu trebuie să urci muntele ca să afli că e foarte înalt. (Paulo Coelho)

Ura nu poate fi învinsă prin simpla iubire, ci printr-o iubire mai puternică decît ura. (Marin Preda)

Vestile bune nu sosesc în uniformă și cu pistol. (Ion D. Sîrbu)

Nu lua cu forța ceea ce ai putea obține cu dragostea. (Emile Borel)

Vorbele au valoare atunci cînd sînt spuse de cei care vorbesc puțin. (Charles Peguy)

Cînd ești furios e ca și cum ai ține un cărbune încins în mîină: te arzi tu înainte de a apuca să-l arunci în cineva. (Buddha)

Poate că inteligenta e o boală, dar nu e, în nici un caz, o boală contagioasă. (Oscar Wilde)

Prost ca linia dreaptă: și pentru că

sfîrșeste, și pentru că nu sfîrșește. (Constantin Noica)

Inocența este o artă. Fericirea este o impresie. (Jules Janin)

Cînd stai la discuție cu tentația, înseamnă că ești pe punctul de a ceda. (Miguel de Unamuno)

Vai de cel care ține minte pedeapsa și uită greșeala! (Nicolae Iorga)

Nimeni nu are rău de mare pe uscat. (Jerome K. Jerome)

Păunul poate fi un model pentru decoratori, dar nu pentru cîntăreți. (Lucian Blaga)

Pentru că răul să pună stăpînire pe întreaga lume, este suficient ca oamenii buni să nu se opună. (Edmund Burke)

Străduiește-te de a întrece pe alții, dar, cînd ești întrecut, învață a te bucura. (G. Călinescu)

Norii negri nu întunecă curcubeul, ci-l arată și mai bine. (Lucian Blaga)

Trupul omenesc este frumos numai în măsura în care oglindește sufletul. (Constantin Brăncuși)

Dragostea e ca spinul: nu-l simți cînd intră, dar te doare cînd îl smulgi cu sila. (Bogdan Petriceicu Hasdeu)

Educația este acel ceva care te ajută să ascuți în liniște orice prostie fără să te enervezi. (Robert Frost)

Numai cei misei și cei răi țin cu străinii și cu apăsătorii. (Alecu Russo)

Oriunde se ivește moartea visului, apare visul morții. (Aurel Baranga)

A vietui numai ca popor înseamnă a înregistra istoria; ca națiune te înregistrează istoria. (Emil Cioran)

Tot ce e prea nou enervează. (Jacques Attali)

Opiniile sînt libere, dar nu și obligatorii. (Ion Luca Caragiale)

Visurile împlinite te îmbătrînesc. (Lucian Blaga)

Zburînd sus, te faci nevăzut, dar vezi. (Nicolae Iorga)

Calendarul aniversărilor culturale 2006

APRILIE

125 de ani de la nașterea lui **OCTAVIAN GOGA**, poet, dramaturg, publicist și om politic, membru titular al Academiei Române (1 apr. 1881 – 6 mai 1938).

70 de ani de la nașterea **MARICĂI BĂLAN**, cîntăreață de muzică populară, actriță de teatru și film (1 apr. 1936).

575 de ani de la nașterea poetului francez **FRANÇOIS VILLON** (1 apr. 1431 – 19 apr. 1463).

260 de ani de la nașterea juristului și omului politic francez **JEAN-ETIENNE MARIE PORTALIS** (1 apr. 1746 – 25 aug. 1807), unul din redactorii Codului civil francez, după care a fost elaborat și Codul civil al lui Al. I. Cuza.

65 de ani de la nașterea actorului de teatru și film **GRIGORE GRIGORIU** (4 apr. 1941 – 20 dec. 2003).

125 de ani de la nașterea psihologului **FLORIAN ȘTEFĂNESCU-GOANGĂ** (5 apr. 1881 – 1958).

90 de ani de la nașterea actorului american de teatru și film **GREGORY PECK** (5 apr. 1916 – 12 iun. 2003).

125 de ani de la nașterea profesorului **VASILE SĂCARĂ**, militant pentru cauza școlii naționale basarabene (6 apr. 1881 – 7 oct. 1938).

100 de ani de la nașterea cîntăreței de operă (soprană), originară din Bucovina de Nord, **CLAUDIA SAGHIN** (6 apr. 1906 – 22 apr. 1984).

170 de ani de la nașterea chirurgului rus, originar din Basarabia, **NIKOLAI SKLIFOSOVSKI** (6 apr. 1836 – 13 dec. 1904).

70 de ani de la nașterea istoricului, profesor universitar **NICOLAE COSTIN**, primul primar general al Chișinăului după anul 1989 (7 apr. 1936 – 16 febr. 1995).

55 de ani de la nașterea criticului literar **ANA BANTOȘ** (7 apr. 1951).

75 de ani de la nașterea actorului român de teatru și film **AMZA PELLEA** (7 apr. 1931 – 12 dec. 1983).

100 de ani de la nașterea istoricului literar **NICOLAE ROMANENCO** (8 apr. 1906 – 29 iul. 2000).

60 de ani de la nașterea lui **SERGIU CUCIUC**, clarinetist, saxofonist și profesor (8 apr. 1946).

300 de ani de la nașterea lui **GIOVANNI BATTISTA MARTINI**, muzicolog și compozitor italian (8 apr. 1706 – 4 sept. 1784).

90 de ani de la nașterea istoricului, academician **CORNELIA BODEA** (9 apr. 1916).

185 de ani de la nașterea lui **CHARLES-PIERRE BAUDELAIRE**, poet, estetician, traducător francez (9 apr. 1821 – 31 aug. 1867).

60 de ani de la nașterea traducătorului **VITALIE BALTAG** (10 apr. 1946 – 20 noiemb. 1992).

75 de ani de la nașterea lui **GHEORGHE DODIȚĂ**, profesor universitar, specialist în istoria literaturii române (12 apr. 1931).

75 de ani de la nașterea savantului în domeniul economiei, în special a agriculturii **ALEXANDRU NEGRU-VODĂ** (13 apr. 1931).

65 de ani de la nașterea **CLAUDIEI BALABAN**, manageră, specialist în domeniul biblioteconomiei și bibliografiei (13 apr. 1941).

140 de ani de la înființarea **SOCIETĂȚII LITERARE ROMĂNE** (13 apr. 1866) (din 1879 – **ACADEMIA ROMÂNĂ**).

120 de ani de la nașterea pictorului **NICOLAE TONITZA** (13 apr. 1886 – 26 febr. 1940).

100 de ani de la nașterea lui **SAMUEL BECKETT**, romancier, dramaturg și eseist irlandez de expresie franceză, laureat al Premiului Nobel (13 apr. 1906 – 22 dec. 1989).

145 de ani de la nașterea lui **ALEXANDRU BALTAGA**, preot, membru al Sfatului Eparhial-Misionar din Chișinău, reprezentant al Bisericii Basarabene în Sfatul Țării (14 apr. 1861 – 7 aug. 1941).

80 de ani de la stingerea din viață a lui **VASILE STROESCU**, filantrop, militant al mișcării naționale (11 noiemb. 1845 – 14 apr. 1926).

75 de ani de la nașterea **ALEI CUPCEA**, scriitoare, ziaristă și traducătoare (15 apr. 1931 – 6 febr. 1989).

90 de ani de la stingerea din viață a scriitorului român **NICOLAE GANE** (1 febr. 1838 – 16 apr. 1916).

70 de ani de la nașterea lui **GHEORGHE GRIGURCU**, poet și critic literar, originar din Basarabia (16 apr. 1936).

90 de ani de la nașterea poetei **MAGDA ISANOS** (17 apr. 1916 – 17 noiemb. 1944).

100 de ani de la nașterea violonistului **GHEORGHE NEAGA** (18 apr. 1906 – 18 noiemb. 1979).

150 de ani de la nașterea lui **VASIL V. ROZANOV**, eseist, filozof și critic literar rus (20 apr. 1856 – 5 febr. 1919).

80 de ani de la nașterea Reginei **ELISABETA A II-A** a Marii Britanii (21 apr. 1926).

190 de ani de la nașterea pictorului român **GHEORGHE PANAITEANU-BAR-DASARE** (22 apr. 1816 – 9 noiemb. 1900).

150 de ani de la nașterea publicistului și profesorului **GHEORGHE CODREANU** (23 apr. 1856 – 1911).

80 de ani de la nașterea pictoriței **ELEONORA ROMANESCU** (26 apr. 1926).

275 de ani de la stingerea din viață a lui **DANIEL DEFOE**, scriitor englez (1660 – 26 apr. 1731).

240 de ani de la nașterea scriitoarei franceze **GERMAINE NECKER**, cunoscută sub numele literar **Madame de Staël** (26 apr. 1766 – 14 iul. 1817).

145 de ani de la nașterea lui **MIHAIL CIACHIR**, preot, istoric și scriitor (27 apr. 1861 – 8 sept. 1938).

125 de ani de la nașterea lui **ȘTEFAN USINEVICI**, memorialist, luptător pentru cauza națională (27 apr. 1881 – 23 febr. 1934).

70 de ani de la nașterea lui **EUGEN GLADUN**, medic, profesor universitar, membru corespondent al AȘM (27 apr. 1936).

65 de ani de la nașterea actriței de teatru **VIORICA CHIRCĂ** (28 apr. 1941).

100 de ani de la nașterea poetului român **MATEI ALEXANDRESCU** (30 apr. 1906 – 5 noiemb. 1979).

MAI

125 de ani de la nașterea lui **AUGUST BAILLAYRE**, pictor, scenograf, grafician și profesor, de origine franceză (1 mai 1881/1879 – 16 dec. 1961).

70 de ani de la nașterea scriitorului și regizorului de film, academician **ANATOL CODRU** (1 mai 1936).

60 de ani de la nașterea lui **GHEORGHE MARDARE** (1 mai 1946), plastician, critic și cercetător de arte, pedagog și publicist.

55 de ani de la nașterea lui **GHEORGHE MUSTEA**, flautist, naist, dirijor, pedagog și compozitor (1 mai 1951).

85 de ani de la nașterea scriitorului **VLADIMIR COLIN** (1 mai 1921 – 6 dec. 1991).

75 de ani de la nașterea istoricului român, originar din Basarabia, **LEONID BOICU** (1 mai 1931 – 2 mai 1997).

50 de ani de la nașterea bibliologului **TATIANA COSTIUC**, stabilită la Cluj-Napoca (4 mai 1956).

150 de ani de la nașterea scriitorului și folcloristului român, membru corespondent al Academiei Române, **THEODOR DIMITRIE SPERANȚA** (4 mai 1856 – 9 mart. 1929).

70 de ani de la nașterea lui **ION DUMENIUK**, lingvist, publicist, profesor universitar și om de stat (5 mai 1936 – 3 noiemb. 1992).

60 de ani de la nașterea artistului de balet **MIHAIL CAFTANAT** (5 mai 1946).

160 de ani de la nașterea scriitorului polonez, laureat al Premiului Nobel **HENRYK SIENKIEWICZ** (5 mai 1846 – 15 noiemb. 1916).

60 de ani de la nașterea lui **VASILE CĂPĂȚĂNĂ**, poet, regizor, editor, specialist în domeniul bioterapiei și psihosugestiei (5 mai 1946).

170 de ani de la nașterea lui **ISIDOR VOROBCHIEVICI**, dirijor de cor, compozitor, preot și profesor bucovinean (6 mai 1836 – 18 sept. 1903).

100 de ani de la nașterea savantului chimist, academician **GHEORGHI LAZURIEVSKHI** (6 mai 1906 – 20 sept. 1987).

65 de ani de la nașterea specialistei în domeniul chirurgiei pediatrice, profesor universitar și om de stat **EVA GUDUMAC** (6 mai 1941).

150 de ani de la nașterea psihiatru-lui (psihanalistului) austriac, creator al metodologiei cunoașterii omului **SIGMUND FREUD** (6 mai 1856 – 23 sept. 1939).

55 de ani de la nașterea lui **VALE-RIU SOLTAN**, specialist în matematică, doctor habilitat, profesor universitar (9 mai 1951).

140 de ani de la proclamarea lui **CAROL I de HOHENZOLLERN**, domn (10 mai 1866 – 1881), apoi (1881 – 1914), rege al României.

110 ani de la nașterea **ELVIREI POPESCU**, actriță franceză, de origine română, directoare de companii teatrale, membru de onoare al Academiei Române (10 mai 1896 – 11 dec. 1993).

100 de ani de la apariția la București a ziarului politic de orientare națională și de atitudine democratică **NEAMUL ROMÂNESC** (10 mai 1906 – 11 oct. 1940).

140 de ani de la nașterea lui **CONSTANTIN GRIGORIU**, autor dramatic, cîntăreț de operă, operetă, dirijor și compozitor (11 mai 1866 – 15 febr. 1914).

90 de ani de la nașterea pianistei-acompaniatoare **OLGA IANCU** (12 mai 1916 – 7 aug. 1998).

90 de ani de la nașterea lui **CONSTANTIN CIOPRAGA**, critic și istoric literar, membru de onoare al Academiei Române (12 mai 1916).

200 de ani de la stingerea din viață a lui **SAMUIL MICU**, cărturar iluminist, istoric, filolog și traducător român (sept. 1745 – 13 mai 1806).

75 de ani de la nașterea lui **DAN GRIGORESCU**, eseist, critic și istoric literar român, membru corespondent al Academiei Române (13 mai 1931).

60 de ani de la stingerea din viață a publicistului și istoricului **DUMITRU BOGOS** (14 iun. 1889 – 14 mai 1946).

125 de ani de la nașterea prozatorului român **NICOLAE N. BELDICEANU** (15 mai 1881 – 9 iun. 1923).

125 de ani de la nașterea pictorului român **MARIUS BUNESCU** (15 mai 1881 – 31 mart. 1971).

100 de ani de la nașterea folcloristului român **VASILE SCURTU** (15 mai 1906 – 19 sept. 1968).

125 de ani de la nașterea lui **MUSTAFA KEMAL ATATÜRK**, om politic turc, fondator al Republicii Turcia și primul ei președinte (19 mai 1881 – 10 noiemb. 1938).

90 de ani de la nașterea lui **CORNELIU COPOSU**, om politic, jurist și ziarist român (20 mai 1916 – 14 noiemb. 1995).

500 de ani de la stingerea din viață a lui **CRISTOFOR COLUMB**, celebru navigator genovez, descoperitorul Americii (29 oct. 1451 – 20 mai 1506).

200 de ani de la nașterea filozofului englez **JOHN STUART MILL** (20 mai 1806 – 20 mai 1873), a studiat istoria cărții.

170 de ani de la stingerea din viață a poetului **BARBU MUMULEANU** (1794 – 21 mai 1836).

125 de ani de la nașterea pictorului și graficianului român **IOSIF ISER** (21 mai 1881 – 25 apr. 1958).

100 de ani de la nașterea prozatoarei și poetei **PROFIRA SADOVEANU** (21 mai 1906 – 3 oct. 2003).

80 de ani de la nașterea compozitorului **CONSTANTIN ARVINTE** (21 mai 1926).

180 de ani de la nașterea sculptorului român, de origine germană, **KARL STORCK** (21 mai 1826 – 18 mai 1887).

100 de ani de la nașterea regizorului și scenaristului rus **SERGHEI GHERASIMOV** (21 mai 1906 – noiemb. 1985).

85 de ani de la nașterea lui **ANDREI SAHAROV**, fizician rus, disident, Laureat al Premiului Nobel pentru Pace (21 mai 1921 – 14 dec. 1989).

125 de ani de la nașterea publicistului **GHEORGHE DRUȚĂ** (22 mai 1881 – ?), membru în Sfatul Țării.

165 de ani de la nașterea lui **EDUARD CAUDELLA**, compozitor, violon-

nist, dirijor și critic muzical român (22 mai 1841 – 15 apr. 1924).

75 de ani de la nașterea istoricului **ION APOSTOL** (23 mai 1931).

100 de ani de la stingerea din viață a dramaturgului norvegian **HENRIK IBSEN** (20 mart. 1828 – 23 mai 1906).

100 de ani de la apariția la Chișinău a gazetei național-democratice **BASARABIA** (24 mai 1906 – 11 mart. 1907).

325 de ani de la stingerea din viață a poetului dramatic spaniol **PEDRO CALDERON de la BARCA** (17 ian. 1600 – 25 mai 1681).

80 de ani de la stingerea din viață a lui **LEON DONICI-DOBROBRADOV**, bariton, actor, regizor, pianist și romancier (5 iun. 1887 – 26 mai 1926).

70 de ani de la nașterea plasticianului **GHEORGHE MUNTEANU** (28 mai 1936).

60 de ani de la nașterea chimistului **AURELIAN GULEA**, inventator, profesor universitar (28 mai 1946).

50 de ani de la nașterea poetului **TEO CHIRIAC** (29 mai 1956).

50 de ani de la nașterea poetei și profesoarei **LUCREȚIA BĂRLĂDEANU** (30 mai 1956).

IUNIE

370 de ani de la nașterea lui **NICOLAE MILESCU SPĂTARUL**, filozof, traducător, autor didactic, călător și diplomat român (1 iun. 1636 – 1708).

50 de ani de la nașterea lui **MIRCEA CĂRTĂRESCU**, poet, prozator și eseist (1 iun. 1956).

75 de ani de la stingerea din viață a lui **VLADISLAV BUZESCU**, istoric rus, academician, originar din Basarabia (8 mart. 1858 – 1 iun. 1931).

80 de ani de la nașterea actriței americane de film **MARILYN MONROE** (1 iun. 1926 – 5 aug. 1962).

85 de ani de la nașterea lui **VASILE SIMINEL**, specialist în domeniul geneticii plantelor agricole, membru corespondent al AȘM (2 iun. 1921).

190 de ani de la nașterea lui **CONSTANTIN A. ROSETTI**, scriitor, publicist și om politic român, membru fondator al Societății Academice Române (2 iun. 1816 – 8 apr. 1885).

90 de ani de la nașterea lui **NATAN GRINBAUM**, filolog, doctor habilitat, profesor universitar (3 iun. 1916).

125 de ani de la nașterea pictorului, graficianului și scenografului rus, originar din Transnistria, **MIHAIL LARIONOV** (3 iun. 1881 – 10 mai 1964).

80 de ani de la nașterea poetului și eseistului american **ALLEN GINSBERG** (3 iun. 1926 – 1997).

70 de ani de la nașterea lui **PAVEL VLAD**, biochimist, profesor universitar, academician (6 iun. 1936).

60 de ani de la nașterea lui **TL'DOR PALLADI**, poet, critic literar, traducător și editor (6 iun. 1946).

60 de ani de la nașterea poetei de expresie rusă **VALENTINA COSTIȘAR** (6 iun. 1946).

400 de ani de la nașterea poetului dramatic francez **PIERRE CORNEILLE** (6 iun. 1606 – 1 oct. 1684).

120 de ani de la nașterea lui **HENRI COANDĂ**, savant, constructor de avioane și inventator român (7 iun. 1886 – 25 noiemb. 1972).

80 de ani de la nașterea lui **ANATOL VIERU**, compozitor, dirijor, muzicolog și profesor român (8 iun. 1926 – 1998).

75 de ani de la nașterea dansatorului **ION FURNICĂ** (9 iun. 1931).

75 de ani de la nașterea lui **VICTOR RAHMANOV**, chitarist, dirijor și profesor (9 iun. 1931).

225 de ani de la nașterea inginerului englez, constructor al primei locomotive **GEORGE STEPHENSON** (9 iun. 1781 – 12 aug. 1848).

65 de ani de la nașterea poetului **PETRU DUDNIC** (10 iun. 1941 – 6 noiemb. 1984).

75 de ani de la nașterea jurnalistului **ALEXANDRU DONOS** (11 iun. 1931).

230 de ani de la nașterea pictorului englez **JOHN CONSTABLE** (11 iun. 1776 – 31 mart. 1837).

60 de ani de la înființarea **ACADEMIEI de ȘTIINȚE din MOLDOVA** (12 iun. 1946).

90 de ani de la nașterea lui **ALEXANDRU BALACI**, traducător, critic și istoric literar român, membru titular al Academiei Române (12 iun. 1916 – 7 mart. 2002).

80 de ani de la nașterea lui **PAUL MIRON**, poet, dramaturg, prozator, eseist și bibliolog român stabilit în Germania (13 iun. 1926).

175 de ani de la nașterea lui **JAMES CLERK MAXWELL**, fizician englez, cercetător al magnetismului și electricității (13 iun. 1831 - 5 noiemb. 1879).

185 de ani de la nașterea lui **VASILE ALECSANDRI**, poet, prozator, dramaturg, filolog, folclorist și om politic român (14 iun. 1818/1821) - 22 aug. 1890).

120 de ani de la nașterea antropologului, scriitor și publicist **ALEXANDRU N. DONICI** (15 iun. 1886 - 13 mai 1936).

90 de ani de la nașterea lui **HERBERT SIMON**, sociolog și profesor american, laureat al Premiului Nobel (15 iun. 1916).

60 de ani de la nașterea solistului vocal de origine greacă **DEMIS ROUSSOS** (15 iun. 1946).

200 de ani de la nașterea pictorului rus **ALEKSANDR IVANOV** (16 iun. 1806 - 3 iul. 1858).

80 de ani de la nașterea lui **SERGIU RĂDĂUȚANU**, om de știință, academician, organizator și primul rector al Universității Tehnice din Chișinău, membru de onoare din străinătate al Academiei Române, membru titular al AȘM (17 iun. 1926 - 6 mart. 1998).

135 de ani de la nașterea lui **NICOLAE IORGA**, eminent istoric român, critic literar și de artă, memorialist, folclorist, dramaturg, prozator, poet și om politic, multiacademician (17 iun. 1871 - 27 noiemb. 1940).

90 de ani de la nașterea pictoriței și graficienei române **LIGIA MACOVEI** (18 iun. 1916 - 1998).

70 de ani de la stingerea din viață a prozatorului și dramaturgului rus **MAKSIM GORKI** (14 mart. 1868 - 18 iun. 1936).

135 de ani de la nașterea lui **PETRU ȘCIUSEV**, medic, etnograf, călător, antropolog, publicist (19 iun. 1871 - 18 iun. 1934).

65 de ani de la nașterea lui **ANATOL JACOTĂ**, genetician și fiziolog,

membru corespondent al AȘM (21 iun. 1941).

60 de ani de la nașterea **GALINEI FURDUI**, poetă, eseistă, traducătoare, autoare de texte pentru cîntece (21 iun. 1946).

120 de ani de la nașterea actorului de teatru și film **MIȘU FOTINO** (21 iun. 1886 - 4 ian. 1970).

75 de ani de la nașterea dirijorului și profesorului **ION BACIU** (21 iun. 1931 - 29 sept. 1995).

125 de ani de la nașterea pictoriței ruse **NATALIA GONCFAROVA** (21 iun. 1881 - 17 oct. 1962).

100 de ani de la nașterea cîntăreței de operă (soprană) **ZINOVIA CAPRARI (CUZNETOV)** (22 iun. 1906 - 12 sept. 1993).

70 de ani de la nașterea poetului **VLADIMIR RUSNAC** (22 iun. 1936).

65 de ani de la nașterea **LIDIEI ISTRATI**, prozatoare, cercetătoare, om politic de stat (22 iun. 1941 - 25 apr. 1997).

75 de ani de la nașterea cîntăretului român de operă, operetă, lied și oratoriu **VALENTIN LOGHIN** (23 iun. 1931).

160 de ani de la nașterea lui **CAROL SCHMIDT (Karl-Ferdinand ȘMIDT)**, jurist, anchetator penal, primar al Chișinăului (25 iun. 1846 - 9 apr. 1928).

75 de ani de la nașterea cîntăreței de operă și lied **IULIA BUCIUCEANU** (25 iun. 1931).

70 de ani de la nașterea lui **VITALIE ZAGAEVȘCHI**, pedagog, publicist și poet (25 iun. 1936).

70 de ani de la nașterea artistului de balet **PETRE LEONARDI** (26 iun. 1936 - 14 iul. 1966).

70 de ani de la stingerea din viață a lui **CONSTANTIN STERE**, scriitor, jurist și om politic român (1 iun. 1865 - 26 iun. 1936).

90 de ani de la stingerea din viață a pictorului român **ȘTEFAN LUCHIAN** (1 febr. 1868 - 28 iun. 1916).

75 de ani de la nașterea lui **PETRU SOLTAN**, specialist în domeniul geometriei, topologiei, matematicii aplicate, doctor habilitat și profesor universitar, academician (29 iun. 1931).

(După *Calendar Național* - 2006)